

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Biblioteca Jud. Huned. Baza
SALA DE LECTURA

O ACȚIUNE
DE MARE ÎNSEMNĂTATE
ECONOMICĂ
**RECUPERAREA
ȘI REFOLOSIREA
MATERIALELOR**

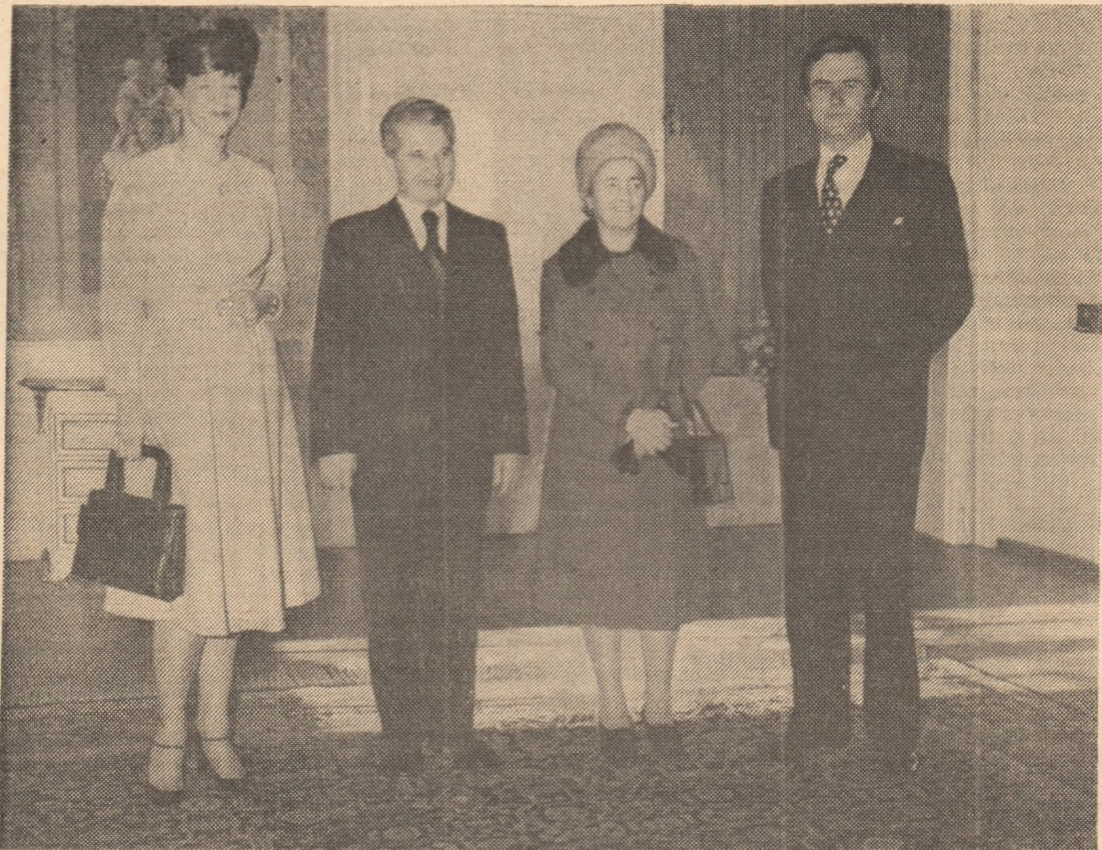
*În spiritul relațiilor de prietenie
și de înaltă considerație reciprocă româno-suedeze,
al marilor deziderate ale păcii,
destinderii și securității internaționale*

VIZITA DE STAT A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN SUEZIA

*Sub semnul prieteniei și cordialității, al satisfacției
pentru evoluția ascendentă a relațiilor româno-daneze,
al aspirațiilor comune de securitate, pace și destindere*

VIZITA DE STAT A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN DANEMARCA

Cerințe ale realizării sarcinilor de plan

Gospodărirea rațională a materialelor

ÎN ETAPA ACTUALĂ se ridică cu stringență necesitatea de a reduce cât mai substanțial cheltuielile de producție și, în cadrul lor, în mod deosebit cheltuielile materiale, consumurile de materii prime, combustibili și energie. Aceasta pentru că din resurse proprii nu putem acoperi necesarul de materii prime cerute de îndeplinirea sarcinilor de plan, de dezvoltarea economico-socială a țării și sistem nevoiți să recurgem, în mod obiectiv, la importuri. Or, în condițiile situației economice mondiale actuale, aceste importuri, datorită prețurilor și dobinzilor mari, sînt și devin din ce în ce mai costisitoare. Iată de ce se impune ca în fiecare unitate economică și la fiecare loc de muncă să se instaureze o înaltă răspundere pentru economisirea strictă și valorificarea într-un grad mai înalt a tuturor materiilor prime alocate prin plan, în special a metalului, ca sursă principală de sporire a producției din aceeași cantitate de materie și de energie utilizate, de creștere a producției nete, a valorii nou create.

O necesitate vitală : diminuarea consumurilor specifice

ÎNTEPRINDEREA de pompe „Aversa” din Capitală este o mare consumatoare de metal. Merită menționat faptul că aici reducerea cu numai 1% a consumului de metal echivalează cu materia primă necesară realizării în acest an a circa 400 pompe de categorie medie. Iată, de ce, în fiecare an al actualului cincinal, colectivul întreprinderii a pus accentul pe gospodărirea într-un grad mai înalt a metalului, îndeosebi printr-un efort propriu de gândire și inventivitate, prin instaurarea unei ferme discipline tehnologice, prin valorificarea mai intensă a resurselor materiale refolosibile. Măsurile multiple tehnico-organizatorice prevăzute, aplicarea lor consecventă au avut drept rezultat diminuarea sensibilă a normelor de consum în anii actualului cincinal (tabelul nr. 1). Așa cum rezultă din da-

Diminuarea normelor de consum a permis ca pe total întreprindere să se realizeze o economie peste plan, în 4 ani și 9 luni din acest cincinal, de 554 tone de metal, din care 174,5 tone realizate numai în cele 3 trimestre din 1980. Merită menționată și creșterea indicelui de utilizare a metalului. În loc de 86,6 cît prevede planul, coeficientul de utilizare atins este de 87,4.

Gospodărirea mai bună a metalului, valorificarea lui într-un grad mai înalt s-a reflectat pozitiv și în indicatorul „tone/milion lei producție”. Iată, în tabelul nr. 2, dinamica acestui indica-

Tabelul nr. 2
Dinamica indicatorului tone/milion lei producție în anii 1976—1980

Anii	t/milion lei
1976	21,41
1977	18,32
1978	17,04
1979	16,51
1980	15,23

tor. Dacă în 1976, pentru realizarea unei producții de 1 milion lei, erau necesare 21,41 tone de metal, în 1980 se utilizează numai 15,23 tone, respectiv cu mai bine de 6 tone mai puțin.

Creația tehnică în acțiune

O CONTRIBUȚIE de cea mai mare importanță la micșorarea normelor de consum o aduce promovarea largă a progresului tehnic, acțiune în cadrul căreia reproiectarea constructiv-tehnologică a unor produse sau a unor piese se află pe primul plan. Prin modificarea constructiv-tehnologică a plăcilor de bază de la pompe și prin eliminarea parțială a tablei de acoperire — ca să nu dăm decît un singur exemplu — s-a realizat o economie de 10,1 tone metal în primele 9 luni ale anului.

Apoi, un alt factor de economisire a metalului l-a reprezentat îmbunătățirea tehnologiei de realizare a unor piese. De exemplu, prin introducerea formării

Tabelul nr. 1

Evoluția normelor medii de consum de metal în perioada 1976—1980
tone/categorii de pompe

	1976	1977	1978	1979	1980
Pompe de categoria I	0,045	0,044	0,043	0,041	0,040
Pompe de categoria II	0,237	0,232	0,228	0,225	0,185
Pompe de categoria III	0,330	0,323	0,318	0,312	0,298
Pompe de categoria IV	2,417	2,401	2,385	2,383	2,230
Pompe de categoria V	10,910	10,850	10,835	10,819	10,102
Pompe de categoria VI	40,079	39,860	38,807	37,668	36,905

tele prezentate, an de an au scăzut normele medii de consum la unele categorii de pompe ca, de pildă, la cele din categoria VI, înregistrîndu-se o reducere de mai bine de 3 tone în acest an față de 1976.

automatizate în locul celei manuale la 100 de repere s-a realizat o economie în aceeași perioadă de 17,5 tone de metal, iar prin executarea miezurilor cu autoîntărire la rece pentru întreaga familie de pompe TN—DN, economia de

metal s-a ridicat la mai mult de 17 tone.

Rezultate remarcabile în domeniul economisirii resurselor materiale a adus reducerea consumului de metale deficitare sau cu un consum energetic ridicat, așa cum este cazul bronzului și aluminiului. Iată unele exemple concludente în acest sens :

- prin înlocuirea bronzului în turnarea rotorilor la pompele de tip MIL cu fontă cu grafit nodular s-a economisit, în primele 3 trimestre ale anului, mai bine de 4% din consumul efectiv de bronz ;

- prin execuția carcasei pentru pompele T 150 în construcție sudată în loc de aluminiu turnat, s-a realizat o economie de câteva tone de aluminiu.

Preocupările pentru mai buna gospodărire a materiilor prime a cuprins și alte laturi ale activității productive, printre care și aceea a recuperării și utilizării integrale a resurselor materiale refolosibile rezultate din procesul de producție. Încep de la începutul acestui an a fost întocmită o situație a tuturor materialelor refolosibile — îndeosebi metal — stabilindu-se modul de colectare, sortare, transport, depozitare și valorificare a lor. Din cele 80 materiale uzate recuperabile identificate, au fost valorificate pînă acum 40 de materiale. De exemplu, rămășițele de oțeluri aliate și înalt aliate sînt utilizate la elaborarea noilor șarje, iar șpanul din fontă rezultat din prelucrarea pieselor este folosit la elaborarea șarjelor la cuptoarele cu inducție. Dintr-un calcul economic rezultă că numai în acest an se vor economisi pe calea utilizării resurselor refolosibile circa 340 tone de materiale metalice.

Eforturi conjugate pentru utilizarea rezervelor

ÎN PERIOADA SCURTĂ ce a mai cămas din acest colectivul întreprinderii de pompe „Aversa” se străduiește să adauge noi economii la cele realizate pînă în prezent. Dar, în același timp, sporesc preocupările și pentru pregătirea temeinică a planului pe 1981 — primul an al viitorului cincinal. În anul care vine, producția-marfă cunoaște o creștere de 7,3% față de 1980, iar resursele materiale alocate pentru realizarea ei vor fi strict dimensionate în funcție de structura producției. Aceasta ridică din capul locului necesitatea de a se găsi de pe acum noi soluții constructive și tehnologice, de a se întreprinde măsuri eficiente, astfel încît să fie folosit și valorificat într-un grad și mai înalt fiecare kilogram de metal, să fie respectate și chiar diminuate normele de consum specifice.

Unele măsuri au și fost stabilite. De exemplu, prin îmbunătățirea tehnologiei de execuție a labirinților de la pompele TN—DN—TERMA se estimează o economie de peste 4 tone metal pe an, iar

prin executarea arborilor la pompele MV 1403x2 flanșați și anularea cuplajului CMD se vor economisi circa 3,5 tone pe an.

Dar, din practica acestui an a reieșit că există încă însemnate rezerve a căror punere în valoare va contribui la mai buna utilizare a metalului. Despre ce este vorba?

Dacă în ce privește turnătoriile de oțel și fontă s-au înregistrat rezultate superioare față de anii trecuți, în ce privește calitatea pieselor obținute, la turnătoria de neferoase procentul de rebuluri se menține încă ridicat. Un calcul sumar arată că prin reducerea cu 1% a rebulurilor de aici s-ar putea obține piese pentru 30 pompe submersibile. Pierderi de metal se înregistrează și la alte piese din fontă și oțel și prin adausul mare cu care sînt turnate. De pildă, cuplajele T 12 din oțel au un adaus de prelucrare de 5 kg/bucată datorită poziției necorespunzătoare a maselotei. Și la alte piese se consenmează încă adausuri mari de prelucrare, care antrenează atît pierderi serioase de metal, cît și un mare volum de manoperă la prelucrare. Așa stînd lucrurile, au început de pe acum lucrările de reproiectare și de stabilire a unor tehnologii adecvate, încît în anul 1981 să se obțină piese cu adausuri minime de prelucrare, cît mai apropiate de cele finite.

Sînt prevăzute și alte acțiuni în turnătorii — toate urmîrind același obiectiv: utilizarea și valorificarea cît mai bună a metalului. De exemplu, numai prin extinderea formării automatizate și a execuției miezurilor în cutii calde la un număr de 50 de repere noi de la pom-

pe EPEG, AC, HT se vor economisi aproape 25 t de metal în 1981. Prin extinderea turnării de precizie la piesele pentru pompele TN—DN se vor economisi aproape 2 tone metal pe an. În general, reproiectarea constructivă a unor piese sau subsansamble, ca și extinderea tehnologiilor noi în turnătorii vor avea efect nu numai asupra economisirii metalului, ci și asupra creșterii productivității muncii în secțiile de prelucrare, ca urmare a micșorării sau chiar înlăturării adausurilor excesive de prelucrare.

Rezervele interne de economisire nu sînt epuizate nici sub aspectul utilizării resurselor refolosibile. Am arătat că, din circa 80 de resurse refolosibile, sînt reutilizate în prezent abia jumătate. De aceea s-au stabilit sarcini precise privind studierea atentă a căilor și mijloacelor menite să ducă, chiar din primul an al viitorului cincinal, la utilizarea în mai mare măsură a materialelor uzate recuperabile, în scopul sporirii eficienței economice.

Dar, **activitatea și acțiunile întreprinderii pentru mai buna gospodărire a metalului se cer mai serios susținute și de unii furnizori de materii prime și materiale.** De pildă, pentru faptul că unele întreprinderi producătoare de organe de asamblare ca, de pildă, cele din Tg. Secuiesc, Bacău, Mediaș etc. nu satisfac întru totul cererile întreprinderii de pompe, ea este obligată să-și execute singură șuruburi, prezoane și alte organe de asamblare. Lunar se fabrică în întreprindere 30—40 mii bucăți, produse care antrenează mari pierderi de metal deoarece se fabrică într-o întreprindere nespecializată în executarea

unor astfel de produse, care necesită și un volum serios de prelucrare.

Vorbind de unități furnizoare trebuie menționat că, în acest an, unele baze de aprovizionare tehnico-materială nu și-au onorat clauzele contractuale față de întreprinderea de pompe, mai ales sub raportul termenelor de livrare. Iată și aici unele exemple. Baza de aprovizionare și desfacere nr. 5 Caransebeș avea de livrat la 20 mai a.c. 15 tone oțel rotund de 110 mm OL 50. Dar nu le-a livrat nici pînă acum. Restanțe serioase în livrări are și Baza de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București (tablă de 3, 4, 5 și 6 mm — 34 tone, țevi de construcții — 7 tone). Neavînd la îndemînă la timp materialele comandate, întreprinderea este nevoită să recurgă la altele existente în stoc, dar de dimensiuni și grosimi mai mari decît cele necesare, ceea ce antrenează evident un consum în plus de metal. Numai în primele 3 trimestre din acest an au fost acordate 35 de derogări prevăzute în fișele tehnologice — derogări care au însemnat un consum suplimentar de 8,1 tone de metal.

În condițiile actuale, cînd se încheie acest cincinal, în pragul începerii celui viitor, eforturilor proprii de gîndire, de creativitate, de instaurare a unei discipline ferme tehnologice și de bună gospodărire a metalului a colectivului întreprinderii de pompe „Aversa” trebuie să li se adauge mai consecvent și cele ale furnizorilor de materii prime sau materiale prin respectarea întocmai a tuturor clauzelor contractuale.

L. IONETE

COMENTARIU LA UN GRAFIC

EXTINDEREA MUNCII ÎN ACORD

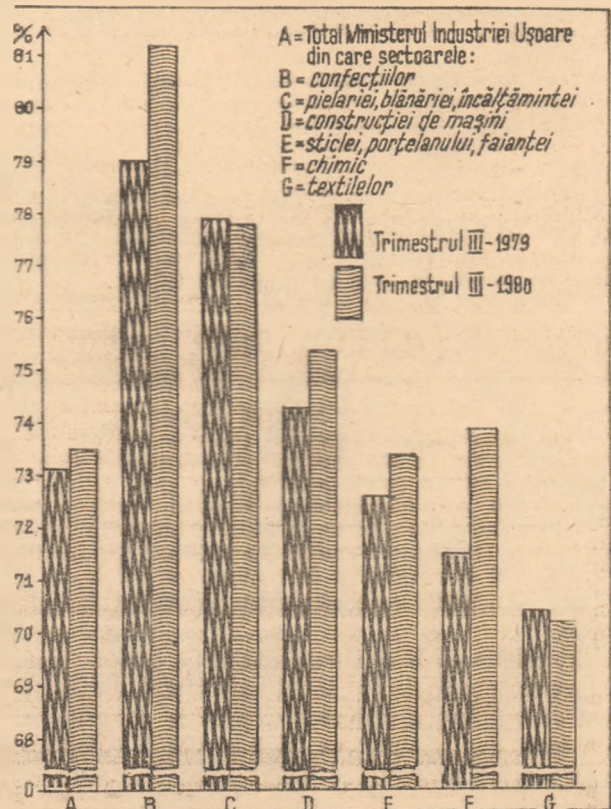
REMUNERAREA MUNCII în acord constituie una din formele care capătă o tot mai largă extindere, ea imbinînd în mod eficient interesele economiei naționale cu cele ale formațiilor de lucru și ale fiecărui lucrător. Realizările obținute în întreprinderi și centrale demonstrează că acolo unde se aplică și se extinde munca în acord (și mai ales în acord global), se obțin rezultate bune atît în ce privește îndeplinirea și depășirea productivității muncii planificate, cît și în creșterea cîștigului individual.

În activitatea industrială a Ministerului Industriei Ușoare se poate constata sporierea, în ultimul an, a ponderii muncii în acord în volumul total de muncă prestată de la 73,1% în tr. III 1979, la 73,5% în trim. III 1980, creștere care se regăsește în aproape toate sectoarele economice ale ministerului (graficul). Totodată, un impuls substanțial a căpătat acordul global, care a sporit în cadrul muncii totale în acord, de la 80,8% la 82%. Ponderi ridicate în trim. III 1980 se remarcă în întreprinderile industriei confecțiilor (95,5%), ale industriei pielăriei, blănăriei și încălțămîntei (87,6%) și industriei sticlei, porțelanului, faianței (85,7%). Preocuparea

centralelor industriale și a întreprinderilor de a pune în valoare avantajele pe care le oferă organizarea muncii în acord a permis — alături de alte măsuri — ca în trim. III 1980 productivitatea muncii realizată pe un lucrător să fie mai mare cu 3,7% față de trim. III 1979, înregistrîndu-se, pe această cale, o economie relativă de personal de 20.030 oameni.

Avînd în vedere sarcinile care stau în fața ministerului și a centralelor sale, de a ridica în anul 1981 la cote mai ridicate productivitatea muncii, este necesar ca, în continuare, să se creeze condiții corespunzătoare extinderii muncii în acord, pentru a se utiliza și pe această cale mai deplin forța de muncă și utilajele din dotare, în scopul sporirii eficienței întregii activități economice.

Evoluția ponderii muncii în acord în volumul total de muncă utilizat pentru realizarea producției M.I.U.

Reducerea eforturilor țării în domeniul

procurării materiilor prime și energiei implică

RECUPERAREA ȘI REFOLOSIREA METALELOR

○ **CONTRIBUȚIE DE SEAMĂ** la asigurarea necesarului de materii prime și materiale aduce activitatea de atragere în circuitul economic a întregului fond de resurse materiale refofosibile. Dacă se are în vedere totalitatea inventarului de materiale refofosibile, cele cu conținut metalic ocupă primul loc, atât prin volumul recuperărilor, cât și prin avantajele economice rezultate din reutilizarea lor.

În condițiile creșterii puternice a prețurilor pe piața mondială, țara noastră, care dispune de resurse limitate de materii prime (minereu de fier și neferoase, coals etc.), face un însemnat efort valutar pentru procurarea lor. Singura soluție capabilă să atenueze în mare măsură acest efort, care grevează balanța de plăți externe, este recuperarea și refofosirea acestor materiale. În documentele adoptate la Congresul al XII-lea al P.C.R., s-a stabilit ca, pe această cale, să se acopere cel puțin 40—50% din nevoile interne de fier, metale neferoase și alte materii prime. Dealtfel, trebuie spus că economia națională dispune de importante cantități de resurse materiale metalice recuperabile care rezultă pe diverse trepte ale proceselor tehnologice de prelucrare, din haldele industriale, din casarea mijloacelor fixe sau din scoaterea din funcțiune a diverselor produse de uz industrial, casnic sau personal, precum și din reziduurile menajere și stradale care conțin circa 7 kg de metal la un mc.

RECUPERAREA, activitate care astăzi, mai mult ca oricând, reprezintă — pe toate meridianele, atât în țările „sărace” cât și în cele „bogate” — o problemă de mare actualitate, trebuie să satisfacă integral, în cazul metalelor, două cerințe importante:

— să asigure valorificarea materialelor metalice refofosibile ca atare sau prin recondiționare, adică să faciliteze utilizarea cupoanelor, ștraifurilor, capetelor metalice, anumitor piese și subsansamble rezultate din casări — fără a fi retopite. În acest fel

pentru fiecare tonă de metal reutilizat, așa cum rămâne de la prelucrare sau prin recondiționare se economisesc 300 kg de combustibil, circa 60 kWh energie electrică, manoperă etc.:

— să facă posibilă reintroducerea în procesele metalurgice a întregului fond disponibil de metale reutilizabile rămas după utilizarea acestora — ca atare sau prin recondiționare — în vederea economisirii unor importante cantități de minereuri și coals aduse din import, a fondanților, combustibililor, energiei, forței de muncă și a unor capacități de producție.

O tonă de fontă recuperată astfel reprezintă economii de 2 tone de minereu de fier, 0,5 tone coals metalurgic, 0,5 tone de calcar, 40 kWh energie electrică etc.

Cadru organizatoric unitar, eficient

ESTE ȘTIUT CĂ Decretul 465/1979, privind recuperarea și valorificarea materialelor refofosibile, abordează și rezolvă unitar, din punct de vedere organizatoric și al eficienței economice, aceste probleme atât în cazul metalelor, cât și al celorlalte resurse refofosibile. Au fost stabilite, totodată, responsabilități precise — începând de la ministere și pînă la întreprinderi — privind elaborarea bilanșurilor anuale de utilizare a materialelor, precum și norme și normative de recuperare, refofosire și recondiționare — condiții de bază pentru reciclarea materialelor refofosibile.

În conformitate cu normativele existente, aceste materiale trebuie inventariate de fiecare unitate economică, iar prin bilanșul anual de utilizare a materialelor puse la dispoziție să fie precizată cantitatea și structura celor ce vor fi valorificate în activitatea proprie, precum și a celor ce vor fi livrate altor beneficiari de repartiții pentru asemenea resurse.

Pentru anul 1980 s-a stabilit valorificarea a peste 200 mii tone de metale, ceea ce înseamnă, prin eliminarea retopirii și reprecucerării, obținerea unor economii de 60 mii tone combustibil și 12 mil. kWh energie electrică. Planul de colectare a materialelor metalice refofosibile pe primele trei trimestre ale anului a fost realizat în proporție de 105,6%, obținându-se depășiri la toate sortimentele. Pentru anul 1981 se prevede valorificarea a peste 300 mii tone materiale metalice refofosibile, din care 30% de către M.I.C.M., iar restul de celelalte ministere economice și U.C.E.C.O.M.

Acest volum de resurse metalice reutilizabile urmează să fie valorificat pe cât posibil în unitățile economice de unde rezultă, ca înlocuitor de materiale noi, dar cu prețuri mai mici, sau se va derula între unitățile furnizoare și beneficiare pe bază de repartiții. În acest an, de pildă, Baza de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București, cu sprijinul unităților economice, a elaborat un catalog de materiale metalice refofosibile, cu scopul de a informa și înlesni schimburile de acest gen de materiale între întreprinderi, urmînd ca această acțiune să fie extinsă și permanentizată în toate județele țării.

UTILIZAREA pieselor și subsansabilelor rezultate din casarea mijloacelor fixe și scoaterea din uz a diverselor produse de folosință personală, constituie un alt aspect al recuperării. Practica a dovedit că sortarea, după dezmembrare, a pieselor în vederea reutilizării lor, aduce avantaje întreprinderilor și întregii economii naționale. De aceea, conducerea partidului a indicat să se acționeze ferm pentru organizarea mai bună a casării mijloacelor fixe, astfel încît nici o piesă sau subsansamblu să nu fie trimise la retopit decît după o riguroasă și specializată operație de triere și selectare. Argumentele economice sînt edificatoare. De exemplu, la o întreprindere de reparații auto, specializată în dezmembrarea autocamioanelor casate,

dintr-un camion în greutate de 2 100 kg (conținut net de metal) se pot obține în medie 40 kg piese refofosibile ca atare, 500 kg piese refofosibile prin recondiționare, 6 kg de diverse componente pentru confecționat alte piese de schimb.

Din analizele efectuate la o serie de grupe de piese de schimb a rezultat că în acest an volumul și ponderea pieselor recuperate și recondiționate față de necesarul total de piese va fi de aproape 800 milioane lei, respectiv 45% din necesarul economiei la mașini-unelte: 80 milioane lei — 30% la turbine de generatoare electrice; 78 milioane lei — 21% la motoare cu ardere internă; 792 mil. lei — 19% la utilaj metalurgic; 745 mil. lei — 25% la utilaj chimic; 1 914 mil. lei — 18% la mijloacele de transport auto etc.

Sarcinile de plan pe anul 1981 privind recondiționarea și utilizarea pieselor de schimb și subsansabilelor sînt mult mai mari. Pentru îndeplinirea lor, coordonatorii de balanță, împreună cu producătorii de utilaje și principalii beneficiari, vor trebui să acționeze ferm pentru definitivarea normelor și normativelor de recuperare. De asemenea, pe linia perfecționării și extinderii activității de recondiționare, se impune urgentarea finalizării acțiunii de organizare a dezmembrării mijloacelor fixe casate în cadrul unităților specializate în reparațiile capitale ale acestora, acțiune care s-a dovedit deosebit de eficientă în cazul autovehiculelor.

Resursele refofosibile — înlocuitoare de materii prime

ÎN CADRUL concepției de dezvoltare a industriei metalurgice, materialele metalice refofosibile ce nu mai pot fi reutilizate altfel constituie o sursă mai ieftină decît fonta și, în consecință, trebuie depuse toate eforturile pentru recuperarea lor.

în întregime. Recuperarea și reintroducerea în circuitul economic a tuturor metalelor contribuie, de altfel, într-o măsură însemnată și la reducerea efortului valutar și permite totodată scăderea costurilor de producție, îndeosebi prin prisma consumurilor energetice. În legătură cu acest aspect este semnificativă constatarea specialiștilor potrivit căreia

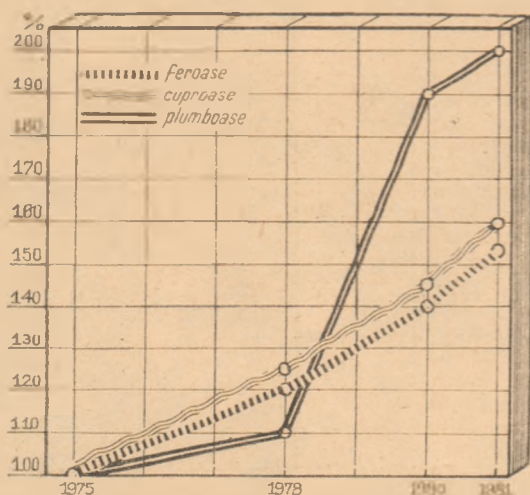
obținerea unor metale din materialele reciclate se realizează cu consumuri de energie mult mai reduse, cu de 3 până la 25 ori decât cele obținute din materii prime.

Datele de mai jos sînt concludente în această privință.

Metalul	Realizat din :	
	materii prime primare	materiale refolosibile
— oțel	100	38
— aluminiu	100	4
— cupru	100	12
— zinc	100	17
— plumb	100	45

Eficiența economică a reciclării trebuie privită însă nu numai prin prisma consumului de energie, ci și a întregii munci sociale implicate de procesul procurării și prelucrării materiilor prime noi. Acest aspect a determinat, de altfel, o creștere de la an la an a recuperării resurselor materiale refolosibile, acestea avînd ponderea de participare la echilibrul material al resurselor necesare producției în continuă ascensiune. Pentru exemplificare, vom lua cazul materialelor refolosibile feroase, cuproase și plumboase. După cum rezultă din graficul alăturat, recuperarea materialelor metalice refolosibile a înregistrat ritmuri însemnate de creștere.

Evoluția recuperării unor metale

Dar, alături de unele rezultate bune obținute în țara noastră, comparația cu nivelurile atinse în această privință în alte țări arată existența unor rezerve insuficient mobilizate. Un exemplu edificator îl prezintă consumul mediu de fier vechi ce revine la 1 tonă de oțel, realizat în țara noastră — 453 kg. Deși el este superior nivelurilor atinse în unele țări, acesta se situează totuși sub cele realizate de S.U.A. (755 kg), Suedia (728 kg), Italia (621 kg), Spania (587 kg) etc. Din datele statistice prezentate tot mai frecvent de literatura de specialitate se desprinde o concluzie certă: **necesitatea intensificării eforturilor astfel încît, în cel mai scurt timp, să se asigure recuperarea și valorificarea cît mai completă a tuturor resurselor de materiale metalice refolosibile.**

Soluții pentru creșterea gradului de reciclare

PORNIND de la importante rezerve în domeniul recuperării metalelor și de la existența unui cadru organizatoric corespunzător acestei activități, în planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării noastre pe anul 1981 s-a prevăzut ca metalele recuperate să participe cu 47,5% la producția de oțel, 29,7% în consumul intern de metale aliate, 53,8% în resursele interne de cupru, 30—36% în consumul intern de zinc și plumb și 51,5% din fonta destinată turnătorilor.

Realizarea în bune condițiuni a acestor sarcini, impune soluționarea unor aspecte ce generează mari dificultăți în activitatea de recuperare cantitativă și calitativă a acestui important potențial de resurse. Dacă în ultimii 5 ani s-au obținut însemnate salturi calitative în procesele de elaborare a oțelurilor, în domeniul sortării și pregătirii metalelor recuperate, care influențează determinant calitatea oțelurilor elaborate și creează condiții de utilizare la maximum a oțelărilor și turnătorilor, mai sînt de rezolvat cîteva probleme importante.

1 Activitatea de sortare. Este o latură deosebit de importantă prin faptul că ea **trebuie să asigure o selecție calitativă a resurselor** — oțel nealiat (pe mărci de oțel), cupru, bronz, alamă, aluminiu, plumb etc. Ea trebuie să fie realizată în bune condițiuni, în primul rînd de unitățile economice prelucrătoare, începînd cu fiecare loc de muncă, atelier, secție și întreprindere, cît și de unitățile specializate de colectare a resurselor recuperate prin eforturi proprii (dezmembreare a unor mașini, motoare, acumulatori etc., separarea pe elemente metalice: aluminiu, cupru, bronz, plumb, oțel etc).

2 Pregătirea propriu-zisă a metalelor recuperate. Această acțiune constă în modificarea caracteristicilor fizice și uneori chimice a materialelor recuperate în scopul creșterii greutateii lor specifice (1,5—4,5 t/mc în cazul fierului), pentru a asigura condiții optime de transport, grad mare de manipulare a agregatelor, viteză mărită de topire și un consum redus de energie.

Deși strict necesare, **aceste două activități se desfășoară defectuos** în marea majoritate a unităților economice, ceea ce face ca, în cea mai mare parte, materialele să fie livrate nepregătite. Din această cauză rezultă mari cantități de șpan amestecat cu elemente feroase și neferoase care devin neutilizabile, ansamble metalice nedezmembrate, cabluri electrice și de tracțiune din care metalele constituente nu sînt sortate. În anul 1980, din totalul colectărilor de materiale refolosibile din oțel 75% s-au livrat nepregătite. Această situație este și urmarea neasigurării de către unitățile economice prelucrătoare de metal a utilajelor necesare.

În ceea ce privește sortarea și pregătirea materialelor de către deținători, prevederile legale sînt categorice, baza tehnico-materială a întreprinderilor fiind condiționată de modul în care aceștia își gospodăresc resursele materiale puse la dispoziție. Este, așadar, necesar să se producă o cotitură radicală, o schimbare de optică în toate unitățile economice producătoare și consumatoare și să se treacă de îndată la aplicarea de măsuri hotărîte în acest domeniu.

3 Un alt aspect privind posibilitățile de creștere a volumului de recuperare a metalelor refolosibile îl prezintă haldele metalurgice. După cum este cunoscut, producția de oțel actuală este însoțită de obținerea a peste 1 milion de tone/an zgură de oțelărie, cantitate ce va depăși 2 milioane tone/an în 1982. În prezent aceste cantități se stochează în halde, fiind supuse parțial recuperării numai resturile metalice evidente care se separă manual sau cu mijloace mecanice improvizate. Aceste zguri reprezintă, pe lîngă alte utilizări în diverse ramuri, o resursă importantă pentru siderurgie, întrucît în conținutul lor se găsesc: fier = 12—20%; mangan = 3—6%; oxid de magneziu și de calciu 45—50% și fier metalic separabil magnetic 5—10%.

În scopul valorificării lor **este necesar ca în cadrul unităților metalurgice, să ia ființă sectoare de prelucrare a haldelor** care să aibă rolul de a recupera metalele cît și de a pregăti aceste zguri pentru utilizarea lor la aglomerare în furnale ca și în alte domenii. Pentru a exemplifica importanța valorificării acestor zguri se poate arăta că, **prin recircularea a 40% din zgura de oțelărie produsă, la combinate siderurgice, se estimează o reducere a cheltuielilor cu cca 100 lei/tona de zgură utilizată.** Pentru fiecare 10 kg zgură valorificată la aglomerare-furnale se economisesc: 3,5 kg de aglomerat, 2 kg minereu de mangan, 7 kg de calcar, 0,5 kg de cocs mărunt.

4 Găsirea unor soluții tehnologice de reintroducere în circuitul economic a unor resurse importante de alte materiale ca: alpaca, carburi metalice, cenuși de aluminiu, cenuși de plumb etc. În cadrul programului de valorificare elaborat pentru anii 1980—1981 s-au prevăzut soluții tehnologice și capacități noi de producție pentru utilizarea resurselor menționate, sarcini deosebite în această direcție revenind Ministerelor Industriei Metalurgice și Construcțiilor de Mașini. Ele trebuie să rezolve neîntîrziat problemele ce fac parte din complexul unitar de măsuri pentru crearea unei adevărate „industrii a reciclării”, care să valorifice la maximum și eficient toate resursele refolosibile.

Dan ANDRESCU

Anchetă „R. E.” în 94 C. A. P.

BENEFICIUL ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE (II)

PRODUCȚIA MARFĂ

D EȘI în sistemul practic de determinare a beneficiului în cooperativele agricole, producția marfă nu apare cu rol distinct precizat, aceasta este de presupus atât în planificarea producției agricole — pe baza contractelor economice —, cât și în realizarea producției nete și, deci, a beneficiului. Potrivit legii¹⁾, beneficiul în cooperativele agricole de producție se constituie din valoarea nou-creată, fiind parte a acesteia și exprimă în mod sintetic rezultatele activității economice. Beneficiul se constituie după repartizarea, din producția netă, a următoarelor elemente: retribuirea și contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale în raport cu producția și veniturile obținute de cooperative; impozitul pe terenuri, pe fondul de retribuire și pe venituri din activitățile industriale; primele de asigurare; unele cheltuieli prevăzute de lege (art. 28).

Comparativ cu legătura directă, strinsă, explicită, care se stabilește între producția netă și beneficiu, legătura dintre beneficiu și producția marfă este doar subînțeleasă, beneficiul nefiind rezultatul nemijlocit, sau în primul rînd rezultatul dintre beneficiul determinat pe unitatea de măsură (kg, litru, bucată) și volumul producției marfă. Legătura directă dintre beneficiu și producția netă și legătura subînțeleasă, presupusă doar, între beneficiu și producția marfă are o importanță cu totul deosebită, atât pentru economia națională (prin fondul centralizat de produse agricole al statului), cât și pentru economia cooperativelor agricole de producție.

Noul mecanism economico-financiar impune, mai mult decît pînă acum, creșterea producției marfă, folosirea tuturor modalităților și formelor prin care se realizează schimbul de produse agricole-marfă. Modul în care s-a înțeles acest lucru, măsurile care au fost adoptate în cele 94 de cooperative agricole investigate, situația producției marfă în aceste cooperative — ca pondere în producția globală și ca structură pe ramuri de producție — au ocupat un loc important în programul anchetei.

P RODUCȚIA marfă agricolă reprezintă o parte, de regulă cea mai importantă, a producției globale agricole. Destinația și scopul producției marfă sînt acelea de a satisface diferite nevoi ale economiei naționale, altele decît cele ale producătorilor agri-

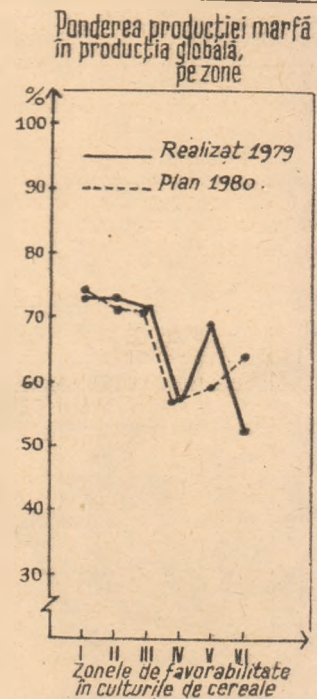
coli nemijlociți; destinația și scopul producției marfă agricole îi imprimă acesteia o importanță excepțională. În cooperativele agricole de producție, în condițiile aplicării actualului mecanism economico-financiar, sporește considerabil rolul acesteia în îndeplinirea principiilor autogestiunii economico-financiare. În practica activității economice din sectorul cooperatist al agriculturii, importanța crescîndă a producției marfă se manifestă în primul rînd prin creșterea mai rapidă a acesteia față de creșterea producției globale.

În cele 94 de cooperative, ponderea producției marfă în producția globală obținută în 1979 ia valori care se înscriu într-o amplitudine extrem de largă: de la 86,4% pînă la 34,5%. În cazul limitei minime, rezultă că numai o treime din producția globală devine marfă, diferența fiind reprezentată de producția destinată autoconsumului, individual sau productiv, în cooperativă. Această proporție este — în cifre absolute — cu atât mai mică, cu cît se aplică la o producție globală mai scăzută. Or, dacă se are în vedere faptul că autoconsumul este mai constant ca nivel (impus — în cazul consumului productiv — de necesitatea reluării procesului de producție pe o scară largită, iar în cazul consumului individual — de nevoile de consum relativ constante ale cooperatizatorilor), rezultă că nivelul acestuia se menține în detrimentul producției marfă.

Creșterea ponderii producției marfă în structura producției globale agricole este impusă în mod obiectiv, economic, de mai mulți factori. Este vorba, în primul rînd, de creșterea consumului de produse agricole în alte ramuri ale economiei naționale, la care sectorul cooperatist al agriculturii trebuie să contribuie în mai mare măsură. De asemenea, adîncirea proceselor de specializare și cooperare în producția agricolă amplifică înseși nevoile în cadrul agriculturii, mărind partea din fondul central de produse agricole care se consumă de către inșiși producătorii agricoli. Altfel spus, majorarea substanțială a veniturilor populației agricole și neagricole, creșterea populației țării și

mai ales creșterea mai rapidă a populației neagricole (ceea ce mărește numărul consumatorilor „neți” de produse agricole), extinderea retribuirii în bani în detrimentul celei în natură (în cazul cooperativelor agricole de producție), extinderea — pe baze comerciale — a schimbului de produse agricole (vegetale și animale) între zone specializate în producția agricolă ș.a. măresc considerabil importanța producției marfă.

Graficul nr. 1

Din graficul 1 rezultă o tendință de descreștere, întrucîtva normală, de la zona I la zona a VI-a, a ponderii producției marfă în producția globală, atât la realizările din anul trecut, cît și la prevederile de plan pe acest an. În 15 cooperative din 94, ponderea a fost de sub 50%. În cooperativele situate în primele 4 zone nu există, ca medie, o diferență mare la acest indicator, ceea

Tabelul nr. 1

Nivelul individual, minim și maxim, la care se situează ponderea producției marfă în producția globală, pe zone

(R=realizat în 1979; P1=planificat pentru 1980)

NIVELUL	Z o n e l e											
	I		II		III		IV		V		VI	
	R	P1	R	P1	R	P1	R	P1	R	P1	R	P1
minim	54,5	55,5	48,2	47,2	48,1	59,4	44,2	44,7	34,1	45,8	34,5	50,0
maxim	84,9	80,6	86,4	82,2	84,0	82,3	76,1	71,5	82,6	80,1	77,4	88,1

Prima parte a anchetei, în care au fost prezentate obiectivele acesteia și capitolul referitor la producția globală, a apărut în numărul 42/17 octombrie a.c. al revistei.

¹⁾ Legea nr. 29 din 22 decembrie 1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor.

Tabelul nr. 2

Gruparea celor 94 de cooperative cuprinse în anchetă, după participarea ramurilor la constituirea producției globale și marfă (realizări în 1979)

Grupe de ponderi (%)	Numărul cooperativelor agricole de producție					
	Producție vegetală		Producție animală		Producție neagricolă	
	globală	marfă	globală	marfă	globală	marfă
0—5	—	2	2	1	63	43
6—10	—	—	6	7	16	25
11—20	—	1	30	19	9	12
21—30	1	7	35	23	2	8
31—40	1	8	15	18	3	2
41—50	5	17	5	15	—	1
51—60	13	11	1	7	—	1
61—70	26	20	—	3	1	1
71—80	31	17	—	1	—	—
81—90	14	8	—	—	—	1
91—100	3	3	—	—	—	—

ce presupune că cifrele de plan pe 1980 se situează aproximativ la nivelul realizărilor din 1979. Deci introducerea beneficiului, începând cu acest an, în cooperativele agricole — în condițiile aplicării metodologiei de calcul mai sus arătată —, nu a determinat (cel puțin în cazul cooperativelor cuprinse în anchetă) o orientare fermă în direcția sporirii producției marfă. În unele din cooperativele investigate, situate în zonele a V-a și a VI-a, întrucât ponderea producției marfă în producția globală în 1979 a fost prea mică (frecvent sub 50% în cazul celor 19 C.A.P.), s-a prevăzut prin plan o anumită creștere, fără însă ca această tendință să fie predominantă. De exemplu, în 10 cooperative situate în zona a V-a s-a rea-

s-a realizat circa 52%, dar s-a planificat o pondere mai mare — de 64,3%. Din totalul de 94 de cooperative, în 59 s-a planificat pentru 1980 ca ponderea producției marfă în producția globală să fie mai mare, în 33 — mai mică, iar în 2 — aceeași pondere.

Nivelul individual — minim și maxim — la care se situează ponderea producției marfă în producția globală în cooperativele investigate este redat în tabelul nr. 1. Rezultă că în zona I nivelul minim este de circa 55%, și la realizat și la plan; în schimb, în zonele IV, V și VI ponderea realizată este de sub 45% — și numai ca prevedere de plan este de 50,0%.

ținerea producției marfă este cuprinsă în intervale inferioare: 41—80%;

— producția animală participă cu ponderi mai mici la producția globală (11—40%), dar mai mari la producția marfă (11—50%); acest aspect ar fi și mai evident în cazul în care zootehnia s-ar apropia, ca pondere, de 50% din producția globală;

— producția neagricolă (activitățile industriale și prestările de servicii) participă, în 63 de cooperative, cu până la 5% la obținerea producției globale. În schimb, la obținerea producției marfă, în numai 43 de cooperative se menține această pondere; restul se redistribuie pe intervalele cu ponderi superioare.

Concluzia practică pe care o putem desprinde este că producția marfă poate spori mai rapid prin dezvoltarea sectorului zootehnic și a activităților din domeniul industriei mici. Pentru a obține sumele de bani necesare producției, efectuării plăților în tot cursul anului, zootehnia și industria mică reprezintă surse certe, verificate. Datorită autoconsumului neînsemnat care se înregistrează în aceste ramuri, partea covârșitoare a producției devine marfă; orice creștere a randamentelor, a producției în aceste două sectoare înseamnă creșterea producției marfă, a posibilităților de încasare și de efectuare a plăților de către cooperative.

Gruparea cooperativelor agricole investigate după participarea ramurilor la constituirea producției marfă în 1979 și 1980 este redată în tabelul nr. 3. Față de situația știută, că producția ve-

Tabelul nr. 3

Gruparea celor 94 de cooperative cuprinse în anchetă după structura producției marfă

(realizată în 1979 și, între paranteze, planificată pentru acest an)

Grupe de ponderi (%)	Numărul cooperativelor agricole de producție					
	Producția marfă vegetală		Producția marfă animală		Producția marfă neagricolă	
0—5	2	(—)	1	(1)	43	(52)
6—10	—	(—)	7	(7)	25	(20)
11—20	1	(2)	19	(22)	12	(11)
21—30	7	(4)	23	(29)	8	(4)
31—40	8	(4)	18	(15)	2	(1)
41—50	17	(12)	15	(13)	1	(2)
51—60	11	(16)	7	(5)	1	(3)
61—70	20	(19)	3	(—)	1	(1)
71—80	17	(22)	1	(2)	—	(—)
81—90	8	(14)	—	(—)	1	(—)
91—100	3	(1)	—	(—)	—	(—)

Același fenomen, dar sub aspectul participării ramurilor la constituirea producției marfă în 1979 este redat, pentru toate cooperativele cuprinse în anchetă, în graficul 2.

ÎN CE PRIVESTE participarea sectoarelor de producție la constituirea producției marfă în cooperativele investigate, rezultă o situație cunoscută, și anume că producția animalieră și cea neagricolă pot participa în mai mare măsură la creșterea producției marfă. Din tabelul nr. 2, în care este redată comparativ participarea ramurilor la constituirea producției globale și marfă, reies următoarele tendințe:

— deși la constituirea producției globale producția vegetală se grupează în deosebi în intervalele 51—90%, la ob-

ținerea producției marfă în mai mică măsură, datorită autoconsumului ridicat, la constituirea producției marfă, pentru 1980 mai multe cooperative au prevăzut sporirea producției marfă tocmai la această ramură. Dar, dintr-o serie de motive, aceste prevederi pot să nu se înlăptuiască în practica realizării planului. Sectoarele sigure pentru creșterea producției marfă rămân cele verificate de practică, zootehnia și industria mică, și asupra acestora trebuie acționat. Or, în 1979, în 68 cooperative industria mică a participat cu ponderi de numai până la 10% la constituirea producției marfă, iar pentru 1980, în

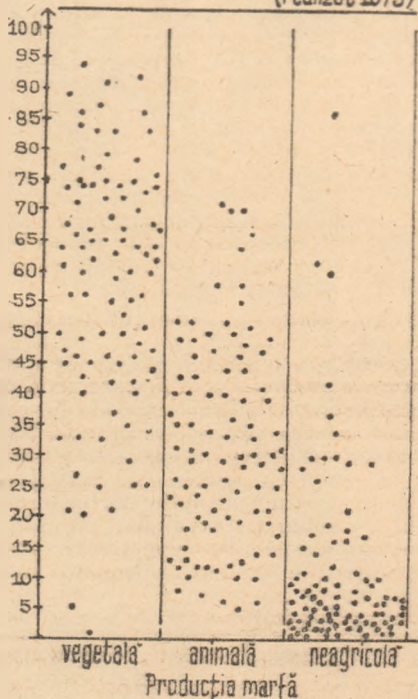
Ion MANEA

Academia „Ștefan Gheorghiu”

(Continuare în pag. 23)

Graficul nr. 2

Distributia norului de puncte care redă participarea ramurilor la constituirea producției marfă (realizat 1979)

lizat, în medie, o pondere a producției marfă în producția globală de circa 68% în 1979, dar s-a planificat pentru acest an o pondere mai mică, de 59%. În cele 9 cooperative din zona a VI-a

Mecanismul economico-financiar : funcționalitate — eficiență

Elemente noi în creditarea pe termen scurt a unităților economice

CREDITUL BANCAR constituie una din principalele surse de finanțare a mijloacelor circulante necesare întreprinderilor pentru realizarea sarcinilor de plan.

Cu toate că, în condițiile noului mecanism economico-financiar, potrivit prevederilor Legii nr. 29/1978, întreprinderile au posibilitatea să-și rețină o cotă din beneficii pentru acoperirea unei părți din creșterea planificată a fondului mijloacelor circulante, contribuția creditului bancar la finanțarea activității de producție și desfacere a mărfurilor se menține la un nivel ridicat, volumul creditelor acordate unităților economice fiind în continuare creștător, în raport cu dezvoltarea, an de an, a activității economice.

Având în vedere cele arătate mai sus și în contextul prevederilor Hotărârii C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare adoptată de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, ale prevederilor Legii finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979 și ale altor dispoziții legale, Banca Națională a reeditat Normele metodologice nr. 1 privind creditarea pe termen scurt.

La reeditarea acestor norme s-au avut în vedere următoarele : ● întărirea controlului bancar, preventiv și ulterior, astfel încât să se mobilizeze unitățile economice în îndeplinirea sarcinilor de plan și în folosirea cu eficiență sporită a fondurilor materiale și bănești ; ● stabilirea unor modalități tehnice de lucru care să asigure aplicarea corectă și în mod unitar a dispozițiilor legale în vigoare privind creditarea ; ● cuprinderea într-o singură normă a indicațiilor de lucru cu privire la creditarea unităților economice din toate sectoarele deservite de Banca Națională (industrie, cercetare științifică, aprovizionare tehnico-materială, comerț intern).

În cele ce urmează, ne propunem să abordăm principalele prevederi noi ale Normelor metodologice de creditare, puse în aplicare, în mod experimental, începând din trimestrul II al acestui an.

Creditul — în concordanță cu bugetul de venituri și cheltuieli

DAT FIIND importanța și rolul atribuit bugetelor de venituri și cheltuieli — instrument de bază al conducerii activității financiare, al analizei și controlului, al asigurării echilibrului financiar al întreprinderii — în norme s-a urmărit ca întregul proces de creditare, adică planificarea și acordarea creditelor, verificarea garanției acestora, analiza executării planului de credite, să aibă în vedere existența unei concordanțe depline cu prevederile bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii. De altfel, deși fiecare unitate economică își întocmește anual bugetul de venituri și cheltuieli și îl defalcă pe trimestre, definitivarea acestuia se face numai după aprobarea prin Decret al Consiliului de Stat a planului de credite trimestrial, întocmit de Banca Națională, Ministerul Finanțelor, Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe, pe baza propunerilor unităților economice și a analizelor făcute pe linia băncii, respectiv la filiale, sucursale și centrală.

Prin urmare, trimestrial, după primirea de la centrală a comunicărilor cu plafoanelor de credite aprobate, inspectorii băncii trebuie să sprijine întreprinderile să facă modificările corespunzătoare în bugetul de venituri și cheltuieli, respectiv în formularul 1.20.3.04. „Determinarea mijloacelor circulante și a resurselor de finanțare a acestora“.

Potrivit reglementărilor actuale, finanțarea mijloacelor circulante ale unităților economice socialiste în funcțiune se asigură din fondurile mijloacelor circulante și alte resurse temporar aflate la dispoziția acestora, iar în completare, întreprinderile pot primi credite bancare. În acest context, se înțelege că banca, pentru a fi în măsură să stabilească necesarul de credite al întreprinderilor, trebuie să cunoască mai întâi care este ne-

cesarul total de mijloace circulante și de ce fonduri și surse atrase dispun acestea. În acest scop, în norme s-a prevăzut sarcina pentru direcțiile de creditare din Centrala Băncii Naționale de a colabora cu direcțiile de resort din Ministerul Finanțelor și din ministere la stabilirea necesarului total de mijloace circulante și a resurselor de finanțare a acestora, ce urmează a fi prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli pe minister, ținând seama de sarcinile ce decurg din planul național unic de dezvoltare economică și socială și din bugetul de stat.

De asemenea, normele prevăd sarcina — pentru aparatul sucursalelor și filialelor băncii — ca, trimestrial, în cadrul lucrărilor de elaborare a planului de credite pe termen scurt, să verifice în primul rînd justa dimensionare de către unitățile economice a mijloacelor circulante, adică dacă determinarea acestora s-a făcut cu respectarea normelor Ministerului Finanțelor și băncilor nr. 95003/1980, precum și a normelor de creditare. În principiu, organele bancare urmăresc ca unitățile economice să fie preocupate de găsirea de la o perioadă la alta de noi soluții pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Contractul de credit

PENTRU întărirea răspunderii unităților economice în gospodărirea cât mai judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, Legea finanțelor și, respectiv, Normele de creditare, prevăd că relațiile de credit între bănci și unitățile economice se stabilesc pe bază de contracte, care cuprind volumul creditelor ce urmează a se acorda, condițiile de acordare și de rambursare a creditelor, nivelul dobînzilor, obligațiile și răspunderile unităților economice.

Contractul de credite se încheie anual cu fiecare unitate economică cu personalitate juridică beneficiară de credite, imediat după primirea plafoanelor de credite aprobate pentru trim. I. Pentru cooperativele de consum s-a făcut excepție, în sensul că pentru acestea se încheie un singur contract de către uniunea județeană cu sucursala județeană a băncii. Contractul de credite se semnează de cele două părți : unitatea bancară și întreprinderea beneficiară de credite. Există însă prevederea legală ca, în cazul în care nu sînt asigurate condiții pentru rambursarea creditelor, banca să aprobe creditele numai dacă contractele de credite se semnează și de centralele sau ministerele cărora le sînt direct subordonate unitățile economice și se întocmesc programe de măsuri pentru îmbunătățirea activității economico-financiare a unităților respective.

Dacă la analizele asupra situației economico-financiare a întreprinderilor, ce se fac în cadrul lucrărilor trimestriale de planificare a creditelor, rezultă că unele întreprinderi nu vor fi în măsură să ramburseze la scadență creditele, cererile acestora de planificare a creditelor vor putea fi avizate de bancă, însă cu mențiunea expresă asupra situației respective. Ca urmare, organul ierarhic al întreprinderii în cauză (centrală sau minister) are obligația ca, odată cu cererea de planificare a creditelor, să prezinte și un program al măsurilor ce urmează a fi luate pentru asigurarea rambursării creditelor. La începutul trimestrului de plan, întreprinderile respective trebuie să prezinte băncii contractele de credite semnate și de centralele sau ministerele cărora le sînt direct subordonate și programe de măsuri pentru îmbunătățirea activității.

Prin intermediul creditului, organele băncii trebuie să analizeze și să controleze permanent îndeplinirea de către unitățile economice a sarcinilor de plan și folosirea rațională a mijloacelor materiale și bănești, determinîndu-le pe acestea să ia măsurile necesare pentru lichidarea și prevenirea imobilizărilor și încadrarea în fondurile aprobate. În legătură cu aceasta, în normele de creditare s-au prevăzut în mod amănunțit categoriile de stocuri și cheltuieli care nu trebuie să fie admise în calculul mijloacelor circulante și nici în întreg procesul de cre-

ditare, adică la planificarea creditelor, acordarea acestora și verificarea garanțiilor. În cazul constatării existenței de imobilizări în stocuri și cheltuieli, normele prevăd obligația pentru organele bancare de a le reflecta în credite nerambursate la scadență și de a determina întreprinderile să acționeze pentru lichidarea și prevenirea lor.

Cont curent

PENTRU a da posibilitate unităților economice să-și folosească mai rațional mijloacele bănești de care dispun, deci inclusiv acumulările realizate, pînă la repartizarea lor potrivit destinațiilor, precum și în scopul simplificării muncii atât la întreprinderi, cît și la unitățile economice, normele de creditare prevăd ca toate fondurile de care acestea dispun să se păstreze într-un singur cont și anume în contul curent, iar operațiile de creditare, inclusiv pentru documentele de decontare în curs de încasare, să se facă prin același cont curent. Ca urmare, s-au desființat o serie de conturi de disponibilități din diferite fonduri cu destinație specială, precum și o serie de conturi simple de împrumut. Astfel de conturi s-au menținut numai pentru unele categorii de credite, a căror evidență și urmărire trebuie făcută separat (credite pentru stocuri constituite rezervă de plan, credite pentru stocuri și cheltuieli ce se acordă pe bază de aprobări speciale, credite pentru materii prime agricole, credite pentru cheltuieli de reparații capitale etc.).

Intrucît nivelul documentelor de decontare în curs de încasare nu este constant în întregul trimestru, pentru a evita intrarea întreprinderilor în incapacitate de plată din cauză că, în anumite perioade, suma documentelor respective este superioară celei incluse în plafonul de credite pentru contul curent, normele prevăd posibilitatea ca unitățile băncii, după analiza situației existente, să majoreze în mod corespunzător plafonul de credite al contului curent, astfel încît întreprinderile să poată beneficia de creditele la care sînt îndreptățite. Referitor la creditarea documentelor menționate mai sus, este de subliniat faptul că, în noile norme s-a menținut, ca regulă, creditarea lor pe termen de 30 de zile de la data facturării pentru livrările interne și 60 zile pentru livrările la export pe bază de comision. S-a introdus însă în norme posibilitatea ca, la cererea justificată a unităților economice, conducătorii filialelor și sucursalelor băncii să aprobe menținerea la creditarea curentă a documentelor neîncasate în termenele arătate mai sus pe încă 15 zile și respectiv 30 zile, iar centrala băncii și peste aceste termene.

Particularități în creditare

ȚINÎND seama de prevederile Legii finanțelor, în norme s-au prevăzut și particularitățile în creditarea unor ramuri economice. Este vorba de unitățile de aprovizionare tehnico-materială și de desfacere a mărfurilor, de turism și hoteliere, cele care aprovizionează și prelucrează materii prime agricole, precum și cele de colectare și achiziții, cărora, potrivit legii, băncile le pot acorda credite pe măsura efectuării aprovizionărilor și a cheltuielilor de producție sau de circulație, cu condiția ca mărfurile și produsele respective să aibă desfacerea asigurată prin contracte sau către populație și să se încadreze la ființele trimestrului în nivelul stocurilor și cheltuielilor planificate, cu excepția produselor agricole.

Pentru aceste unități, normele de creditare prevăd că organelor bancare le revine sarcina de a urmări în mod sistematic, în cursul trimestrului, evoluția angajamentelor față de plafonul aprobat, precum și a stocurilor existente față de cele planificate și, îndeosebi, cauzele eventualelor depășiri.

În acest scop, la unitățile de aprovizionare tehnico-materială trebuie analizat modul cum se realizează planul de aprovizionare și desfacere, structura stocurilor creditate, modul cum bazele se preocupă de preluarea ștocurilor comunicate disponibile de unele întreprinderi și de redistribuirea acestora la alte întreprinderi, încadrarea în nivelurile aprobate și în termenele de garanție a stocurilor de intervenție constituite la bazele județene de aprovizionare tehnico-materială etc.

La unitățile comerciale trebuie urmărită preocuparea acestora pentru efectuarea aprovizionării cu mărfurile contractate, în cantitățile și structura corespunzătoare satisfacerii cererii de consum, asigurarea repartizării judicioase a fondului de marfă, existența în magazine a sortimentelor de mărfuri aflate în depozitele cu ridicata, în special a celor de sezon etc.

Măsura în care unitățile menționate mai înainte s-au încadrat în stocurile planificate, potrivit legii, se verifică trimestrial, pe baza bilanțului contabil, cînd, în funcție de rezultatul obținut în urma unor analize prevăzute amănunțit în normele de creditare, pentru unele depășiri de stoc se pot acorda unităților în cauză credite pentru nevoi temporare sau depășirile de stoc nejustificate și necreditabile se vor reflecta în imobilizări și, respectiv, în credite nerambursate la scadență.

Conducerile unităților economice trebuie să se preocupe în permanență de efectuarea unor aprovizionări raționale, realizarea de produse, executarea de lucrări sau prestarea de servicii de bună calitate, respectarea ritmicității în producție și livrări, încasarea la timp a contravalorii livrărilor etc., astfel încît să evite imobilizările de fonduri și să poată face față fără întrerupere obligațiilor de plată.

Credite pentru refacerea capacității de plată

ÎN concordanță cu prevederile Legii finanțelor (art. 66), normele de creditare prevăd că, în cazurile în care, în unele perioade, unitățile economice nu pot asigura efectuarea plăților scadente din fondurile proprii, din încasări și din creditele curente aprobate, băncile pot acorda credite pentru refacerea capacității de plată — cu o dobîndă mai mare decît cea pentru creditele curente — care să fie folosite numai pentru plata aprovizionărilor, a lucrărilor executate și a serviciilor prestate de terți, efectuate potrivit planului și contractelor. De menționat că destinația creditelor pentru refacerea capacității de plată diferă de cea a creditelor speciale, prevăzute anterior, care se puteau folosi pentru orice fel de plăți. De asemenea, spre deosebire de prevederile anterioare, creditele pentru refacerea capacității de plată pot fi acordate, în cazuri justificate, pe perioade mai mari de 6 luni, respectiv de pînă la un an.

Intrucît necesitatea recurgerii la credite pentru refacerea capacității de plată apare datorită unui dezechilibru între încasări și plăți, determinat de unele cauze, băncile aprobă astfel de credite pe baza cererii unităților economice, din care să rezulte cauzele care au determinat situația respectivă, măsurile la care se angajează pentru redresarea situației, cu indicarea termenelor de executare și a factorilor răspunzători din întreprindere. Pentru mai multă operativitate în utilizarea unor astfel de credite, s-au atribuit competențe mai mari conducătorilor sucursalelor și filialelor, aceștia putînd aproba orice sumă, pe termen de pînă la 6 luni, bineînțeles după o analiză temeinică a situației întreprinderii. Peste acest termen, dar pe maximum un an, aprobarea creditelor respective intră în competența centralei. Prin urmare, legea admite sprijinirea întreprinderilor cu credite pentru refacerea capacității de plată pe perioade destul de mari, astfel ca acestea să fie în măsură să rezolve problemele mai dificile intervenite în activitate.

Normele de creditare, tot în conformitate cu prevederile legale (art. 67 din Legea finanțelor), tratează modul cum trebuie să acționeze unitățile băncii în cazul întreprinderilor care, deși au beneficiat de creditele menționate mai sus, se mențin totuși în incapacitate de plată pe o perioadă de peste 60 zile. Este vorba de instituirea controlului prealabil asupra plăților întreprinderii, banca avînd dreptul de a refuza acele plăți care încalcă normele privind gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, respectiv plățile pentru aprovizionări cu materii și materiale la care stocul existent în întreprindere depășește stocul fizic normal sau necesarul producției pentru o perioadă egală cu viteza de rotație în zile planificate, cele care sînt destinate executării unor produse fără desfacere asigurată etc.

De asemenea, normele de creditare prevăd modul cum trebuie acționat în situația unităților care își imobilizează în mod frecvent mijloacele circulante și nu sînt în măsură să ramburseze la scadență creditele primite, a căror situație, potrivit art. 68 din Legea finanțelor, trebuie analizată, la propunerea băncii și împreună cu aceasta, de către conducerile unităților respective, ale centralelor, ministerelor, celorlalte organe centrale sau locale, cu sprijinul mai multor organe centrale de sinteză, stabilindu-se măsurile necesare pentru îmbunătățirea activității economice. În sfîrșit, normele tratează modul în care trebuie să se procedeze în cazul acelor unități economice care, după aplicarea măsurilor prevăzute la art. 65—68 din Legea finanțelor, nu își redresează situația și cărora urmează să li se instituie regimul special de supraveghere economico-financiară a activității.

Olga MATEESCU
B.N.R.S.R.

Imperative de stringență actualitate
ale eficienței și competitivității

DOBÎNZILE RIDICATE IMPUN REDUCEREA RECURGERII LA CREDITE ȘI UTILIZAREA LOR JUDICIOASĂ

PENTRU o țară în curs de dezvoltare, așa cum este și țara noastră este evident necesar ca atunci când nu dispune de suficiente resurse valutare să recurgă la credite externe în completarea resurselor proprii, pentru a realiza anumite capacități de producție moderne, creind astfel noi posibilități de satisfacere a cerințelor producției și populației ca și de export, pentru acoperirea importurilor și rambursarea creditelor și dobânzilor aferente. Orice întârziere în punerea în funcțiune a obiectivelor respective sau în atingerea parametrilor lor proiectați, orice neîndeplinire în realizarea planurilor de producție sau de export, inclusiv sub raport tehnic și calitativ, provoacă dificultăți atât la procurarea prin import a mărfurilor necesare economiei, cât și la acoperirea creditelor scadente. În asemenea situații uneori trebuie să se facă apel la noi credite, astfel încât datoria externă în loc să se reducă crește. În plus, dacă se ține seama că dobânzile au devenit din ce în ce mai mari și că prin sistemul de fluctuare*) ele se adaptează trimestrial, așa încât ceea ce părea convenabil în urmă cu un an se poate să fi devenit foarte scump în prezent, apare clar necesitatea reducerii datoriei externe. Aceasta cu atât mai mult cu cât, așa cum atrăgea atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 14—15 octombrie 1980, prin dobânzi, o parte din venitul național este cedat băncilor, marii finanțe din străinătate.

Cauzele fluctuației și creșterii dobânzilor

CAUZELE fluctuației și creșterii dobânzilor, cu efectele lor negative, îndeosebi asupra economiilor țărilor în curs de dezvoltare, sînt expresii ale crizei monetar-financiare împletită cu criza energetică și criza economică, fenomene ce pun probleme grave pentru dezvoltarea și stabilitatea economiei mondiale.

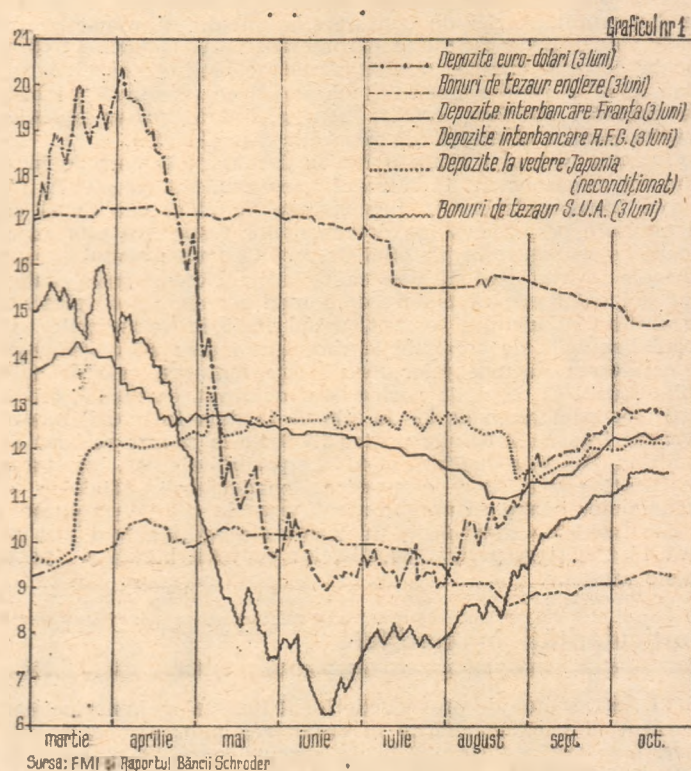
Astfel, măsurile antiinflaționiste adoptate în țările capitaliste dezvoltate în trimestrul IV al anului 1979 și începutul anului 1980 (reducerea masei monetare, restringerea creditului atât prin micșorarea lichidităților cât mai ales prin creșterea ratei scontului) au determinat o majorare continuă a dobânzilor, care a culminat în martie 1980 ajungînd la aproape 20% pentru dolari și lire sterline și 10,5% pentru moneda vest germană, 15% pentru yenul japonez și 16% pentru francul francez. Creșterea dobânzilor și scăderea activității economice au redus cererea de credite, dar au atenuat foarte puțin ritmul inflației, în timp ce pericolul agravării și prelungirii crizei economice s-a accentuat. Ca urmare s-a produs o scădere a dobânzilor începînd din luna aprilie pînă în luna iulie a.c., dar vinzările reduse de mărfuri au dus la creșterea stocurilor și au determinat o sporire a cererilor de credite, care combinată cu teama de o accentuare a inflației a contribuit la o nouă urcare a dobânzilor (dobînda preferențială în S.U.A. a crescut de la 10,5% în iulie la 14% la 16 octombrie a.c.).

În R.F. Germania s-a pus problema reducerii dobânzilor pentru a stimula redresarea economică lovită de criză. Așa cum a declarat însă Klaus Köhler, membru în conducerea Băncii Centrale, „deficitul balanței de plăți curente impune menținerea unor dobânzi ridicate“.

Guvernul francez a recurs la împrumuturi interne de stat pentru acoperirea deficitului bugetar și reducerea în același timp a lichidităților monetare. În condițiile ritmului ridicat al inflației a fost nevoit însă să acorde o dobîndă de 12% la primul, 13,25% la al doilea și 13,80% la al treilea împrumut lansat la 23 octombrie (9 miliarde franci pe șase ani). Aceasta a determinat ca împrumuturile întreprinderilor de stat să se facă cu o dobîndă de 14—14,60%. Nivelul atât de ridicat al dobânzilor ilustrează convingerea autorităților franceze că ritmul inflației se va menține ridicat și în anii următori.

*) Este vorba în condițiile accelerării inflației de practica de a stabili dobînda la creditele în eurovalute, indiferent de durata lor, în fiecare trimestru pe baza dobânzii pieței pentru creditele pe trei luni, plus o primă convenită

Aceleași tendințe de menținere a dobânzilor ridicate, în ciuda fluctuațiilor de conjunctură, se manifestă pe toate piețele de capitaluri. Așa cum sublinia buletinul „World Financial Markets“ al Băncii Morgan Guaranty Trust Company din New York, toate guvernele vest-europene și-au propus sarcini de

Dobânzile pieței pentru credite pe termen scurt (în % pe an)

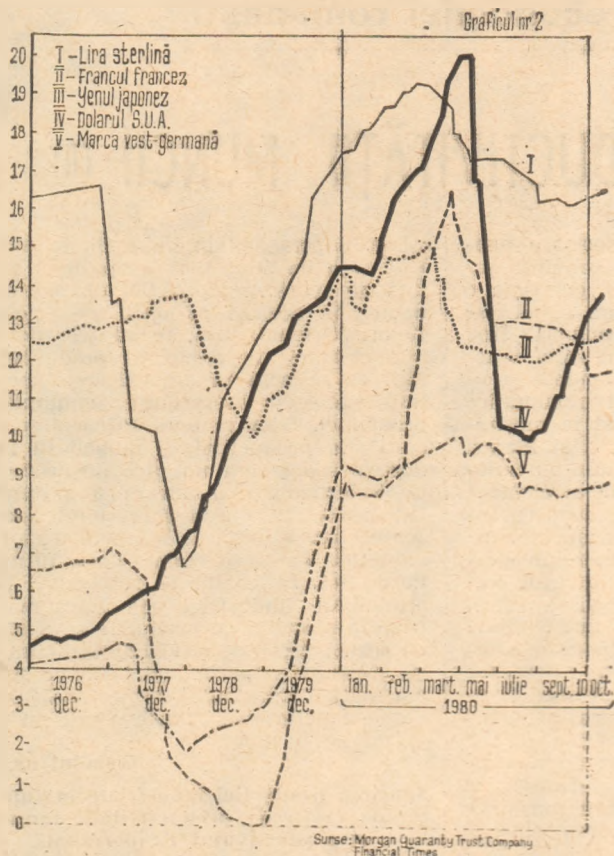
frînare a creșterii masei monetare și a creditului bancar în 1980 față de 1979. Aceasta înseamnă măsuri restrictive care se realizează prin diferite mijloace, inclusiv prin majorarea dobânzilor, deja foarte ridicate.

Fluctuațiile continue ale dobânzilor determină o creștere a prețurilor îndeosebi în cazul produselor manufacturate, atât în faza producției cât și a comercializării, prin adăugarea unei prime de risc al creșterii costului creditului, ceea ce contribuie la menținerea unui nivel ridicat al inflației. Aceasta majorează prețurile atât la export cât și la import, contribuie la agravarea condițiilor comerțului în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare.

Dobânzile pe piața creditelor în eurovalute

ÎN GENERAL, dobânzile pieței creditelor în eurovalute sînt influențate de nivelul dobânzilor interne. Pentru operațiunile curente pe termen scurt care se realizează între bănci dobînda este influențată și de volumul cererii de credite și al ofertei de depozite.

Creditele în eurovalute sînt însă solicitate și pe termen mijlociu, atât pentru nevoi de investiții cât și pentru acoperirea unor deficite de balanță. În ultimii zece ani piața creditelor în eurovalute a fost principala sursă a fluxului de capital pe termen mijlociu. Această categorie de credite este solicitată de

Evoluția dobizilor la creditele pe 3 luni pe piața eurovalutelor (cotația interbancară la Londra - LIBOR)

state sau entități publice garantate de stat. Forma în care se realizează acordarea creditelor este aceea a unui „sindicat” de bănci, cât mai larg posibil, astfel ca riscul asumat de o bancă într-o operație să nu fie prea mare. Dobinda care se percepe este formată din trei părți :

- dobinda pentru eurovalute care se oferă pe piața interbancară de la Londra - LIBOR - (vezi graficul nr. 2) și care se recalculează din 3 în 3 luni sau din 6 în 6 luni, dacă se convine astfel ;
- o marjă în plus, fixă pe toată durata creditului - numită și primă (în engleză, spread) ;
- comisioane, unul inițial pentru organizarea creditului și altul anual pentru administrarea lui.

Prima sau spread-ul variază în raport de condițiile pieței și de felul în care este apreciat riscul în funcție de capacitatea de plată a debitorului. În ultimii ani s-au înregistrat variații mari care au mers de la 0,5 până aproape de 2%, ajungându-se astfel la dobânzi de 12-14% în medie** (vezi graficul nr. 3).

Efecte asupra țărilor în curs de dezvoltare

TĂRILE în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol au înregistrat efectele creșterii dobizilor pe două căi : una - indirectă - prin contribuția dobizilor ridicate la creșterea prețurilor produselor manufacturate importate de ele și în același timp o creștere proporțional mai mică a prețurilor produselor de export și a doua, directă, prin majorarea simțitoare a costului împrumuturilor luate pentru dezvoltare sau pentru acoperirea deficitelor balanței de plăți. Așa cum subliniază raportul anual pe 1980 al Fondului Monetar Internațional, „costul ridicat al împrumuturilor pe piețele financiare internaționale accentuează foarte mult dificultățile achiziționării

** Pentru exemplificare, un credit de 10 milioane dolari, pe 7 ani cu o primă de 1% peste LIBOR plus comisioanele de 0,75% la contractare, în condițiile anului 1980, putea să coste : în primul trimestru 12% LIBOR + 1% spread, în trimestrul II 18% + 1%, în trimestrul III 9,5% + 1% în trimestrul IV 13% + 1%. Aceasta înseamnă (în dolari) 325 000 + 475 000 + 262 500 + 350 000 = 1 412 500 dolari dobindă, la care se adaugă comisionul ce se achită la contractare 75 000 dolari. Rezultat pentru primul an un cost de 1 487 500 dolari. Până la achitarea creditului dobinda poate reprezenta încă o dată suma inițială. Dacă exportul nu asigură acoperirea importului și plata dobizilor și a anuităților creditului, atunci apare nevoia de a lua noi credite care măresc datoria externă și volumul dobizilor.

*) IMF, Annual Report 1980. Washington, D.C., p. 28

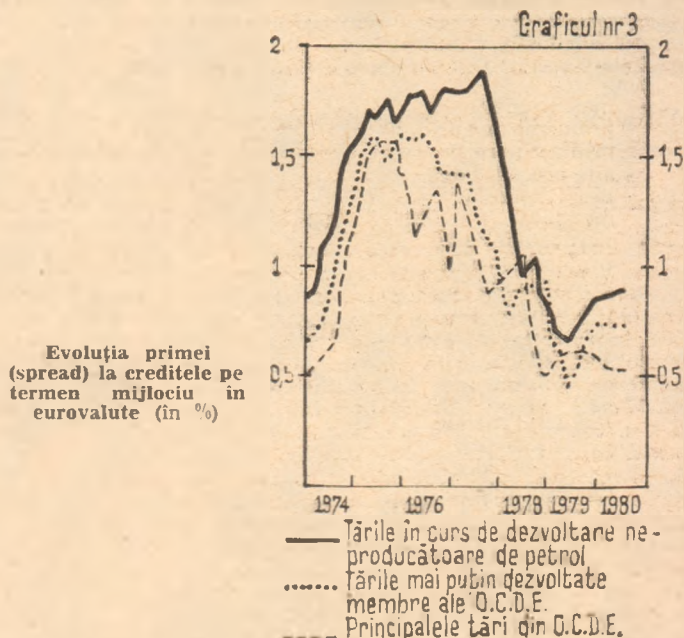
de bunuri și servicii necesare menținerii unui ritm corespunzător al dezvoltării⁽¹⁾.

Țările în curs de dezvoltare au fost nevoite în ultimii ani să treacă de la credite oficiale la credite luate pe piețele financiare pentru a putea face față necesităților lor urgente. Aceasta a însemnat însă o creștere apreciabilă a dobizilor și a plăților pentru rambursare.

În anii 1978 și 1979 media raportului dintre datoria publică externă și valoarea exportului anual de bunuri și servicii pentru țările în curs de dezvoltare cele mai sărace a fost de aproape 200%. Acest fapt a făcut ca în ultimii ani majoritatea creditelor, obținute cu greu de aceste țări pe piețele financiare, să fie aproape în întregime consumate pentru achitarea unor rate scadente și a dobizilor. Pentru celelalte țări în curs de dezvoltare datoria externă raportată la valoarea exportului anual reprezintă circa 100%.

În condițiile nivelului ridicat al dobizilor, ținând seama de efectele indirecte, respectiv prețul mai ridicat al produselor importate plus reducerea prețului de export cu o cotă din dobinda ce o are de plătit importatorul (eventual prin amânarea achitării exportului cu 1-3 luni), precum și de efectul direct al dobizilor ce trebuie plătite la creditele obținute cu greu, se poate afirma că peste 20% din exportul țărilor celor mai sărace este înghițit de dobînzi. Această situație face ca an de an datoria externă a acestor țări să crească fără să se înregistreze un progres real pe calea dezvoltării economice. Pentru celelalte țări în curs de dezvoltare net importatoare de petrol, procentul mediu din export consumat pentru plata dobizilor este de circa 15%. În cazul țării noastre pentru 1 miliard dolari datorie, la dobânzile actuale se plătesc din venitul național 120 milioane dolari.

Ținând seama de această situație deosebit de gravă, țara noastră a propus la sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. din august-septembrie 1980 să se convină asupra unor măsuri de ușurare a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare și de echilibrare a balanțelor lor de plăți. În acest sens s-a propus să se analizeze posibilitatea anulării datoriei externe

Evoluția primei (spread) la creditele pe termen mijlociu în eurovalute (în %)

a țărilor cu un venit național sub 500-600 dolari pe locuitor, a reducerii, instituirii de moratorii și alte măsuri de reeșalonare a plăților, inclusiv amânarea acestora fără dobindă pe termen de 15-20 ani, pentru alte țări în curs de dezvoltare confruntate cu această problemă. Șeful delegației române la sesiunea specială a subliniat dificultățile resimțite de țările în curs de dezvoltare ca urmare a înăsprii condițiilor de acces pe piața creditelor internaționale și în mod deosebit datorită tendinței de creștere a ratei dobizilor înregistrată în ultimii ani.

Consecvent politici sale de dezvoltare a economiei, de creștere a nivelului de trai al poporului, partidul nostru scoate în evidență faptul că acestea trebuie să fie în primul rând rezultatul efortului propriu. Acesta este și sensul măsurilor adoptate pentru sporirea mai rapidă a exportului în raport cu importul, astfel încât să se asigure mijloacele necesare pentru import, dar și pentru a reduce datoria externă, degrevând treptat venitul național de povara dobizilor.

Dorel OPRESCU

Componente calitative ale dezvoltării economiei românești

CREȘTEREA CONTINUĂ A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII (II)*

UN ROL INSEMENAT în sporirea productivității muncii îl are amplificarea, în mod deosebit calitativă, a producției în industria construcțiilor de mașini. Vom urmări câteva elemente care pun în lumină o asemenea evoluție. Este semnificativ, de exemplu, că diversificarea și creșterea complexității producției de mașini-unelte din ultimii ani au determinat îmbunătățirea valorificării metalului utilizat în această activitate, respectiv creșterea valorii specifice a producției; astfel, după cum relevă unele estimări, dacă în anul 1965 valoarea specifică a producției de mașini-unelte era de 26,7 lei/kg, în anul 1978 nivelul respectiv a ajuns la 67,20 lei/kg, urmînd ca în anul 1985 să fie de 112 lei/kg (vezi și tabelul nr. 1). Se

Tabelul nr. 1

Evoluția pe total și structură a valorii specifice a producției de mașini-unelte în R. S. România

Valori specifice	1965	1980	1985
Mașini-unelte — total, mil lei	42,8	252	486
din care :			
— mașini-unelte de prelucrat metale prin așchiere și alte procedee de desprindere a metalului	43,7	253	494
— mașini-unelte de prelucrat metale prin deformare plastică la cald și la rece	32,2	242	484
Mașini-unelte — total, lei/kg	26,7	70	112
— mașini-unelte de prelucrat metale prin așchiere și ale procedee de desprindere a metalului	27,4	74	119
— mașini-unelte de prelucrat metale prin deformare plastică la cald și la rece	15,5	44	74

Sursa : Sinteza privind fabricația de mașini-unelte în perioada 1981—1985. Studii I.C.P.M.U.A. București 1979.

poate sublinia că, în aceste condiții, din punct de vedere al producției de mașini-unelte exprimată în milioane de dolari (luîndu-se în considerare 1\$ = 15 lei) în anii 1975, 1976 și 1977 țara noastră se află pe locul 13 din lume.

Construcția de mașini va continua să fie ramura cu cea mai dinamică dezvoltare; în viitorul cincinal ea va crește într-un ritm de aproape 12 la sută anual. În intervalul amintit de timp, industria electronică și electrotehnică, domeniu de activitate comple-

* Prima parte a articolului a apărut în numărul 43/1980 al revistei

xă, asigurînd condiții superioare pentru o mai bună valorificare a întregului potențial al țării, va cunoaște o creștere de circa 13 la sută anual, iar producția industriei de mecanică fină va crește de 2,7—3 ori, asigurînd practic întregul necesar de elemente și echipamente hidraulice și pneumatice pentru acționări și comenzi la mașini-unelte, utilaje de construcții și lucrări rutiere, mașini agricole, utilaje tehnologice și petroliere, precum și elemente și sisteme pentru cibernetizarea întregii producții. Mai remarcăm dinamică susținută a producției de mașini-unelte, care va crește, pe întregul cincinal de 2—2,2 ori, acordîndu-se prioritate fabricației de mașini-unelte grele și agregate multifuncționale, de mașini-unelte de prelucrat prin procedee neconvenționale (electroeroziune, electrochimie, laser, etc), de mașini-unelte cu comandă program numerică ș.a.

În structura fabricației de mașini-unelte o atenție deosebită urmează să se acorde creșterii ponderii mașinilor de prelucrat prin deformarea plastică (o amplificare a ponderii la 25—28% din totalul valoric al producției, față de circa 9% în 1980). Totodată, structura și diversificarea fabricației de mașini-unelte va fi îmbunătățită atît prin perfecționarea mașinilor-unelte grele de fabricație cît și prin creșterea ponderii mașinilor mici, ușoare, dar cu elemente funcționale multiple, complexe; un accent însemnat se pune pe sporirea ponderii mașinilor de rectificat multifuncționale de leuit, honuit, superfinisat și ascuțit, în variante de mare productivitate și greutatei specifice mici. Organizarea fabricației de mașini-unelte așchietoare urmează să se reconsidere, astfel încît să se asigure o elasticitate mai mare la fabricarea produselor unicate ca mașini specializate și derivate din mașini universale etc.

Prin toate acestea se urmărește o tot mai mare satisfacere a necesarului de mașini-unelte din producția internă, accentuîndu-se astfel această trăsătură a economiei noastre pusă în evidență și de următoarea evoluție: dacă în 1960, țara noastră exporta 15,8% din întreaga producție de mașini-unelte așchietoare și importa din necesar aproape 33%, în 1980 exportul respectiv s-a ridicat la 22%, iar importul a scăzut la 12%. Iată direcții și orientări de mare importanță pentru îndeplinirea obiectivelor etapei care urmează, materializarea lor asigurînd creșterea gradului de înregistrare tehnică a muncii, amplificarea premizelor de obținere a unei producții, respectiv productivității mai mari.

Și în acest cadru mai există încă rezerve însemnate pentru sporirea productivității, vădite cu deosebire în perspectiva analizei felului în care se utilizează în unități mașinile-unelte. Tocmai acest lucru îl pune în evidență, de exemplu, creșterea productivității mun-

cii pe o persoană în industrie în anul 1979 față de anul 1965 de peste 3 ori, față de sporirea producției de mașini-unelte, în aceeași perioadă, de peste 15 ori. Oricum, însă, rezultatele notabile obținute în domeniul productivității se reflectă în amplificarea aportului acesteia la sporirea volumului producției. Dacă în anul 1970 ridicarea cu 1% a productivității muncii în industrie reprezenta un plus de producție industrială mai mic de 5 miliarde lei, în anul 1975 această creștere reprezenta circa 6 miliarde lei, pentru ca în anul 1979 ea să reprezinte circa 10 miliarde lei. În condițiile respective, pe ansamblul industriei, cea mai mare parte a sporului de producție se obține pe seama creșterii productivității muncii și numai o parte mai mică pe seama mării numărului de personal. Din datele tabelului nr. 2 reiese evident că

Tabelul nr. 2

Sporirea producției industriale în funcție de creșterea productivității muncii și a efectivului de personal

Perioada	Sporirea producției prin:	
	Creșterea productivității muncii	Creșterea efectivului de personal
1966—1970	63	37
1971—1975	68	32
1976—1980*	70	30
1981—1985**)	80	20

* estimări preliminate
** estimări

pe ansamblul anilor 1966—1985 creșterea numărului de personal este riguros corelată cu sporirea productivității muncii, relație determinată mai ales de investițiile noi, de introducerea utilajelor perfecționate de automatizare și mecanizare a numeroase procese de producție etc.

Amplificarea volumului producției într-o măsură tot mai mare pe seama productivității muncii este de fapt cerută nu numai de creșterea planificată a venitului național și a nivelului de trai, ci și de faptul că ritmul creșterii anuale a populației în condițiile țării noastre este cu mult mai redus în comparație cu cel al creșterii producției industriale și a economiei în general. Astfel, în perioada 1965—1978 populația țării noastre a crescut cu 14,8%, în timp ce producția industrială a sporit de circa 4,4 ori, iar venitul național de 3,2 ori. Potrivit unor calcule, dacă în această perioadă productivitatea muncii nu ar fi crescut în industrie, pentru a se obține aceeași producție industrială, numărul persoanelor ocupate în această ramură ar fi trebuit să sporească de 4 ori. Prin sporirea pro-

ductivității s-a obținut o economie de forță de muncă de circa 4 milioane persoane, care altfel ar fi trebuit să fie ocupate în industrie; or, neexistând resurse în acest sens, producția nu ar fi putut să crească.

Ridicarea productivității muncii depinde nu numai de prefacerile care au loc în structura mijloacelor de muncă, în tehnologiile de fabricație, de creșterea cantității acestora, asigurându-se mai buna echipare a economiei cu mijloace de producție moderne, ci și de gradul de utilizare a materiilor prime, materialelor, energiei. Dezvoltarea bazei de materii prime, lărgirea sortimentului și ridicarea caracteristicilor calitative al acesteia, reducerea sustinută, pe toate căile, a consumurilor specifice, sînt procese apte să contribuie nemijlocit la economisirea cheltuielilor de muncă. În același sens acționează aplicarea pe scară largă a științei conducerii și organizării cit mai înalte a producției și a muncii în toate unitățile industriale — una din cele mai importante rezerve calitative de sporire a eficacității activității noastre economice. Secretarul general al partidului a atras în repetate rânduri atenția că în condițiile actualului nivel de dezvoltare a forțelor de producție, cînd știința și tehnica oferă societății mijloace de o forță productivă excepțional de mare, dezvoltarea economiei nu constituie numai rezultatul creșterii cantitative a factorilor producției, ci al acțiunii mai eficiente a acestora, al combinării lor optime pe baza unei organizări și conduceri corespunzătoare.

CUM SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII este consecința unui număr mare de măsuri calitative succesive sau concomitente, rezultatul cel mai bun în economisirea muncii se

obține prin acțiunea simultană și asociată a tuturor factorilor de creștere a rodniceii muncii, rolul conducerii și organizării evidențiindu-se îndeosebi în coordonarea acestei acțiuni în timp ca și pe ansamblu, pentru a se asigura armonizarea deplină a activității.

În acest cadru, conducerea și organizarea pe baze științifice a producției și a muncii, noțiune complexă și dinamică, are o sferă de cuprindere care este practic nelimitată. Trebuie să se aibă în vedere atît perfecționarea fluxurilor de fabricație, eliminarea tuturor întreruperilor și golurilor din producție, folosirea rațională a spațiilor de producție, a capacităților de lucru, cit și extinderea lucrului la mai multe mașini, folosirea completă a timpului de muncă, întărirea ordinii și disciplinei în muncă, utilizarea rațională a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor, a forței de muncă, etc. Deopotrivă trebuie să se urmărească ca inițiativa și spiritul creator al colectivelor de muncitori, tehnicieni, ingineri și economiști să-și găsească o largă aplicare în rezolvarea problemelor organizării, cu efect nemijlocit asupra economisirii muncii sociale.

Cunoașterea factorilor fundamentali ai producției și a corelațiilor specifice necesare a fi realizate între aceștia, nu ne pot da rezolvarea deplină a problemelor creșterii productivității muncii. În afara lor mai există un număr de factori de natură socială care trebuie luați în considerație ca date ferme ale unei abordări complexe a problemelor productivității. În societatea noastră, datorită triplei calități a oa-

menilor muncii — de proprietari ai mijloacelor de producție și de producători, de beneficiari ai activității lor — atitudinea față de muncă, față de mersul întregii activități, în general, s-a modificat radical; prin urmare, influența acestei atitudini asupra sporirii productivității a crescut considerabil. Variabilele factoriale de natură sociologică sînt numeroase. După unii autori ei sînt grupați în a) factori intrinseci muncii, cum ar fi: aspirațiile în muncă, integrarea în muncă, inovația și creativitatea, întrecerea socialistă, și b) factorii extrinseci muncii: stabilitatea și instabilitatea forței de muncă, sistemul propriu-zis de organizare a muncii și alții. La aceștia se mai adaugă cei de natură ergonomică printre care condițiile de microclimat, ambianța locului de muncă, de estetică industrială și altele. În consecință considerăm că și în activitatea de planificare a productivității muncii — și nu numai în cea de urmărire a realizării acesteia — trebuie să se ia în considerare acțiunea tuturor grupelor de factori menționați, asigurîndu-se în acest sens deopotrivă atribuții și responsabilități sporite pe toate eșaloanele economiei. Numai pe această cale se poate asigura valorificarea marilor rezerve de sporire a productivității — cerință hotărîtoare pentru înfăptuirea unuia dintre cele mai însemnate obiective ale viitorului cincinal: trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate.

Barbu Gh. PETRESCU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

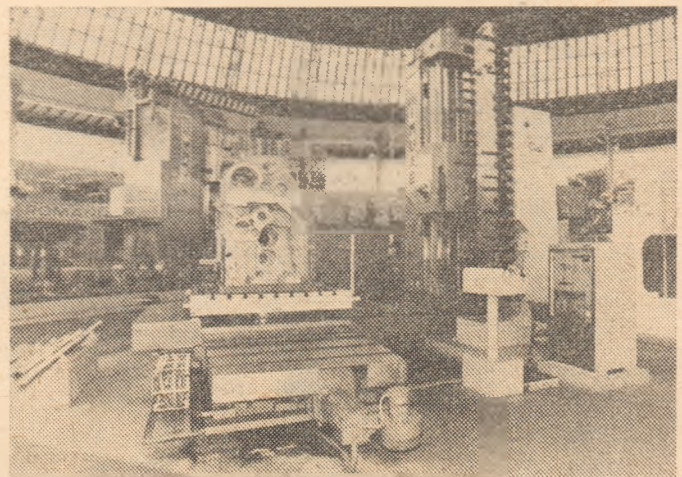
Centru modern de prelucrare cu ax orizontal

UNA DIN REALIZĂRILE RECENTE ale întreprinderii de mașini-unelte și agregate din Capitală — prezentă și bine apreciată la Tîrgul internațional București, ediția din toamna anului 1980 — este Centrul de prelucrare de alezat și frezat cu ax orizontal cu diametrul arborelui de alezare de 132 mm (CPAF-132). Acesta este o mașină-uneltă cu comandă numerică dotată cu un magazin de scule și un dispozitiv automat de schimbare a sculelor, cu batiu în cruce, cu montantul deplasabil longitudinal și cu o masă rotativă deplasabilă transversal.

Alte caracteristici tehnice care

o impun: cursa orizontală a arborelui de alezare este de 1000 mm, turația arborelui principal de 6—1250 rotații/minut, în trei trepte mecanice cu reglaj continuu; cursa longitudinală a montantului este de 1500 mm, iar cea transversală a masei de 3000 mm cu o rotire a acesteia de la 0° la 360° și o sarcină maximă, pe centrul mesei, de 15 000 daN. Noua mașină-uneltă poate funcționa după necesități în trei variante: automat după bandă perforată, automat după memorie și manual.

Efectele economice cele mai însemnate se regăsesc în reducerea timpului unitar de lucru pe produs, în creșterea produc-

tivității muncii față de mașinile cu comandă numerică fără schimbare automată a sculei cu 30—50%, ca și în asigurarea unei precizii ridicate în execuție. Agregatul poate fi utilizat

de către toate întreprinderile care au de executat piese de înaltă precizie și grad ridicat de dificultate în ce privește configurația lor și siguranța de poziționare a unor alezaje.

TURISMUL —

o „industrie“ fără consum de materii prime, cu posibilități de dezvoltare în fiecare județ

DINTRE sensurile noțiunii de turism, literatura de specialitate și cea conexă s-a ocupat și se ocupă mai ales de cel care semnifică un mod de folosire plăcută a unei părți din timpul liber. Acest sens are în vedere, în primul rând, consumul populației, consum, care, alături de bunurile materiale destinate satisfacerii unor necesități elementare, include servicii tot mai variate pentru turismul de sfârșit de săptămână sau cel de vacanță.

Deși n-a scăpat atenției, în țara noastră activitatea specifică, activitatea chemată să „producă“ servicii cu caracter turistic (nu ne referim la baza materială) a ocupat un spațiu relativ restrâns în această literatură. Mai mult, turismul este analizat — atunci când este inclus în analiză — sub un număr limitat de aspecte, de indicatori, fără a se evidenția particularitățile și virtuțile sale în raport cu alte activități și cu alte sectoare ale economiei naționale.

Realitatea arată că în România, în strînsă dependență de scopul intim și cel mai important al oricărei călătorii turistice, funcționează o gamă largă de servicii. Bineînțeles că unele, cum ar fi transporturile, au apărut și s-au dezvoltat în afara relației cu turismul. Beneficiind cu prioritate de noutățile apărute în domeniul transporturilor, turismul stimulează, la rîndul său, progresul căilor și mijloacelor de deplasare (pe cablu, pe pernă de aer etc). Alte servicii sînt o consecință directă a voiajelor făcute de populație pentru odihnă și reconfortare, cură și tratament balnear, cunoaștere și participare la diverse reuniuni cu caracter științific, cultural, sportiv etc. Între acestea din urmă se înscriu, înainte de toate, dezvoltarea prestațiilor hoteliere și a celor care asigură agrementul, alimentația publică și o serie de servicii prestate de agențiile de voiaj.

Gama prestațiilor prin care turismul se manifestă ca o parte componentă a activităților economice din țara noastră este relativ mare și se află într-o conexiune strînsă cu alte ramuri ale economiei naționale. Credem că nu exagerăm cu nimic dacă afirmăm că în prezent, nivelul de dezvoltare al economiei românești poate fi complet caracterizat numai luînd în considerare și turismul. Orice analiză sectorială nu poate fi făcută fără ca turismul să nu fie trecut printre componentele complexului economic.

În acest context, cel mai adesea se acordă mult mai multă atenție poziției turismului ca sector consumator în ra-

port cu transporturile, construcțiile, agricultura, industria ușoară și alimentară și chiar industria construcțiilor de mașini etc. — și mult mai puțină contribuției sale la înflorirea anumitor localități, județe, zone, funcției sale de antrenare în dezvoltare a unor ramuri economice și a întregii economii locale.

Noi localități pe harta țării, grație turismului

CE ARATĂ realitățile din țara noastră (ca de altfel și din alte țări europene)? Oricine studiază cu atenție harta actuală a țării constată că o serie de localități au devenit cunoscute în țară și peste hotare datorită turismului. Printre acestea se numără salba de stațiuni de pe litoral, Poiana Brașov, Băile Felix, Băile Herculane, Călimănești-Căciulata, Tușnad, Vatra Dornei, Sovata, Covasna, Slănic Moldova, Predeal și altele. Statutul de centre urbane al acestor localități, ca și al multor altora, se datorează, în principal, dezvoltării bazei materiale și serviciilor cu caracter turistic, în strînsă dependență de posibilitățile oferite de o serie de factori naturali. Turismul a determinat, totodată, apariția sau ieșirea din anonimat a unei serii de alte localități, între care: Bălățești (jud. Neamț), Geoagiu-Băi (jud. Hunedoara), Săcelu (jud. Gorj), Buzușă (jud. Sălaj), Borșa (jud. Maramureș), Crivaia, Muntele Mic și Semic (jud. Caraș-Severin) ș.a. Activitatea turistică a găsit teren fertil în multe locuri unde alte sectoare au fost mai puțin indicate, fie din lipsă de materii prime, fie pentru a nu deteriora cadrul natural. Caracteristic pentru localitățile menționate, ca și pentru multe altele cu potențial turistic ridicat este faptul că „materia primă“ pe care se bazează înflorirea lor este proprie și inepuizabilă, dacă se exploatează rațional. De aceea, acestea sînt mai puțin vulnerabile la restructurările probabile din economie, restructurări deducibile din situația pe care o vor cunoaște materiile prime minerale în viitor.

Reprezentînd un sector în plină dezvoltare, serviciile cu caracter turistic oferă teren de activitate unui număr crescînd de oameni, contribuind (în multe cazuri substanțial) la diminuarea și chiar înlăturarea exodului populației din anumite locuri. Situația din diferite stațiuni balneoclimaterice românești este grăitoare în acest sens. Prin dezvoltarea turistică a unor localități, populația locală beneficiază nu numai de noi locuri de muncă și, în consecință,

de realizarea unor venituri suplimentare, ci și de modificările pozitive cu caracter edilitar, economic și cultural pe care le cunosc localitățile respective, modificări care oferă un cadru urbanistic apt pentru condiții superioare de viață.

Consecințele economice favorabile ale turismului se resimt nu numai la nivelul unor localități, ci și în economia multor județe, între care pot fi menționate: Bacău, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Caraș-Severin, Constanța, Covasna, Harghita, Mureș, Prahova, Sibiu, Suceava, Vilcea, în a căror structură economică turismul ocupă o pondere însemnată.

Industria turistică — o sursă de creștere a volumului producției globale pe județ

PREZENȚA TURISMULUI — ca ofertă, dar mai ales ca cerere — este tot mai puternică și în alte județe, chiar și acolo unde factorii naturali sau patrimoniul cultural și istoric nu favorizează practicarea formelor de turism caracterizate prin mai multe zile de sejur. Interesul manifestat de populația locală pentru călătorii cu caracter turistic (în interior și peste graniță) a crescut într-o măsură care a impus dezvoltarea serviciilor chemate să rezolve cererile pentru asemenea călătorii, astfel că în fiecare județ există, în prezent, o bază materială destinată satisfacerii cerințelor turiștilor autohtoni și străini aflați în tranzit. În fapt, toate județele au azi în economia lor — într-o proporție mai mare sau mai mică — prestații turistice. Organismul specializat existent în fiecare județ (oficiul județean de turism), cu plan economic și cu realizări efective, ce confirmă o asemenea apreciere. Aceasta fiind situația, înseamnă că turismul este chemat să contribuie — desigur în proporții diferite, în funcție de condițiile existente local — la realizarea în fiecare județ, la nivelul anului 1985, a unei producții globale de cel puțin 70 000 lei pe locuitor. O asemenea creștere face necesar ca organele conducerei locale să manifeste grijă și față de prestațiile turistice, asigurîndu-le, pe de o parte, dezvoltarea în raport cu cererea, dar și cu posibilitățile existente la nivelul județului în care activează, iar pe de altă parte, ridicarea, nivelului calitativ.

În actuala etapă a construcției socialismului în țara noastră, cînd eficiența și calitatea reprezintă imperative esen-

țiale ale întregii dezvoltări economice, resursele intensive și extensive ale dezvoltării turismului nu pot să nu fie evaluate și puse în valoare, mai ales când există o certă piață internă și externă pentru acest produs. Contribuția sa directă și tot mai substanțială la asigurarea unei calități a vieții corespunzătoare civilizației contemporane impune însă exigență ridicată față de conținutul și modul în care se efectuează orice serviciu cu caracter turistic. În prezent, și cu atât mai mult în viitor, din imaginea globală asupra condițiilor de trai nu poate lipsi contribuția turismului, privită și cantitativ, dar mai ales calitativ — acesta participând la înfăptuirea unui mod de trai superior, la menținerea sănătății populației, la înobilarea vieții, la dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Astfel de efecte reprezintă, în fond, forme de manifestare a eficienței sociale, deosebit de importante în atingerea unor parametri caracteristici societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Prin poziția pe care o dobîndește în „consumul” populației, ca articol de primă necesitate pentru menținerea sănătății, prin creșterea ponderii cheltuielilor afectate călătoriilor turistice în ansamblul cheltuielilor personale și familiale, turismul — privit ca o activitate economică — contribuie la asigurarea unei circulații bănești sănătoase. Un asemenea aspect, puțin abordat de teoria economică, este surprins în practică la întocmirea bilanțelor de venituri și cheltuieli ale populației la nivelul fiecărui județ și al țării, evidențind o pondere tot mai importantă deținută de cheltuielile pentru odihnă și turism.

Contribuind la lărgirea gamei mărfurilor și serviciilor oferite populației, prestațiile turistice participă la realizarea echilibrului necesar între cantitatea de bani primită de populație sub formă de venituri și întreaga masă de bunuri și servicii ce pot fi cumpărate. Acest rol este îndeplinit prin valorificarea cadrului natural național și a creației generațiilor anterioare (concretizată în patrimoniul istoric și cultural), deci fără a se apela la resurse deficitare sau din import, ceea ce este deosebit de important în condițiile pe care le traversează, în prezent, economia mondială în ansamblul său.

Fiind legate de o cerere de un tip deosebit, apărută în proporții de masă la un anumit nivel de satisfacere a nevoilor de hrană, îmbrăcăminte, locuință, cultură etc., prestațiile turistice își pot amplifica contribuția la realizarea echilibrului menționat mai ales atunci când efectiv permit realizarea funcțiilor de bază ale acestui sector de activitate: recreere, odihnă, refacerea capacității de muncă, cunoaștere etc. Orice deficiență manifestată în activitatea uneia sau mai multor unități prestatoare de servicii turistice are — într-o măsură mai mică sau mai mare — consecințe negative asupra interesului populației pentru solicitarea de asemenea servicii (deci pentru reintroducerea în circuit a anumitor cantități de bani) și, ca urmare, îi reduce din efectul pozitiv asupra circulației bănești în interiorul

economiei locale și naționale și asupra eficienței sale sociale. Este clar că asemenea fenomene, chiar dacă izolat apar lipsite de importanță, merită toată atenția sub ambele aspecte. De aceea, buna funcționare a întregii rețele de unități chemate să satisfacă cererea turiștilor (fie ea curentă, de sezon, internă, externă) nu poate scăpa preocupărilor economice. Începînd cu organele de conducere locală și pînă la Consiliul Turismului.

Influența asupra balanței de plăți externe

DIN ANSAMBLUL efectelor propagate ale turismului în cadrul economiei naționale, s-au impus și se impun cu vigoare deosebită influențele pozitive asupra relațiilor economice internaționale și balanței de plăți externe ale fiecărei țări și în special ale acelor care dispun de un potențial turistic (natural și creat) bogat și variat. Balanțele comerciale și balanțele de plăți ale multor țări (Austria, Elveția, Franța, Grecia, Italia, Iugoslavia, Spania și altele), din care unele cu o industrie puternic dezvoltată, resimt în mod favorabil contribuția turismului, acesta deținînd ponderi însemnate în totalul exportului de mărfuri și servicii. „Deficite” înregistrate la unele capitole ale schimburilor economice externe sînt acoperite parțial și chiar integral de excedentul realizat la turismul internațional. Un asemenea rol a fost observat și luat în considerare și, drept rezultat, o serie de state sînt preocupate în modul cel mai serios de stimularea dezvoltării prestațiilor turistice interne, precum și de atragerea de turiști străini. Este posibil ca majorarea deficitelor din balanțele de plăți ale unor țări și apariția de deficite în balanțele altora, ca efect al creșterii prețurilor unor materii prime și în primul rînd al petrolului, să amplifice asemenea preocupări.

Deși proporțiile turismului internațional al României sînt mai reduse comparativ cu cel din alte țări cu tradiție în acest domeniu, efectele sale pozitive au devenit evidente și în economia noastră națională, importul unor cantități de materii prime, mașini și instalații de mare importanță pentru dezvoltarea anumitor ramuri industriale găsind surse de finanțare în excedentul valutar realizat la turism.

Relevînd aspectul excedentului valutar care este, între altele, consecința politicii adoptate de statul nostru în domeniul turismului internațional, trebuie, totodată, să arătăm că acesta nu poate fi desprins de posibilitățile pe care le are turismul de a valorifica superior o parte din resursele materiale și umane interne. Aceste posibilități își au originea în caracteristicile „materiei prime” pe care își întemeiază activitatea — constituită din condițiile oferite de natură și din creațiile artistice ale generațiilor din trecut și contemporane, toate putînd fi oferite clientului extern

prin deplasarea lui la locurile unde se găsesc astfel de resurse.

Întreaga „tehnologie” a călătoriei turistului străin cuprinde un șir de operații în care sînt prezente prestații (transportul, cazarea, tratamentul și altele), bunuri materiale necesare alimentației (produse culinare, alimente, fructe, băuturi răcoritoare și alcoolice), o serie de produse industriale, articole de artizanat, suveniruri etc. care sînt cumpărate pentru a fi duse în țara de reședință ș.a. Toate acestea conțin muncă vie și materializată internă, care, în cazul turismului internațional, își găsește expresia în prețuri sau tarife aliniate la nivelul celor practicate pe piața externă.

Pe lîngă că permite vînzarea pe valută a unor servicii care nu cunosc o altă cale de valorificare în exterior, turismul deține în același timp cîteva avantaje în comparație cu exportul obișnuit la unele mărfuri care pot fi desfăcute și direct pe piața externă: prețul de vînzare nu este grevat de cheltuielile de transport și de costul ambalajului (adesea foarte mari), de diversele obstacole tarifare și netarifare (cum sînt cele aplicate în special la exportul produselor agricole în țările care fac parte din Piața comună), de un procent mare de perisabilități etc. În această ultimă situație, nu trebuie omis faptul că valoarea materiilor prime este mărită cu valoarea nou adăugată în procesul preparării.

Calculule efectuate arată că sumele care se încasează pentru aceeași cantitate de produse agricole valorificate prin intermediul turismului internațional sînt de 3—4 și chiar de mai multe ori superioare față de ceea ce se obține prin exportul clasic. Practic, aceasta înseamnă că materiile prime de acest gen își multiplică valoarea în turism.

ARGUMENTELE de mai sus demonstrează că în prezent, cînd ridicarea eficienței economice a întregii activități reprezintă una din problemele centrale ale politicii economice a partidului nostru, turismul, prin „virtuțile” sale, poate avea o contribuție însemnată în acest sens. Pentru ca efectele sale să fie cît mai mari, este necesar ca prestațiile specifice să fie realizate la un înalt nivel calitativ, cu cheltuieli raționale. În acest scop se impune ca înseși prestațiile turistice să fie dezvoltate și diversificate corespunzător necesităților reale, dar ținîndu-se seama și de posibilități. Varietatea formelor pe care le cunoaște turismul în țara noastră, nivelul de dezvoltare atins și perspectivele deductibile din Programul de construire a societății socialiste multilaterale dezvoltate fac necesară elaborarea unui program complex de dezvoltare a turismului în țara noastră în următorii 15—20 de ani, program în care să se prevadă principalele orientări și măsurile de luat pentru o evoluție armonioasă a tuturor compartimentelor sale.

Gh. BARBU

INDUSTRIA MICĂ — o componentă importantă a economiei noastre naționale (II)

SISTEMUL DE CONDUCERE ȘI MECANISMUL DE FUNCȚIONARE

PENTRU REZOLVAREA cu maximum de eficiență a obiectivelor și sarcinilor pe care conducerea de partid și de stat le-a stabilit industriei mici, **sistemul de conducere și mecanismul de funcționare** ale acesteia se cer a fi concepute, dezvoltate și evaluate pornind de la coordonatele deja stabilite prin reglementările recente și care au în vedere:

- asigurarea conducerii și îndrumării directe de către consiliile populare, indiferent de subordonarea unităților industriei mici. Potrivit legilor în vigoare, consiliile populare răspund de: buna organizare a activității unităților de producție și prestări de servicii; valorificarea superioară și eficientă a resurselor materiale și forței de muncă; satisfacerea în cele mai bune condiții a cerințelor de produse și prestări de servicii ale populației etc.;

- funcționarea unităților de industrie mică potrivit principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiuunii economico-financiare, introducând ca instrument de lucru bugetul propriu de venituri și cheltuieli. Unitățile respective trebuie să-și acopere cheltuielile de producție și dezvoltare din rezultatele obținute. Este o consecință firească a faptului că industria mică asigură sporirea continuă a veniturilor și utilizarea cât mai eficientă a resurselor materiale și financiare, precum și a hotărârii ca în acest sector, investiții din fonduri centralizate să nu se facă — sau, în orice caz, să fie minime;

- includerea întregii activități a industriei mici în planul național unic de dezvoltare economico-socială, ca și în programele speciale de dezvoltare, precizându-se mai bine locul și ponderea acesteia. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, va trebui să se delimiteze clar domeniul de activitate al micii industriei și să se facă, într-o anumită măsură, și o specializare între diferitele sisteme cooperatiste, fără a exclude însă un anumit paralelism.

Și aici, ca și în cazul marii industriei, la baza planului de producție vor sta contractele economice, precum și comenzile ferme ale beneficiarilor, ceea ce va determina o serie de activități legate de cercetarea pieței, reclamă comercială, acțiuni post-vînzare și altele;

- promovarea unei conduceri operative, eficiente, care să asigure răspunderea, ordinea și disciplina în muncă, o administrare judicioasă a bunurilor, stimularea inițiativei creatoare, exercitarea unui control permanent etc. În unitățile industriei mici, responsabilii acestora, precum și șefii formațiilor de lucru participă nemijlocit în producție, neexistînd personal neproductiv;

Prima parte a articolului a apărut în nr. 45/1980 al revistei

- utilizarea unui sistem informațional și de evidență simplu, suplu și eficient, vizînd eliminarea elementelor birocratice și a inerțiilor structurale. Existența unui sistem informațional/informatic adecvat — care se cere conceput și realizat încă din această etapă — ar constitui modelul mecanismului de funcționare al industriei mici;

- introducerea unor metode de muncă și a unor forme de retribuire adecvate, care să permită oamenilor mun-

cii din industria mică să beneficieze de venituri stabilite — în funcție de volumul producției sau al serviciilor — fie pe bază de acord, fie prin tarif pe bucată sau prin cote procentuale.

DESIGUR, cele menționate nu pot fi exhaustive, dar ele rămîn, după părerea noastră, valabile pentru toate unitățile și formele prevăzute de lege, în cele 7 cazuri din tabelul următor:

LOCUL DE REGĂSIRE AL INDUSTRIEI MICI

ELEMENTE DE CARACTERIZARE I

I. Unități ale consiliilor populare

- se organizează în raza administrativ-teritorială a organului respectiv, căruia i se subordonează
- au ca obiect producerea de bunuri materiale și servicii necesare populației, industriei și pentru export
- au baza tehnico-materială asigurată de către consiliul popular respectiv
- funcționează pe criterii economice

II. Unități ale cooperăției meșteșugărești

- se organizează și funcționează în condițiile legale privind activitatea cooperăției meșteșugărești
- au sistem de conducere colectivă și executivă în conformitate cu prevederile statutului
- se organizează în principal în mediul urban
- au obiectul de activitate nelimitat, potrivit unor specificații permanente deschise

III. Unități ale cooperăției de consum

- se organizează și funcționează în condițiile legale privind activitatea și statutul cooperăției de consum
- se organizează, în principal, în mediul rural
- desfășoară activitate și în cooperare cu întreprinderi industriale și cu alte unități socialiste
- profil și obiect de activitate foarte largi

IV. Unități ale cooperăției agricole de producție

- se organizează în subordinea unităților agricole cooperatiste și cu sprijinul organelor agricole județene. Funcționează în cadrul cooperativelor agricole de producție, asociațiilor economice intercooperatiste cu profil agricol, stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii

V. Activitatea micilor meșteșugari autorizați

- se desfășoară în strînsă legătură cu cooperativele meșteșugărești
- permite ajutorul membrilor de familie și utilizarea, în vederea pregătirii, a 3—4 ucenici
- se pot încheia contracte cu unități socialiste de stat și cooperatiste, în condițiile prevăzute de lege
- obligativitatea declarării veniturilor impozabile

VI. Alte activități

- gospodărirea și gestiunea unor unități de producție și servicii cu volum redus de activitate și 1—3 lucrători, pe bază de contract, de către persoane fizice
- unitățile respective aparțin consiliilor populare, altor organe de stat și organizații cooperatiste, care plătesc persoanelor respective cota parte din încasările realizate

VII. Utilizarea muncii la domiciliu

- se poate practica în cadrul unităților de la punctele I—IV din tabel
- se desfășoară pe bază de convenție și contract de muncă, cu condiția ca persoana respectivă să nu fie încadrată
- se ține o evidență tehnico-operativă și contabilă, asigurîndu-se un control riguros
- răspunderi materiale, administrative, juridice (civile și penale)

În conceperea și realizarea sistemelor de conducere și a mecanismelor de funcționare a unităților respective urmează, după opinia noastră, să se ia în considerare în primul rînd elementele cu caracter general, apoi cele specifice și să se aplice o metodologie de lucru

devenită clasică în proiectarea sistemelor de organizare și conducere. Demersurile întreprinse ar trebui să urmărească principalele secvențe ale acestei metodologii, respectiv: stabilirea corectă și atentă a obiectivelor sistemului; identificarea componentelor

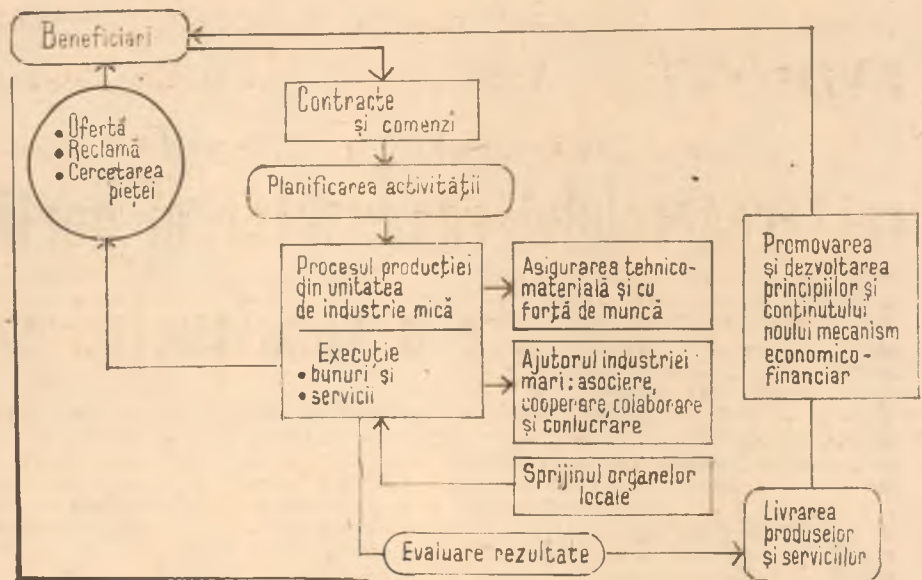
CONDUCERE-ORGANIZARE

sistemului (activități, resurse etc.); precizarea principiilor, metodelor și tehnicilor de organizare și conducere; structurarea sistemului respectiv, cu precizarea relațiilor în profil de ramură și departamental; determinarea bazei tehnico-materiale a sistemului; stabilirea criteriilor de evaluare ș.a.

Sistemul respectiv va trebui să permită exercitarea, de către organismele stabilite prin lege, a atribuțiilor și competențelor conferite în coordonarea, îndrumarea și controlul acestei activități — și care în mod sintetic sînt prezentate în tabelul de mai jos.

TINÎND seama de cele de mai sus și încă de alte elemente care se cer în continuare descifrate, considerăm că sistemul respectiv ar trebui să dea răspuns esenței proceselor reale din unitatea avută în vedere și să satisfacă mecanismul relațiilor în profil teritorial și departamental, așa cum sugerează schema

Se înțelege că pentru a ajunge la sisteme de conducere și mecanisme de funcționare adecvate, ar trebui ca, printr-o conlucrare bine orientată a organismelor implicate sau/și interesate în problematica industriei mici, să se acționeze atât în baza, în infrastructura sectorului respectiv, cît și în suprastructura lui, ceea ce pune sarcini deosebite și cercetării (fundamentale și aplicative de specialitate). În acest stadiu, apreciem că orientările

și direcțiile de acțiune ar urma să fie, cel puțin, următoarele:

- **adaptarea și îmbunătățirea metodelor de lucru** privind analiza și proiectarea sistemelor de organizare și conducere, ținînd seama de specificul acestui sector de activitate. Simultan se simte nevoia elaborării unor **elemente normative**, ca bază a analizei și perfecționării activităților desfășurate în industria mică;

- **reconsiderarea și completarea re-**

gulamentelor de organizare și funcționare a organismelor cu preocupări în domeniul industriei mici, în sensul formulării de atribuții, responsabilități și competențe corespunzătoare. Apare chiar nevoia unor completări și precizări în înseși actele normative care reglementează activitățile proprii ale organismelor respective;

- **cercetarea unor metode, tehnici și instrumente de conducere adecvate industriei mici**, care să-i asigure îndeplinirea sarcinilor conferite prin lege. În același timp, e necesar un efort suplimentar pentru asigurarea condițiilor de aplicare concretă și dezvoltare a unor principii de organizare și conducere a activităților economico-sociale;

- **formarea, pregătirea și perfecționarea cadrelor de conducere** pentru industria mică, într-un cadru care să se integreze sistemului național existent. Este lesne de înțeles că aceasta va necesita și o literatură de specialitate, adecvată cerințelor puse în fața sectorului;

- **dezvoltarea unor activități** care să ajute industria mică și apariția unor preocupări care să asigure, de exemplu: o ofertă de servicii și produse cît mai largă, o rețea de beneficiari cu stabilitate crescută, declanșarea „vocației” locale, asistență de specialitate în conducerea, analiza și controlul sistemului ș.a.;

- **elaborarea unor îndrumare, ghiduri, manuale etc.**, avînd un pronunțat caracter practic, care să-i ajute pe cei ce răspund de organizarea și funcționarea eficientă a industriei mici.

Desigur că, privind mai atent problemele multiple și diverse relevate de prezentul și viitorul industriei mici în țara noastră, sînt încă multe lucruri de clarificat. Propunem de aceea, pornind de la exemplul oferit frecvent de „Revista economică” (cazul analizei valorii, noului mecanism economico-financiar, procesului circular activ de valorificare a resurselor materiale și energetice ș.a., ca și recenta dezbateră în legătură cu industria mică), ca paginile acesteia să rămînă deschise pentru o confruntare de opinii mai largă.

dr. Emil MIHULEAC
dr. Nicolae OPREA

Academia „Ștefan Gheorghiu”

ORGANISMUL

PRINCIPALELE ATRIBUȚII LEGALE

Comitetul de Stat al Planificării	<ul style="list-style-type: none"> ● asigură cuprinderea, în proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială, a întregului potențial de producție al unităților de industrie mică ● exercită controlul permanent asupra îndeplinirii sarcinilor: inițiază sau adoptă măsuri pentru dezvoltarea echilibrată a unităților de industrie mică (împreună cu consiliile populare și ceilalți titulari de plan)
Comit. pt. probl. consiliilor populare; M.A.I.A.; UCECOM; CENTROCOOP; U.N.C.A.P.	<ul style="list-style-type: none"> ● asigură îndrumarea și sprijinirea consiliilor populare și a organizațiilor cooperatiste pentru dezvoltarea și diversificarea industriei mici (producție și prestări de servicii) ● analizează periodic desfășurarea activității industriei mici, luînd măsuri corespunzătoare
Min. Aprov. Tehnico-Mat. și Controlului Gospod. Fondurilor fixe	<ul style="list-style-type: none"> ● asigură buna aprovizionare a industriei mici, colectarea și folosirea materialelor refolosibile și a celorlalte resurse locale (împreună cu consiliile populare și ceilalți titulari de plan) ● asigură cuprinderea în balanțele materiale a resurselor locale
Ministerul Finantelor	<ul style="list-style-type: none"> ● îndrumă și controlează întreaga activitate economico-financiară a unităților industriei mici ● asigură respectarea legalității în întocmirea și executarea bugetelor de venituri și cheltuieli ● adoptă sau propune măsuri pentru creșterea eficienței economice, creșterea răspunderii și întărirea disciplinei de plan și financiare
Comitetetele și birourile executive ale consiliilor populare	<ul style="list-style-type: none"> ● răspund de îndrumarea și controlul întregii activități de industrie mică din raza lor de cuprindere ● asigură orientarea și dezvoltarea coordonată a acestui sector de activitate
Ministeretele și alte organe centrale (cu unități de industrie mică)	<ul style="list-style-type: none"> ● participă la constituirea bazei tehnico-materiale a unităților de industrie mică ● organizează, pe lângă unitățile industriale, ateliere sau secții speciale pentru producerea unor bunuri
Consiliile de coordonare a: prod. bunurilor de consum; activ. de aprov. și prestare de servicii către populație; activ. organiz. cooperatiste	<ul style="list-style-type: none"> ● asigură coordonarea unitară, în profil de ramură și teritorial, a activității industriei mici ● urmăresc modul în care se aplică prevederile legale în domeniul respectiv, luînd măsuri corespunzătoare, obligatorii pentru organele vizate

Creșterea rolului conducător al partidului în societate — legitate a construcției socialiste

FAURIREA SOCIETĂȚII SOCIALISTE presupune în mod obiectiv conducerea științifică și organizarea rațională a proceselor sociale tot mai complexe de la o etapă la alta, desfășurarea unei intense și neîntrerupte activități politice și ideologice, practice și organizatorice. Prin profunzimea implicațiilor lor, aceste cerințe reclamă cu necesitate prezența unei forțe politice în măsură să-și asume răspunderea conducerii întregii societăți, legitate a rolului conducător al partidului comunist decurgând deci din însăși particularitatea edificării noii orânduirii sociale bazată pe aplicarea și dezvoltarea creației teoriei socialismului științific în raport cu condițiile specifice.

Teoria revoluționară despre existența partidului comunist ca avangardă a clasei muncitoare și a întregului popor decurge logic din aplicarea consecventă a tezelor materialismului dialectic și istoric referitoare la necesitatea exercitării de către partidul comunist a rolului de forță politică conducătoare, la caracteristicile determinismului social în etapele instaurării și consolidării modului de producție socialist. Particularitățile obiective, proprii edificării societății socialiste constau în aceea că înfăptuirea progresului multilateral este rezultatul schimbării fundamentale a raportului dintre spontan și conștient în sensul creșterii fără precedent a rolului factorului conștient, al stăpînirii tot mai depline de către oameni a legilor dezvoltării sociale, cerințele acesteia luind forma necesităților înțelese, a țelurilor deliberate ale acțiunii politice. Practic, această specificitate a dialecticii socialismului, care conferă factorului subiectiv funcții și atribuții deosebite, transformă existența partidului comunist — modalitate superioară de organizare politică a clasei muncitoare, a tuturor categoriilor sociale — într-o legitate a făuririi noi societăți, partidul fiind forța politică în măsură să asigure cunoașterea cit mai profundă a cerințelor și tendințelor obiective, să stabilească, de pe această bază, programul dezvoltării, direcțiile de acțiune și mijloacele cele mai eficiente pentru realizarea lor, capabilă să conducă și să mobilizeze masele în opera de făurire a propriilor destine. „Este limpede pentru oricine — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că marile succese obținute de România socialistă sînt nemijlocit legate de uriașa activitate politică și organizatorică desfășurată de partidul nostru, care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de forță politică conducătoare a societății. Viața demonstrează cu putere justetea politicii partidului nostru bazată pe aplicarea creatoare a socialismului științific, a adevărurilor universale valabile la condițiile concrete ale țării noastre. Partidul se afirmă tot mai puternic ca centru vital al întregii națiuni, de la care emană gîndirea cutezătoare menită să asigure transformarea revoluționară a societății, forța ce însuflețește toate energiile creatoare și pune în valoare geniul întregului popor român, deschizînd patriei minunate perspective de progres și civilizație”.¹⁾ Acționînd în spiritul acestei concepții — ce exprimă elocvent conștiința înaltei responsabilități pentru stabilirea direcțiilor fundamentale de dezvoltare, pentru organizarea și mobilizarea maselor — Partidul Comunist Român a reușit să găsească soluții originale și deosebit de eficiente sub aspectul efectelor practice pentru problemele complexe ale construcției socialiste din țara noastră, determinînd profunde transformări, cantitative și calitative, în structura economiei, în sfera forțelor de producție, în perfecționarea relațiilor sociale, în ridicarea nivelului de cultură și civilizație al poporului, în organizarea și conducerea științifică a întregii activități economico-sociale, în adîncirea democrației.

Totodată, conform acestei concepții, legitate a creșterii rolului conducător al partidului acționează pînă în fazele avansate ale comunismului, în condițiile acțiunii și efectelor legii contradicției.

Contradicțiile sociale cele mai tipice sînt pe plan economic și social cele dintre forțele și relațiile de producție, dintre evoluția rapidă a forțelor și relațiilor de producție, pe de o parte, și formele de organizare și conducere, pe de alta, dintre trebuințele umane fundamentale și capacitatea limitată a societății de a le satisface, ca urmare a stadiului istoric insuficient de dezvoltat al forțelor de producție, precum și cele generate de puternicele presiuni exercitate de interdependențele și fluctuațiile economiei mondiale asupra economiei noastre naționale. De asemenea, există în sfera conștiinței și a mentalităților o serie de rațiuni subiectiviste, de deprinderi și de concepții înapoiate, de idei preconcepute, revoluate, care se opun noului, întîrziîndu-i afirmarea plenară. Deoarece conducerea politică a societății de către partidul comunist are un caracter multilateral și atotcuprinzător — exercitîndu-se asupra tuturor formelor pe care le îmbracă acțiunea socială — funcțiile generale ale partidului asigură cunoașterea și atenuarea contradicțiilor prin corelarea adecvată a dependențelor dintre ramuri și sectoare și integrarea colectivităților de oameni ai muncii într-o funcționalitate eficientă, întemeiată pe forme determinate de producție materială și de reproducție a vieții sociale. „Problema se pune deci — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu de a nega sau subaprecia existența contradicțiilor — de altfel, manifestarea contradicțiilor, lupta între ele constituie și în socialism o lege a dezvoltării sociale. Ceea ce se cere este ca, pornind de la recunoașterea existenței contradicțiilor, să se treacă la studierea lor temeinică și să se acționeze în mod conștient, ținîndu-se seama de legile obiective ale dezvoltării sociale în socialism, pentru ca aceste contradicții să nu se amplifice, să nu devină antagoniste, să nu ducă la ciocniri violente. Rolul factorului conștient, al conducerii de partid, al activității statului socialist constă nu în a închide ochii și a nega existența contradicțiilor, ci în a recunoaște existența lor, a le înțelege, a le studia temeinic și a găsi căile care să ducă la atenuarea și lichidarea lor, asigurîndu-se cîmp liber pentru afirmarea noului în toate domeniile de activitate”.²⁾

În procesul dezvoltării generale preocuparea partidului nostru de a cunoaște și elimina contradicțiile, de a evita greutățile pe care acestea le pot provoca, beneficiază de un ansamblu de premise favorabile, dintre care enumerăm: generalizarea relațiilor de producție socialiste, rolul decisiv al proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, în întreaga economie, organizarea unitară a tuturor sectoarelor economice, temeinica planificare a dezvoltării armonioase a tuturor laturilor vieții economico-sociale. Concomitent, înfăptuirea cu consecvență a obiectivelor fundamentale ale Programului P.C.R., ce a determinat și va continua să atragă schimbări calitative radicale în structura economică și socială ale României, devine un important factor de limitare obiectivă a cauzelor generatoare de contradicții și de consolidare a egalității sociale și a dependențelor funcționale dintre compartimentele activității sociale.

Conducere unitară pentru dezvoltarea intensivă și rapidă a economiei naționale

PRACTICA EDIFICĂRII SOCIALISMULUI de-a lungul etapelor deja parcurse în țara noastră evidențiază că, în condițiile manifestării partidului ca centru vital al întregului sistem

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, București, Ed. politică, 1979, p. 68.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, București, Ed. politică, 1973, p. 549.

social, contradicțiile constituie factori și premise ale progresului multilateral în măsura în care sînt temeinic cunoscute și rezolvate în sensul subordonării lor intereselor evoluției sociale. De asemenea, în spiritul aprecierilor de o deosebită profunzime științifică incluse în Programul partidului, în alte documente cu valoare programatică, făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate și trecerea treptată la comunism, eliminarea deosebirilor și inegalităților sociale, consolidarea egalității sociale și a sistemului unitar al intereselor socialiste sînt de neimaginat fără dezvoltarea puternică a bazei materiale a societății. În această privință nu există altă alternativă, deoarece schimbările sociale care în mod necesar urmează a se înfăptui în toate domeniile pentru a conferi societății noastre atributele superioare ale modernității și civilizației s-ar reduce la modificări ne semnificative, iar noile raporturi de producție, relațiile sociale în ansamblul lor, ar fi private de punctul lor de sprijin — creșterea accelerată a forțelor de producție — ceea ce ar determina — în timp — ca însăși esența proceselor revoluționare să fie afectată.

Puternicul avînt al forțelor de producție, consolidarea bazei tehnico-materiale, întărirea caracterului unitar al economiei socialiste condiționează decisiv procesul — complex, de durată — de adîncire a raporturilor dintre clasele și categoriile sociale specifice unor clase egale, prietene, ce participă la conducerea vieții sociale și au ca principală sursă de venituri munca depusă. Natura identică a relațiilor sociale socialiste și continua lor perfecționare, indiferent de sectorul economic — de stat sau cooperatist-agricol — și de mediul de activitate — specific urban sau rural — conferă deja membrilor societății o poziție nouă, egală față de mijloacele de producție, un rol decisiv în conducerea și rezolvarea — în spiritul liniei politice elaborate și promovate de partidul comunist — a tuturor problemelor țării, susțin apropierea dintre clase în privința nivelului de trai și al gradului de cultură, atenuează diferențele tipice de clasă, întăresc unitatea lor de interese și de acțiune. Concomitent cu sublinierea acestor progrese — care atestă consolidarea neîncetată a sistemului unitar al intereselor sociale — se cuvine să precizăm că societatea noastră rămîne, totuși, pentru multă vreme diferențiată și diversificată în privința anumitor interese, a gradului și formelor de participare ale grupărilor sociale la realizarea venitului național, a modului lor de a gândi. Tocmai în aceasta constă profunda semnificație teoretico-metodologică, și cu adînci rezonanțe practice, a aprecierii tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, că „**deși în noua orînduire nu mai există clase antagoniste, categoriile și păturile sociale existente au unele interese specifice de care trebuie să se țină seama în construcția socialistă; această situație va continua încă mult timp, pînă la dispariția totală a deosebirilor de clasă, pînă la omogenizarea deplină a societății.**”³⁾ Astfel, una dintre caracteristicile politicii Partidului Comunist Român constă în definirea intereselor societății socialiste pornind întotdeauna atît de la interesele de ansamblu ale claselor și categoriilor sociale, cît și de la cele particulare ale individului însuși, privit ca exponent al unui complex determinat de interese concrete, personale și totodată general-sociale, care permite integrarea acestuia în comunități sociale.

În procesul conducerii social-politice nemijlocite, partidului îi revine sarcina de a asigura concordanța dintre interesele fundamentale și cele particulare și de a plasa diversitatea acestora din urmă, situate mai ales la nivelul acțiunii spontane și al orizontului specific conștiinței pragmatice, cînd este vorba de indivizi și de grupări socioprofesionale restrînse, într-o viziune prospectivă de maximă generalizare teoretică și ideologică, tocmai ca parte organică a exercitării rolului său de forță politică conducătoare în toate compartimentele societății, de a preveni acumularea unor neajunsuri generatoare de conflicte. „**De aceea, rolul partidului comunist ca forță politică conducătoare a societății — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — este de a sesiza la timp aceste contradicții, de a acționa pentru înlăturarea lor, pentru elaborarea măsurilor necesare dezvoltării armonioase a tuturor laturilor activității economico-sociale, pentru dispariția treptată a deosebirilor dintre diferite clase și categorii sociale, păstrînd permanent un strîns contact cu poporul, acționînd în**

strînsă legătură cu el, făcînd totul pentru participarea directă a clasei muncitoare la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a întregului nostru popor.”⁴⁾

Perfecționarea sistemului unitar de conducere a societății — necesitate obiectivă a actualei etape

LOCUL CENTRAL pe care-l ocupă partidul în sistemul social și politic al țării noastre este atestat de justetea liniei sale politice, de conținutul tezelor și programelor sale, de dinamismul și capacitatea acestuia de a preciza căile de înfăptuire a orientărilor teoretice, principale, de a mobiliza energiile comunistilor, ale tuturor oamenilor muncii în vederea făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate. Ca expresie a clarviziunii sale politice, partidul comunist își reconfirmă permanent încrederea poporului, recîștigîndu-și și înnoindu-și de fiecare dată pe un plan superior mandatul său.

Legitate fundamentală a dezvoltării multilaterale a societății, creșterea rolului conducător al partidului constituie rezultanta întrepînderii și interacțiunii unor factori de natură obiectivă — între care dezvoltarea economiei naționale ocupă un loc de seamă — cu factori ce țin de consolidarea unității social-politice și ideologice a poporului, de nivelul conștiinței socialiste. În funcție de aceste elemente, ce reflectă dialectica neîntreruptă a vieții sociale, esența rolului conducător al partidului nu poate fi înțeleasă altfel decît **privind** — ca un proces de continuă perfecționare. În concepția partidului nostru îmbunătățirea cadrului organizatoric, în raport cu realitățile în permanentă schimbare, este de natură să contribuie la accelerarea mersului înainte, după cum, dimpotrivă, nesocotirea lor, întîrzierile și tergiversările nejustificate în planul reconsiderării periodice a sistemului, de organizare și conducere duc, mai devreme sau mai tîrziu, la contradicții, la apariția unor fenomene negative care creează greutăți economiei, culturii, societății în ansamblu.

Nefiind o „parte” suprapusă societății, ci avangarda ei conștientă, partidul comunist se afirmă ca factorul politic conducător, unificator și dinamizator al poporului, ca liantul creației istorice a maselor, ce își înțelege și realizează rolul său crescînd prin antrenarea mai activă a sistemului de instituții ale conducerii economico-sociale și politice la eforturile de aplicare în practică a programului și directivelor sale.

În acest mod, partidul comunist, partid unic în România socialistă își exercită rolul conducător dînd expresie unității de interese ale clasei muncitoare, țărânimii și intelectualității, inițiază și promovează cele mai potrivite forme de participare a tuturor oamenilor muncii la responsabilitățile puterii, la conducerea societății, asigură consensul și exprimarea democratică a celor mai diverse categorii sociale, exprimare care, în țara noastră, se manifestă prin confruntarea liberă de idei, soluții, opinii pentru realizarea obiectivelor fundamentale în așa fel încît politica partidului devine eminentement rezultatul voinței întregii națiuni. Rolul partidului nu echivalează, deci, cu un monopol asupra puterii de stat și nici nu înseamnă conducerea societății de pe pozițiile unei minorități — deși numericeste este, evident, o parte mai restrînsă — deoarece, ca forță de avangardă, partidul întruchipează idealurile cele mai înalte ale clasei muncitoare, țărânimii și altor categorii sociale pe care și le asociază direct la conducere prin intermediul sistemului de instituții ale democrației. „**Creșterea rolului politic conducător al partidului — aprecia, în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu înseamnă monopolizarea activității politice, ci, dimpotrivă, aceasta duce și trebuie să ducă la accentuarea participării întregului popor la viața politică a societății, la perfecționarea și diversificarea cadrului organizatoric de participare a tuturor categoriilor sociale la conducerea democratică a statului.**”⁵⁾

Manifestarea și în viitor, cu vigoare, a partidului comunist ca centru vital al sistemului social, ca stat major al revoluției, impune intensificarea eforturilor în favoarea unui mod de acțiune care să mențină constant partidul, membrii săi, în primul plan al fenomenelor, pentru a stăpîni cît mai direct și mai deplin procesele sociale, pentru a interveni rapid atunci cînd împrejurările o cer, oferînd soluții oportune cu sprijinul tuturor oamenilor muncii, pentru a difuza cît mai larg posibil experiențele valoroase și a se menține ca forță cea mai activă și mai lucidă în lupta pentru înfăptuirea obiectivelor Programului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Constantin NICA

³⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 5, București, Ed. politică, 1971, p. 904.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Congresul al II-lea al consilierilor populare, București, Ed. politică, 1980, p. 42—43.

⁵⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 17, București, Ed. politică, 1979, p. 298.

S. P. RADIANU urmărea afirmarea caracterului universal al instrucțiunii în domeniul economiei agrare — „de la școala din sat pînă la universitățile din Iași și București”. Era subliniată necesitatea ca „economia rurală să facă parte din educațiunea noastră națională”, iar „știința agronomică... să aibă locul ei în toate școlile”. Radianu arăta că viața rurală și economică privește și interesează pe toți oamenii din societate; nici o condițiune a vieții, nici un stat din lume nu se pot dezice de ea, deoarece nu se poate trăi, nu se poate exista fără ea.

În considerațiile sale Radianu pornește de la premisa că toți oamenii trebuie să cunoască agricultura, ruralii și orașenii, avuții și săracii, pentru că toți au dorința să se perfecționeze și să se civilizeze, toți trebuie să aibă o idee de sistemele prin care omul ajunge să-și inmulțească hrana lui. În acest context, ni se par notabile trei idei eminate din gândirea lui Radianu cu privire la necesitatea însușirii economiei agrare de către oamenii de stat, tineret și alți specialiști (cum ar fi chiar arhitecții). El arată că oamenii de stat, care au misiunea de a decide asupra viitorului agriculturii, „dacă ar aprofunda Economia rurală, ar fortifica patriotismul lor și ar pricepe mai bine aplicațiunea principiilor de economie politică la fericirea poporului ce guvernează”.

De asemenea, într-o perioadă de migrație, adeseori masivă, a tineretului din agricultură, perioadă în care în rindu-

Economiști români militanți pentru instruirea și emanciparea țăranimii (II)

rile acestuia începea să-și facă loc o stare de spirit de subapreciere a muncii agricole, indemnurile lui Radianu către tineri spre a se ocupa de studierea economiei agrare se relevau cu deosebită tărie: „Pentru ca tinerimea noastră să fie complet instruită — afirma economistul — trebuie să știe cum se produce piinea și carnea care o nutrește, să știe cum se fabrică vinul și băuturile cu care se adapă, cum se produce inul, cinepa, bumbacul, lina și mătasea cu care se îmbracă”¹⁾. Fără îndoială că o asemenea instrucție — se sublinia mai departe — putea trezi cel puțin interesul, dacă nu dragostea pentru munca agricolă.

În lumina necesității dotării agriculturii cu construcții funcționale, eficiente, Radianu mai arăta că „Arhitecții chiar sint interesați în studiul Economiei rurale... Stilul pretențios și scump al acestor clădiri (e vorba de cele două ferme model

ale statului — O.P.), execuțiunea slabă de tot a lucrărilor, nu face de loc onoare arhitecților noștri. Ne trebuie în acest scop construcții în stil cottage (țărănesc), simplu, economic și rustic. Arhitecții noștri locuiesc orașele și știu a zidi palate pretențioase, dar nu cunosc economia rurală”²⁾.

Se poate spune că, în concordanță cu noile condiții de dezvoltare economică-socială a țării și a agriculturii, intuind o serie de tendințe ale progresului economic, pentru prima dată S. P. Radianu a demonstrat, cu argumente temeinice, necesitatea pregătirii de specialiști agricoli cu studii superioare, capabili să aplice în practică știința agricolă, să transforme agricultura din rutină în artă. Motivind necesitatea și oportunitatea înființării unui învățământ agricol superior, el scria: „precum arta militară și industria metalurgică au nevoie de ingineri pentru conducerea lucrărilor, asemenea și agricultura, ridicată la rangul de mare industrie, care întrebuințează, pentru a produce economic, mașini perfecte și complicate, a trebuit să aibă inginerii săi agronomi”. Apelînd la experiența țărilor cu agricultură înaintată, la cea a școlilor superioare de agricultură de la Viena și Paris, el conchidea că, „agricultura... are azi universitățile și oamenii ei iluștri ca și magistratura, ca și medicina, ca arta militară, ca și lucrările publice”.

Radianu ajunge la concluzia că mai întîi trebuie asigurată pregătirea teoretică

FIȘE

INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
Institutul de economie industrială

RESURSELE ȘI STRUCTURA INDUSTRIEI

Aurel Iancu
Vasilie Bogdan
Alexandru Mihăilescu
Mihail Giuvelea

● Lucrarea „RESURSELE ȘI STRUCTURA INDUSTRIEI” (autori: A. Iancu, V. Bogdan, Al. Mihăilescu și M. Giuvelea) publicată de curînd de EDITURA ACADEMIEI reprezintă sinteza cercetărilor desfășurate în ultima vreme de un colectiv din cadrul Institutului de Economie Industrială asupra unei probleme de însemnătate fundamentală a dezvoltării economiei românești: utilizarea superioară a resurse-

lor de materii prime, proces în care restructurarea eficientă a industriei deține un loc prioritar. Volumul debutează cu o expunere amănunțită asupra principalelor orientări ce se manifestă în problema resurselor: evoluția industriei și principiul de structurare a acesteia; conceptul de structurare a industriei; modificările ale structurii industriei sub impactul crizei de materii prime, a efectelor progresului tehnico-contemporan etc. Alte capitole ale cărții sint consacrate analizei — din perspectivă cantitativă și structurală — a evoluției industriei românești în raport cu consumul de resurse, precum și unor aspecte metodologice de determinare a unui raport optim între cei doi termeni ai relației. În volum sint analizate, de asemenea, probleme ale utilizării metodei balanței legăturilor dintre ramuri, ale determinării consumului cumulat de resurse primare pe produs, ș.a.: Soluțiile ce se degajă din lucrare, deopotrivă cu metodologiile elaborate de autori, constituie o contribuție a cercetării economice românești la soluționarea u-

nor aspecte esențiale ale progresului economiei noastre.

Utilizarea mai bună a potențialului de muncă

● Relevînd importanța utilizării mai depline și mai eficiente a resurselor de muncă în etapa actuală de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S., L. Kostin subliniază — în articolul „TRUDOVOI POTENTIAL STRANI: MASSTABI, EFFECTIVNOST ISPOLZOVANIA” (Potențialul de muncă al țării: dimensiuni, eficiența utilizării) publicat în nr. 44/1980 al revistei EKONOMIČESKAI GAZETA — că sporirea acestei eficiențe depinde, înainte de toate, de creșterea productivității muncii în ramurile producției materiale ca și de îmbunătățirea activității în sfera ne-productivă. În acest cadru asigurarea unei eficiențe superioare este legată nu numai de creșterea productivității muncii, ci și de problema ridicării calității producției, deoarece cu cît calitatea, fiabilitatea și durabilitatea produselor ating cote mai înalte, cu atît se cere un vo-

lum mai redus de muncă pentru satisfacerea necesităților sociale la produsele respective.

În ceea ce privește situația din sfera ne-productivă, L.K. arată că în perspectivă nu mai este posibil să se sporească efectivul lucrătorilor ocupați în acest domeniu în același ritm ca pînă acum. De aceea, consideră L.K., se impune elaborarea și aplicarea de măsuri vizînd o mai bună utilizare a lucrătorilor angajați în ramurile ne-productive din economia U.R.S.S., inclusiv prin revizuirea normativelor în vigoare privind personalul și normele de deservire, prin cumulara mai multor funcții sau sarcini, ținîndu-se seama de progresul înregistrat între timp în ceea ce privește înzestrarea tehnică a muncii și nivelul calificării lucrătorilor.

Deplasări structurale semnificative

● Comentînd, în paginile articolului „L'INGINEUR AGRO-ALIMENTAIRE: TOUS DIFFERENTS” publicat în numărul din octombrie a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE” concluziile unei investigații asupra actualului sta-

că și, în baza acesteia, pregătirea practică a studenților; în acest sens el realizează o sugestivă comparație între modul de studiere a strategiei militare și a celei agricole: „Militarii nu învață strategia militară pe bancă și pe urmă merg și o aplică pe câmpul de bătaie? Tot asemenea și strategia agricolă poate studia mai întâi în amfiteatru și în urmă, cu metode bune, se poate aplica pe teren, pe ogor, după loc și împrejurări”. Deopotrivă economistul subliniază necesitatea integrării organice a învățămîntului superior agricol cu producția, în cadrul practicii de producție a studenților, care nu poate fi înlocuită prin nici o altă formă de studiere a practicii agricole. „Practica agricolă – scria S. P. Radianu – ...nu se învață cu cuvîntul sau cu condeiul, ci prin lucrări”.

În sfîrșit, o parte componentă a conceptului lui P. S. Radianu cu privire la pregătirea de specialiști cu studii agricole superioare este poziția lui față de absenteism și navetism; economistul arăta că specialistul cu studii superioare trebuie să locuiască la țară, pentru a putea îndrăgi meseria și a-i înțelege frumusețea, specialistul agricol aflîndu-se în slujba bunăstării întregului popor. Pentru aceasta, „agronomii trebuie să aibă spiritul și judecata dreaptă și sănătoasă, ei pierd aceste daruri prețioase numai cînd se confundă cu locuitorii orașelor... Atunci, întocmai ca eroii din fabula lui La Fontaine, alergînd după fericire, pierd realitatea”.

Organizarea învățămîntului agricol de toate gradele este analizată, în noile condiții ale începutului acestui secol, și de către Gh. Ionescu-Sisești. Prin însași titlatura dată – „îmbunătățirea agriculturii prin învățămînt” – unui amplu capitol din lucrarea sa: „Politică agrară cu privire specială la România”, savantul a sugerat finalitatea care trebuia urmărită prin învățămîntul agricol. Gh. Ionescu-Sisești leagă învățămîntul agricol direct de știință, considerînd că simpla experiență dobîndită și transmisă prin tradiție de la o generație la alta nu este suficientă pentru a satisface nevoile unei agriculturii înaintate.

În concepția lui Sisești cu privire la conținutul și desfășurarea învățămîntului agricol, reține în primul rînd atenția ideea plină de realism cu privire la caracterul non-exhaustiv al învățămîntului superior agricol; „Învățămîntul agricol – scria Sisești – nu... are azi năzuința, cu nepuțință de înfăptuit, de a face un agricultor desăvîrșit, ci el tinde numai să furnizeze elemente capabile de a face dintr-un tînăr un om de cultură, un specialist de seamă, un caracter adevărat”¹⁾. Profesorul Ionescu Sisești s-a ocupat, de asemenea, de problemele amplasării teritoriale și ale conținutului (mai ales sub aspectul raportului dintre teorie și practică) învățămîntului superior agricol. El privea ca un fenomen pozitiv faptul că evoluția învățămîntului a dus, îndeobște, la separarea instituțiilor agricole de fermele demonstrative și la strămutarea lor în

noile orașe, în medii de înaltă cultură. În acest fel, de la învățămîntul în școli speciale (care prezentau avantajul unei mai bune pregătiri practice, pentru că cele mai multe funcționau în ferme) s-a trecut la învățămîntul în universități (care avea avantajul de a-l pune pe agronom într-un focar intelectual, într-un contact cu toate problemele de cultură și de a face din el un om complet, un conducător cu vederi largi, și nu un specialist strîmt și exclusivist). Sisești se declara împotriva celei de-a doua tendințe, avînd însă în vedere necesitatea întăririi laturii practice a învățămîntului superior agricol. După el, pregătirea practică putea fi dobîndită de către agronom înainte și după studiul universitar (ceea ce – după părerea sa – ar corespunde unei pregătiri agricole anterioare, fie introducerii unui prim an de practică, precum și a unui stagiu mai îndelungat de practică la sfîrșitul învățămîntului universitar). Militînd cu fermitate pentru unitatea dintre învățămîntul teoretic cu cel practic, Gh. Ionescu Sisești remarcă totuși că țările cu agricultura înaintată începeau să pună mai mult preț pe învățămîntul teoretic (referindu-se cu deosebire la conținutul anilor de studii universitare).

prof. dr. Oprea P. PARPALA

¹⁾ S. P. Radian. Op. cit. pag. 251

²⁾ Idem, Op. cit. pag. 251–252

³⁾ Gh. Ionescu-Sisești – Politică agrară cu privire specială la România, București, 1913, pag. 136.

tut al profesiei de „inginer agro-alimentar”, Bertrand Le Blac'h afirmă că acesta s-a îndepărtat considerabil de conținutul său tradițional. Nu numai că licențiații în „inginerie agro-alimentară” practică o gamă extrem de diversificată de activități (diversificare determinată deopotrivă de natura activităților respective, de domeniile cuprinse sub denumirea generică de „industrie agro-alimentară”, cît mai cu seamă de amplificarea funcțiilor economice ale acestor cadre înalt calificate), dar ponderea celorlalți specialiști – chimiști, biologi, energeticieni etc. – în rîndul celor 6 000 de persoane considerate în Franța ca ingineri agro-alimentari se află în creștere. Aceste mutații de amploare își află originea, potrivit opiniei exprimate de B.B., în faptul că partea ce revine proceselor de prelucrare în această subramură a industriei devine tot mai însemnată. Or, noile tehnologii utilizate reprezintă rodul comun al specialiștilor în chimie, al biologicilor, al inginerilor mecanici și, nu în ultimul rînd, al energeticienilor, ținînd seama că reducerea consumurilor de e-

nergie în acest domeniu, recunoscut ca energointensiv, constituie un imperativ stringent al rentabilității.

Simpozion

● Facultatea de Economia industriei, construcțiilor și transporturilor din cadrul Academiei de Studii Economice a organizat în zilele de 6–7 noiembrie a.c. un simpozion cu tema „CONDUCEREA, ORGANIZAREA ȘI PLANIFICAREA UNITĂȚILOR ECONOMICE ÎN CONDITIILE APLICĂRII NOULUI MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR”. Dezbaterile, la care a participat un număr de cadre didactice din învățămîntul economic superior bucureștean și din celelalte centre universitare, cadre din economie, cercetători, s-au desfășurat în patru secțiuni: organizarea și planificarea activităților industriale de construcții și transporturi – componente majore ale procesului de trecere la o nouă calitate; creșterea eficienței industriei prin aplicarea noului mecanism economico-financiar; perfecționarea activității de aprovizionare tehnico-materială,

economia și aplicarea principiilor ergonomiei. Adîncind unele aspecte teoretice de importanță majoră ale aplicării noului mecanism economico-financiar, prezentînd rezultatele unor investigații desfășurate în unități economice reprezentative, manifestarea amintită reliează participarea largă a corpului didactic universitar, în spiritul indicațiilor secretarului general al partidului nostru, la dezbaterile și soluționarea problemelor complexe ale perfecționării economiei.

CONTABILITATEA UNITĂȚILOR COMERCIALE

● Recent, a fost tipărit la EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ volumul „CONTABILITATEA UNITĂȚILOR COMERCIALE”, elaborat de un colectiv de cadre didactice din centrele u-

FIȘE

niversitare București, Iași, Cluj-Napoca și Craiova (autorii lucrării sint: A. Brinzan, D. Camerita, P. Ciuche, Gh. Cîrligel, A. Lozneanu, P. Pintea, M. Popescu, L. Possler, C. Staicu, N. Tabără). Tematica manualului este orientată cu prioritate asupra principiilor, regulilor și metodologiei de contabilizare a operațiilor specifice celor mai importante sectoare ale circulației mărfurilor pe piața internă: comerțul cu ridicata, comerțul cu amănuntul, alimentația publică, preluarea și valorificarea principalelor grupe de mărfuri agro-alimentare. În elaborarea lucrării autorii au căutat să răspundă problemelor particulare ce revin științei contabile în lumina aplicării politicii economice a partidului nostru și, cu deosebire, a exigențelor noului mecanism economico-financiar. Utilizînd un bogat material ilustrativ volumul permite o mai bună înțelegere a problemelor de către studenții economiști, cărora le este, de altfel, în principal adresată lucrarea.

CERCETAREA FUNDAMENTELOR CONDUCERII PROCESELOR ECONOMICE

ESTE RECUNOSCUT ASTĂZI că studierea atentă a procesului revoluționar contemporan în știință și tehnică are o importanță capitală pentru dezvoltarea societății. Este recunoscut, de asemenea, faptul că în țara noastră s-a dezvoltat o școală a teoriei revoluției științifice și tehnice care a luat forma unui adevărat fenomen cultural¹⁾.

Dacă admitem că tehnologie înseamnă tratare sistematică și că știință înseamnă cunoaștere (dobândită prin observație, adică prin deducerea unor legi și testarea lor prin experiment) atunci ar trebui să fie evidentă condiționarea cibernetică a progresului tehnologic de către cel științific. Progresul științific determină pe cel tehnologic, care, la rândul său, influențează pe cel științific. Această condiționare este evidentă în relația științelor naturale cu tehnologia industrială, dar mai puțin evidentă în relația științelor economice cu tehnologia economică.

În cele ce urmează sînt schițate cîteva direcții ale efortului de cercetare îndreptat spre investigarea fundamentelor domeniului conducerii sistemelor economico-sociale.

Studiul procesului revoluționar contemporan în știință și tehnică vizează în primul rînd identificarea progresului în aceste domenii, a unui sens de mișcare avînd ca suport o structură de ordine.

Conceptul intuitiv de ordine a condus, în ultimele decenii, la apariția celui de optimizare, vehiculat azi cu insistență în mai toate domeniile de activitate umană. Conceptul de ordine a fost introdus de oameni de știință, cel de optimizare de oameni ai tehnicii. Primul l-a născut pe al doilea.

Încercarea de a aplica pe scară largă tehnicile de optimizare s-a lovit de incapacitatea conceptului primar de ordine de a surprinde și fenomenul deciziei multicriteriale.

Aplicarea unei tehnici de optimizare presupune precizarea prealabilă a unui criteriu de optim. Pentru că formularea unui asemenea criteriu este acum subiectivă, s-a simțit nevoia de investigare a unui mod obiectiv de formulare, ceea ce presupune o cercetare fundamentală, o cercetare a fundamentelor,

mai ales atunci cînd tehnicile de optimizare depășesc aplicația economică pură, ca în cazul social.

Tehnologia optimizării a determinat astfel mutații în știința optimizării, verificînd încă odată condiționarea cibernetică prin care efectul devine cauză.

Axioma optimizării

„OPTIMAL“ înseamnă cel mai bun (dintr-un anumit punct de vedere). Încercarea de a atinge un scop în mod „optimal“ presupune rezolvarea a două probleme. Prima este cea a alegerii scopului, pentru că ceea ce este optimal pentru cineva poate să nu fie pentru altcineva. În tehnologia clasică a optimizării alegerea „optimului“ se face fără a ține seama de conflictul posibil cu alte „optime“. Astfel cel ce efectuează experiențe spațiale dorește întotdeauna o traiectorie optimă de ridicare a sondei spațiale chiar dacă această traiectorie optimă presupune accelerații foarte mari care nu sînt tolerate de structura fizică a sondei. Structura fizică impune astfel restricții asupra politicii optimale inițiale. Dar chiar dacă criteriile de optim au fost puse de acord, mai rămîne alegerea tehnicii de folosit pentru a ajunge la optim.

Tehnologia optimizării a cunoscut în ultimele decenii o dezvoltare remarcabilă. Axioma acestei tehnologii identifică optimalitatea cu selecția între cîteva alternative pe baza unei estimări ce le permite ordonarea definită printr-un criteriu de ordine.

În ultimul timp, însă, datorită încercărilor de transfer a tehnologiilor de optimizare din domeniul industrial în domeniul economic sau social axioma clasică a alegerii raționale s-a dovedit inaplicabilă. Ea era valabilă dintr-o perspectivă normativă, care, prin definiție, presupunea un singur criteriu de optim.

Dacă se admit mai multe criterii — și acesta este cazul sistemelor umane — atunci relația de ordine, împrumutată din șirul numerelor, se dovedește insuficientă pentru a explica alegerea între mai multe alternative posibile.

A apărut astfel o perspectivă descriptivă, conform căreia optimalitatea era

definită altfel, și anume în termenii comportării decidentului și nu în cei ai calității unei soluții²⁾.

În acest cadru se plasează conceptul de satisfacere, după care decidenții, nefiind în stare să caute soluții optime, se mulțumesc cu soluții „destul de bune“. În felul acesta, comportare optimă înseamnă învățare, și multe din preocupările tradiției clasice, mai ales cele legate de eficiență, devin nerelevante.

Tot în acest cadru se plasează și abordarea incrementalistă, conform căreia mijloacele determină scopurile și nu invers.

Se observă că toate aceste încercări vizează evitarea formulării unei funcții obiectiv vectorială, care aduce cu sine dificultăți de interpretare, ieșind din zona teoriei clasice a găsirii maximumului sau minimumului unei funcții care a stat mult timp la baza raționamentelor de optimizare.

Principalul argument al teoriilor descriptive este observarea că orice proces de planificare este caracterizat de criterii multiple, decidenții fiind preocupați de reducerea conflictelor induse de ordonări multiple și mai puțin de ordonarea în sine, care nu mai are un suport intuitiv simplu.

Cercetări recente în acest domeniu (optimizarea multicriterială) încearcă să surprindă și să modeleze procesul natural de sinteză a criteriilor multiple, încercînd să exploateze conceptul de „stabilitate criterială“ sugerat de unele dezvoltări în teoria sistemelor³⁾.

Ideea centrală a acestor cercetări este cea de retragere pe nivele superioare de decizie, prin agregarea criteriilor multiple, lărgind astfel cadrul inițial de evaluare. Totalitatea nivelelor de decizie se constituie într-o structură, adică se supune unei legi de compoziție, conform căreia, oricărei perechi de criterii pe un nivel îi corespunde un alt criteriu, ce le cuprinde, situat pe un nivel imediat superior. În felul acesta auto-

¹⁾ M. Drăgănescu, A doua revoluție industrială (Ed. tehnică, București, 1980)

²⁾ C. V. Negoită, Modele matematice specifice proceselor decizionale, în „Conducerea științifică a societății“ (Ed. politică, București, 1980)

³⁾ C. V. Negoită, Asupra sistemelor vagi, în „Cibernetica și progresul societății“ (Ed. politică, București, 1980)

determinarea nu se mai reduce la alegerea dintre mai multe alternative pe același nivel, ci se definește printr-o mișcare spre un criteriu agregat, stabil, care constituie un obiect terminal în structura nivelelor de decizie⁴).

Criteriul entropiei

ENERGIA este astăzi un concept unificator în toate științele. El asociază oricărui sistem fizic o capacitate de a lucra, cînd trece dintr-o stare în alta. Entropia este o cantitate care măsoară fracțiunea din energia totală a unui sistem care nu este disponibilă pentru a lucra.

În acest cadru, se poate echivala o creștere a entropiei cu o descreștere a energiei disponibile. Fiindcă energia nu poate fi nici creată nici distrusă, ci numai transformată (disipată), creșterea poluării este deseori echivalată cu creșterea entropiei.

De cîte ori se aprinde o țigară, energia totală disponibilă scade, repetă din ce în ce mai des apologetii legii entropiei.

Aceștia constituie acum o școală, avînd un economist — Georgescu — Roegen — ca promotor. În deceniile cinci și șase, el a susținut o teză celebră conform căruia abundența energiei stocate se apropie rapid de sfîrșit și deci evoluțiile economice, sociale, politice ar trebui reevaluate și remodelate⁵). Teza a fost confirmată de actuala criză energetică.

Este adevărat că progresul tehnologic constituie un remediu pentru satisfacerea nevoilor crescînde ale omenirii, aceste nevoi ar trebui însă revizuite. O atenție mai mare acordată legii entropiei

arată că, de cele mai multe ori, aceste nevoi nu sînt reale⁶). Este cazul consumului exagerat și al cursei înmărilor. Problema satisfacerii unor astfel de nevoi și a altora similare poate fi rezolvată nu prin noi tehnologii, ci prin schimbarea unor comportări (obiiceiuri sau motivații). Generalizînd, în măsura în care se încearcă obținerea de mai multă energie tehnologiile și instalațiile cresc în complexitate și pot scăpa de sub control. De aici nevoia unei noi ordini economice. Un pas mai departe îl constituie observația că analiza economică nu a ținut seama pînă acum de legea entropiei, considerînd resursele ca inepuizabile. Se observă că, de cîte ori se cheltuiește energie pentru a crea valori de întrebuintare, apare și o creștere a dezordinii în mediu. Se pare că ar trebui revăzut conceptul de avuție în sensul de acumulare a unui stoc permanent de bunuri folosibile. În această optică, produsul național poate fi privit ca un cost național, fiindcă de fiecare dată cînd se consumă resurse, ele devin practic inutilizabile pentru o folosire ulterioară.

În fond, considerarea legii entropiei înseamnă o justificare a alegerii „optimumului”. Numai abordarea globală, nereducționistă, sistemică, poate permite fundamentarea unei politici de optimizare. Gîndirea reducționistă este, evident, neștiințifică, așa cum rezultă și din perspectiva argumentelor apologetilor legii entropiei.

Dacă în teoria optimizării alegerea funcției de performanță (cunoscută mai des sub numele de funcție obiectiv) rămîne de domeniul artei, începe să se pună acum din ce în ce mai acut problema CRITERIULUI DE STABILIRE A CRITERIULUI. Or, acest criteriu nu

poate fi furnizat decît de știință. Avem de-a face, practic, cu încă o verificare a definiției libertății ca necesitate înțeleasă.

Concluzii

CONDUCEREA sistemelor economico-sociale, a căror complexitate a crescut sensibil, reclamă o reducere a axiomelor pe care s-au edificat tehnicile managementului clasic⁷).

Investigarea fundamentelor permite acum o revedere a conceptelor manipulate în acest domeniu, cu speranța că în acest fel se pot evita unele piste false.

Revoluția științifică și tehnică nu se reduce numai la noi facilități. Ea înseamnă în primul rînd un nou cadru conceptual care se concretizează într-un nou sistem de valori.

Ideile centrale sînt cele ale demitizării tehnologiei și reluării pe baze noi a analizei economice, văzută acum ca studiul complex al modului în care sînt folosite rezervele naturale pentru a satisface nevoile reale ale societății.

Conceptul de conducere științifică capătă în felul acesta o fundamentare mai atentă cu implicații profunde în viața socială.

Constantin Virgil NEGOIȚA

⁴) C. V. Negoită, Probleme actuale ale ciberneticii, „Era socialistă”, 20 iulie 1979

⁵) N. Georgescu-Roegen, Legea entropiei și procesul economic (Ed. politică, București, 1979)

⁶) I. Rifkin, Entropy (Viking Press, New York, 1980)

⁷) C. V. Negoită, O nouă orientare în management, în „Cibernetica și progresul societății” (Ed. politică, București, 1980)

Beneficiul în cooperativele agricole

(Urmare din pag. 7)

loc ca numărul cooperativelor din această grupă să scadă, crește cu 4.

CONCLUZIILE referitoare la modul în care s-a înțeles rolul producției marfă în vederea înlăturării prevederilor și principiilor actualului mecanism economico-financiar, cel puțin în cooperativele anchetate, nu sînt îmbucurătoare. Prin faptul că beneficiul se deduce (se scade) din rezultatele financiare, din producția netă și nu se calculează pe baza producției marfă nu trebuie să slăbească interesul specialiștilor și cadrelor de conducere din cooperativele agricole față de producția marfă. Actualul mecanism economico-financiar presupune creșterea producției marfă, folosirea tuturor posibilităților și formelor prin care să se dezvolte schimbul de produse agricole marfă. **Fondul central de produse agricole al statului trebuie să crească continuu**; din acest fond fiind satisfăcute nevoile de consum ale populației neagricole, în măsura din ce în ce mai

mare și ale celor care lucrează în agricultură ca și nevoile de export, rezultă importanța sa economică. Prevederile din documentele de partid privind importanța fondului central de produse agricole al statului, privind necesitatea creșterii neconținute a acestuia, ca și rolul fondului central mai ales în anii cu condiții mai puțin favorabile pentru agricultură trebuie să-și găsească reflectarea în chiar prevederile și principiile noului mecanism economic.

Alături de fondul central, care rămîne forma principală de realizare a producției marfă agricole obținută în cooperativele agricole*), o importanță crescîndă revine și pieței neorganizate de produse agricole, prin care o parte din producția marfă obținută în agricultură se desface atît populației ne-

*) La numeroase produse vegetale și animale — porumb, orz, grîu, sfeclă de zahăr, legume de cîmp, lapte de vacă, carne de ovine, lînă ș.a. — cooperativele agricole sînt principalul furnizor la fondul de stat

agricole, cit și între producătorii agricoli. Privită în timp, piața neorganizată a cunoscut o dezvoltare continuă, ca valoare a desfacerilor de mărfuri, ca pondere, ca sortiment de produse. Prin facilitățile acordate cooperativelor agricole (condiții de plată, de desfăcere, de transport), **piața neorganizată este o formă importantă de desfăcere a producției-marfă**, îndeosebi la unele produse obținute peste cantitățile contractate cu unitățile de stat specializate.

Pentru creșterea producției marfă, ca o condiție esențială pentru obținerea de resurse bănești certe, pentru asigurarea disponibilităților de plată, este necesar să se folosească toate formele comerciale, în primul rînd fondul central de produse agricole, dar și piața neorganizată. **Intensificarea schimbului de produse agricole pe baze comerciale**, la care cooperativele pot contribui în mai mare măsură, devine o necesitate economică de primă importanță pentru aplicarea tuturor prevederilor mecanismului economico-financiar în cooperativele agricole.

Transferul invers de competențe — un fenomen potrivit eforturilor de lichidare a subdezvoltării

REDUCEREA treptată a decalajelor economice și lichidarea subdezvoltării în lume necesită pe lângă eforturile proprii tot mai susținute ale țărilor în curs de dezvoltare, un sprijin multilateral, eficient, fără discriminări din partea altor țări. Până în prezent, însă, dimensiunile ajutorului extern pentru dezvoltare au rămas sistematic în urmă față de obiectivele stabilite prin strategia internațională. În plus, fluxurile financiare respective spre țările în curs de dezvoltare sunt diminuate de un transfer invers sub formă de amortizări, dobinzi etc. către țările capitaliste dezvoltate, transfer care în ultimii ani este evaluat la aproximativ 50% din aceste fluxuri financiare.

Fenomenul de transfer invers, care diminuează în expresie reală aportul factorilor externi la potențarea eforturilor proprii pentru lichidarea decalajelor și a subdezvoltării, are loc și în alte domenii, sub diverse forme. Unul din acestea este transferul invers de competențe, respectiv exodul de personal calificat din țările în curs de dezvoltare spre țările capitaliste dezvoltate. Profesori, oameni de știință, ingineri, medici, tehnicieni cu înaltă calificare din Asia, Africa, America Latină își părăsesc țara pentru a se stabili în S.U.A., Canada, Anglia și în alte țări ale Europei occidentale.

Exodul de cadre calificate reprezintă pentru țările în curs de dezvoltare o pierdere substanțială de „capital uman” și, în consecință, o diminuare importantă a resurselor de competență tehnică. Dimensiunile acestei pierderi se reliefează, de obicei, cu ajutorul indicatorilor: a) pierderea de avantaje pe care o antrenează, pentru țările în curs de dezvoltare, diminuarea personalului calificat datorită exodului de competență, și b) costul pe care l-a presupus pentru țara în curs de dezvoltare formarea personalului calificat care emigrează apoi în țările dezvoltate. Pentru țările beneficiare, exodul de cadre calificate din țările în curs de dezvoltare contribuie, în schimb, la mărirea ponderii personalului tehnic calificat — paralel cu economisirea costului pe care l-ar fi suportat țara beneficiară dacă ea ar fi fost nevoită să formeze singură acest personal calificat primit în mod gratuit.

¹⁾ Le transfert inverse de technologie: examen de ses caractéristiques principales, de ses causes et de ses incidences en matière de politique générale. Doc. TD/B/C. 6/47, Nations Unies, New York, 1979

Efectele economice, politice și sociale ale exodului de personal calificat din țările în curs de dezvoltare spre țările capitaliste dezvoltate au fost analizate mai recent de experți ai UNCTAD; într-un studiu¹⁾ care se referă la perioada 1961—1976 și ia ca exemple reprezentative Statele Unite, Canada și Marea Britanie, cei mai importanți beneficiari ai transferului internațional de competențe, și India, Pakistanul și Filipinele, cei mai mari furnizori în acest domeniu.

În studiu se apreciază că primele trei

dezvoltate s-a intensificat odată cu ultimul deceniu, el întrecând în fiecare an, în cazul Canadei și parțial și al S.U.A., totalul celor care au emigrat în întreaga perioadă 1961—1965.

Un examen detaliat — pe profesii — al acestor imigrări masive arată că partea țărilor în curs de dezvoltare în totalul imigranților este destul de ridicată, ceea ce atestă că aceste țări înregistrează, comparativ, cele mai mari pierderi din personalul lor calificat care se îndreaptă spre țările dezvoltate (vezi tabelul).

Contribuția țărilor în curs de dezvoltare la fluxul total al imigrărilor de personal calificat în S.U.A., Canada și Marea Britanie (total pentru 1971—1976)

Țările de destinație și profesiunile	Numărul imigranților calificați proveniți din :		Ponderea imigranților din țări în curs de dezvoltare (în %)
	Țările în curs de dezvoltare	Toate țările	
S.U.A.	118 816	190 813	62
— medici și chirurgi	40 876	56 447	72
— ingineri și oameni de știință	77 279	133 478	58
— alte categorii	661	888	74
CANADA	81 613	297 211	27
— medici, chirurgi și dentiști	4 850	13 023	37
— ingineri și oameni de știință	13 601	42 711	32
— alte categorii	63 162	241 477	26
MAREA BRITANIE	84 040	380 751	22
— medici, chirurgi și dentiști	15 655	32 065	49
— ingineri și oameni de știință	9 225	54 705	17
— alte categorii	59 160	293 981	20
TOTAL	284 469	868 775	33

țări, luate în ansamblu, primesc aproximativ 75% din forța de muncă calificată ce emigrează din țările în curs de dezvoltare și constituie, deci, principala piață a exodului de competențe din țările în curs de dezvoltare.

După unele date estimative, intrările în cele trei țări menționate ale forței de muncă înalt calificate, originare din țările în curs de dezvoltare au atins peste 300 000 pentru anii 1961—1976. Dacă se adaugă și fluxurile de imigrări în Europa occidentală continentală (unde se estimează că lucrau peste 115 000 de imigranți înalt calificați, proveniți din țările în curs de dezvoltare) totalul general este de ordinul a peste 400 000. Exodul de competență din țările în curs de dezvoltare spre țările

Pentru a înțelege mai bine importanța acestui fenomen, trebuie relevat că unele țări în curs de dezvoltare pierd astfel între 20 și 70% din medicii, inclusiv chirurgii, pe care ele îi formează în fiecare an (în Pakistan, de exemplu, 50—70% din noii medici, diplomați în fiecare an, emigrează). Pe de altă parte, trebuie avut în vedere că această migrație a mărit considerabil resursele umane ale țărilor dezvoltate. Pentru S.U.A., de exemplu, medicii și chirurgii provenind din țările în curs de dezvoltare au reprezentat 50%, inginerii 26% din creșterea netă a efectivului total al personalului acestor categorii în 1971—1972.

Migrarea personalului calificat nu este numai un simplu flux de mână de lu-

cru, privit la prima vedere prin numărul și competența personalului calificat, ci reprezintă un transfer de resurse productive, un transfer de investiții în „capitalul uman”. În esență, **exodul de competență constituie un transfer invers de tehnică. Datorită lui, oricât de paradoxal ar părea, țările rămase în urmă din punct de vedere tehnologic transferă în fiecare an în țările dezvoltate o parte importantă a capitalului lor tehnic dobândit pe seama unor eforturi considerabile la nivel național.**

Exodul competențelor sau „transferul invers de tehnică”, cum îl mai numesc economiștii occidentali, are o serie de implicații economice, sociale și politice, care pot constitui fiecare în parte obiectul unor analize detaliate. În ceea ce urmează ne vom mărgini doar la relieful cîștigurilor și a pierderilor de venit pe care le antrenează exodul de personal calificat din țările sărace spre țările bogate.

Studiile efectuate de UNCTAD au relevat că, în evaluarea fluxurilor internaționale de resurse, valoarea fluxului de personal calificat (sau capitalul-valoare) din țările în curs de dezvoltare ar trebui imputată beneficiarilor, respectiv țărilor dezvoltate. O evaluare de acest gen (deși comportînd o anumită probabilitate) a fost făcută deja în S.U.A. — autorii consideră că economiile realizate de S.U.A. la capitolul de cheltuieli pentru învățămînt, datorită venirii imigranților calificați, din țările în curs de dezvoltare, se ridicau la aproape 1,8 miliarde de dolari pentru cele două

exerciții financiare 1971 și 1972 sau o medie cu puțin inferioară unui miliard de dolari pe an. Această sumă constituie, după cum au apreciat mulți economiști și oameni politici, „o formă de ajutor exterior invers”, dinspre țările în curs de dezvoltare spre S.U.A. Această apreciere este, se pare, valabilă pentru multe alte țări cu imigrare dezvoltată.

Ideea de a „imputa” un capital-valoare de forță de muncă calificată nu este nouă și nici numai o problemă pur teoretică. Metode, în prezent destul de variate, au fost puse la punct pentru efectuarea calculelor necesare. Pe baza unora din ele s-au făcut estimări preliminare care arată că acest capital-valoare reprezentat de personalul calificat (a se distinge de cîștiguri sau de pierderi) care a părăsit ansamblul țărilor în curs de dezvoltare pentru trei țări dezvoltate (S.U.A., Canada și Marea Britanie) se cifrează în 12 ani (perioada 1961—1972), la 42 miliarde de dolari, adică o medie de 3,5 miliarde de dolari pe an. Această cifră este aproape egală cu suma ajutorului public pentru dezvoltare, acordat de către aceste state țărilor în curs de dezvoltare în aceeași perioadă și reprezintă 50% din totalul fluxului de resurse (oficial și privat).

Țările în curs de dezvoltare exportatoare de competențe ridică insistent, în ultima vreme, problema necesității întreprinderii unei acțiuni concertate la nivel național, regional și internațional pentru a fi ajutate să-și rezolve „problema transferului invers de tehnologie”

sau exodul de competențe. S-au făcut și propuneri de măsuri concrete, atât pentru țările în curs de dezvoltare exportatoare cît și pentru țările dezvoltate, importatoare de forță de muncă calificată. Măsurile care ar trebui aplicate de către țările în curs de dezvoltare se grupează în trei mari categorii: 1) încurajarea personalului calificat să rămînă în țara sa de origine sau să se întoarcă; 2) lămurirea și descurajarea personalului calificat de a părăsi țara de origine sau de încurajare să se reîntoarcă în ea după o anumită perioadă de lucru în străinătate; 3) măsuri „de restructurare” vizînd să dea un caracter autohton sistemului de învățămînt și ansamblului instituțiilor în scopul de a evita ca personalul calificat să poată sau să dorească să emigreze. Măsurile ce ar putea fi aplicate de țările dezvoltate se încadrează și ele în mai multe forme. Măsura cea mai rapidă ar fi limitarea imigrării personalului calificat provenind din țările în curs de dezvoltare, prin aplicarea contingentelor selective de imigrare sau prin încheierea de acorduri bilaterale sau multilaterale. În afară de aceasta, țările dezvoltate ar putea să ajute țările în curs de dezvoltare să-și folosească mai bine forța lor de muncă calificată creînd și alimentînd fonduri destinate să încurajeze activitățile de cercetare-dezvoltare în țările în curs de

prof. dr. Constantin BICHI

(Continuare în pag. 28)

O societate duală pentru amortizarea șocului schimbării

ALĂTURI DE ALTE CAUZE, de natură socială, se apreciază că progresul tehnic și mai ales tehnologiile bazate pe automatizare contribuie la reducerea locurilor de muncă. Deși natura orînduirii sociale are, evident, un cuvînt greu de spus în privința modului cum este utilizată noua tehnică de producție și, mai ales, în folosul cui, rămîne un fapt de necontestat că noile tehnologii, mai ales cele care se prefigurează — microelectrică, robotică etc. — vor determina o creștere spectaculoasă a productivității muncii, ceea ce conferă un suport obiectiv fenomenului amîntit. În această situație, după cum relatează revista „Science et Vie”, doi specialiști, membri ai unui grup ce studiază impactul noilor tehnologii asupra societății franceze, propun o formulă de transformare a modului de utilizare a miinii de lucru, de fapt o nouă formă de organizare a societății, pe care o numesc societatea duală, organizare în care ramuri industriale de vîrf, cît mai performante, să coexiste cu un puternic sector tradițional bazat pe mici întreprinderi sau chiar ateliere meșteșugărești.

Această formă de organizare, susțin autorii concepției de mai sus, ar fi o alternativă la eliberarea forței de muncă în urma creșterii puternice a productivității muncii. Ea ar permite o amortizare a șocului produs de schimbările tehnologice în funcție de capacitatea de absorbție a societății. Se apreciază că cele două elemente constitutive ale societății duale sînt indispensabil complementare, recurîndu-se pentru argumentare la o comparație din domeniul biologiei: cu cît un sistem este mai performant, cu atît el este mai rigid și are nevoie, ca atare, pentru a nu se distruge, să fie situat într-un mediu care să absoarbă șocurile și să îl protejeze. Respectiv, un sector cu tehnologie de vîrf este dependent, datorită rigidității și fragilității sale, de un vast sector tradițional, capabil să absoarbă loviturile pe care le poate primi, cu atît mai mult cu cît spun autorii: „creșterea începe adeseori prin trecerea la producția de masă în vederea reducerii costurilor unitare și este continuată cu diferențierea și diversificarea produselor, realizabilă tocmai printr-un sector al micii producții”. De ce, se în-

treabă autorii, nu ar fi posibil ca pentru producerea laurtului, alături de firmele de mari dimensiuni, în căutare permanentă de noi tehnologii pentru creșterea productivității muncii, să coexiste și mici producători, „de cartier” care să își procure laptele direct de la sursă și care să producă după metode tradiționale și artizanale?

Societatea duală ar fi, conform opiniei autorilor, o experiență care deja și-a vădit eficacitatea în economia Italiei și mai ales a Japoniei. În Japonia, industria ocupă mai puțin de 30% din populație și contribuie cu 50% la produsul național brut: alături de marea industrie, extrem de performantă, există un puternic sector tradițional cu nenumărate mici ateliere industriale, agricole sau artizanale, ceea ce ar fi permis Japoniei să depășească fenomenele de criză, să atenueze problemele șomajului, să efectueze cu mai mare ușurință transferul de forță de muncă dintr-o ramură de producție în alta.

Dacă industria mică, artizanală și-a vădit competitivitatea în condițiile crizei și aptitudinea de a atenua efectele nefaste ale șocului adaptării la tehnicile moderne, rămîne de văzut, desigur, dacă societatea duală este capabilă să șteargă și deosebirile de clasă, să atenueze contradicțiile grave și ireductibile provocate de exploatare.

N. I.

Consumul de cauciuc în creștere

PRODUȚIA de cauciuc natural va fi în acest an cu 50 mii t sub nivelul cererii, apreciază Grupul internațional de studii asupra cauciucului. În același timp, la cauciucul sintetic se prevede un excedent de 250 mii t în cursul acestui an și de 150 mii t pentru anul viitor.

Consumul mondial total de cauciuc se apreciază că va crește la 19 mil. t. în 1990, comparativ cu 13,5 mil. t anticipat pentru 1981, astfel că producția de cauciuc natural va trebui să crească de la 4 mil. la 5 mil. t pentru a-și menține ponderea de 30%, pe piața mondială. Perspectivele acestei materii prime, potrivit sursei citate sînt puse în legătură cel puțin cu două elemente: creșterea utilizării de anvelope radiale la automobile, cu un conținut mai ridicat de cauciuc natural; necesitatea găsirii unor modalități de a menține prețul cauciucului sintetic la un nivel acceptabil pe piață, în contextul creșterilor determinate de prețul petrolului.

Acord internațional pentru cafea

LA începutul acestei luni s-a ajuns la un consens între membrii

Organizației internaționale a cafelei referitor la stabilirea cotelor de export menite să mențină prețurile la niveluri acceptabile atât pentru cumpărătorii cit și pentru producători. În baza acestui acord, în sezonul 1980—1981 exporturile vor totaliza 57,37 mil. saci (a 60 kg) astfel ca prețul cu ridicata să fie menținut între 115 și 150 cenți per livră.

Brazilia — principalul producător mondial — va avea o cotă de export de 14,5 mil. saci, cotele celorlalți producători fiind: Columbia — 9,7 mil. saci; Indonezia — 3,2; Salvador — 2,3; Mexic — 2,2; Guatemala — 2,1; Uganda — 2; Costa Rica — 1,5; Zair — 1,2; India și Honduras — câte 1,1 mil. saci fiecare.

În același timp, producătorii latino-americani au hotărât să desființeze organizația Pancafe care avea drept scop cumpărarea de cafea de pe piață pentru a menține prețurile atrăgătoare pentru exportatori.

Stocurile acumulate de Pancafe — estimate la 1,6—1,8 mil. saci — urmează a fi revindute în mod treptat pe piața internațională.

Preocupări energetice britanice

AVANTAJUL economic oferit de folosirea centralelor electronucleare față de termocentralele cu combustibil fosil va crește considerabil în

viitorii cîțiva ani, pentru Anglia, odată cu intrarea în funcțiune a noilor obiective nucleare moderne — apreciază specialiștii britanici în industria electrică. La costurile actuale, energia electrică obținută din surse nucleare este cu circa 12% mai ieftină decît prin folosirea combustibilului fosil. Cifrele publicate recent în Anglia arată că centralele electronucleare ce vor intra în funcțiune în 1981—1982 vor produce electricitate la un cost de 2,28—2,62 pence /kWh față de 3,59 p/kWh la centralele pe cărbune ce vor fi date în exploatare în 1984 sau 6,63—7,15 p/kWh la centralele pe hidrocarburi exploatabile la nivelul anului 1982.

În ce privește prețurile surselor energetice, potrivit Biroului central pentru energie electrică, costul cărbunelui va crește în medie cu 30% pe an pînă către sfîrșitul secolului sau cu 3,5% la petrol în aceeași perioadă. Pentru comparație cu sursele nucleare s-ar mai putea adăuga că la prețul de cost al energiei electrice obținute în această din urmă se includ cheltuieli pentru dezactivare după încheierea activității (circa 25 de ani), reprocesarea depozitarea deșeurilor radioactive.

Programe de dezvoltare

Brazilia: ramuri industriale prioritare

PRINTRE obiectivele economiei țării figurează pe prim plan dezvoltarea, în continuare, a principalelor ramuri ale industriei, cu acordarea unei atenții deosebite industriei energiei electrice, industriei siderurgice și industriei chimice.

Industria energiei electrice deține o pondere de 70% în producția industrială totală. Compania de stat Electrobras a publicat un plan în care se prevede majorarea capacității instalate a țării de la 25 200 MW cit este în prezent, la 77 500 MW în 1990 (aproximativ 3% din energia electrică va fi produsă în centrale nucleare). Planul include 15 proiecte care sînt deja în execuție, însumînd o capacitate de 33 400 M.W. urmînd ca în perioada 1980—1981 să înceapă construirea a încă 18 obiective. Intrucît potențialul hidroenergetic este valorificat în prezent numai în proporție de 23,4%, importante investiții au fost orientate pentru construirea de centrale hidroelectrice, dintre care cea mai importantă este Itaipu care va avea o capacitate de 1 200 M.W.

La sfîrșitul anului 1979 a fost elaborat „Modelul energetic brazilian” care vizează, pe termen lung, modificarea structurii actuale a consumului de energie primară în vederea realizării unei concordanțe mai mari cu structura rezervelor energetice nerecuperabile. Conform programului se intenționează ca dependența față de importurile de țitei să se reducă de la 85% cit este în prezent, la 30% în 1985.

În decurs de 10 ani programul de expansiune a siderurgiei prevede o majorare substanțială a producției. În perioada 1979—1988 sarcina de bază a industriei siderurgice braziliene este utilizarea maximă a capacităților existente și crearea de mini-uzine, etapa dării în funcțiune de noi mari obiective fiind considerată ca depășită. S-a apreciat că în această perioadă nu se vor mai crea noi unități siderurgice, sporul de producție planificat urmînd să aibă loc prin extinderea și utilizarea maximă a capacităților obiectivelor existente.

Cu toate că Brazilia nu dispune de o bază largă de materii prime, necesară în special industriei petrochimice, în perspectivă s-a prevăzut o continuă dezvoltare și diversificare a acesteia, corespunzător dezideratului ca în următorii ani Brazilia să se autoaprovizioneze într-o mare măsură cu produse chimice de bază, urmînd ca în viitorul mai îndepărtat să se creeze și o industrie chimică de sinteză.

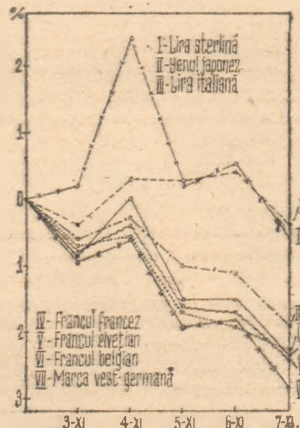
În cadrul relațiilor economice româno-braziliene (bazate pe Acordul comercial și de plăți din 1975 și alte acorduri de cooperare), țara noastră a livrat în ultimii ani Braziliei utilaj petrolier, mașin-unelte, rulmenți, importînd fier, cafea, cacao etc.

Elena ANGELESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 3.XI.—7.XI. 1980 dolarul S.U.A. a continuat să se reprecieze față de ansamblul valurilor occidentale. Această evoluție a fost sprijinită pe de o parte de factorii politicii referitori la recentele alegeri prezidențiale și pe de altă parte de o serie de factori economici (continuarea creșterii accentuate a nivelului dobinzilor pe piața internă reflectată printr-o majorare de 1% de la 14,5% la 15,5% a dobinzii preferențiale „prime rate”).

Lira sterlină a beneficiat în continuare de nivelul ridicat al dobinzilor la depozite precum și de evoluția recentă a nivelului masei monetare care face improbabilă o reducere a nivelului dobinzii minime de împrumut și a înregistrat în consecință o depreciere de numai 0,4% față de cursul precedent la un nivel de închidere de circa 2,4290 dolari/liră. Marca vest-germană a avut o poziție slabă în cadrul sistemului valutar vest-european — în special față de francul francez și florinul olandez fiind necesare intervenții ale băncilor centrale pentru menținerea ei în marja de fluctuație admisă. În raport cu dolarul, marca a cunoscut la închiderea de 1,9620 mărci la un nivel cu circa 2,9% sub cursul de referință. Francul elvețian a suferit în acest interval o depreciere accentuată în raport cu dolarul — aproape 2,4% față de închiderea anterioară la un curs de circa 1,7560 franci/dolar. Francul belgian a înregistrat la închiderea de 32,16 franci o depreciere de circa 2,4% față de închiderea de referință. Francul francez a înregistrat o depreciere asemănătoare la cursul de închidere de 4,4900 franci/dolar.

Evoluția principalelor valuri occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 1—7.XI.; bază: cursurile din 31.X. a.c.

Lira italiană a beneficiat în acest interval de intervențiile Băncii Italiei, fapt care a ajutat-o să înregistreze la închiderea de 921,30 lire/dolar un nivel cu numai 1,9% sub cursul de referință. Yenul japonez a avut o evoluție mai deosebită beneficiind de datele care par a semnala o creștere economică în perioada următoare date concretizate și în reducerea cu un procent la 7,25% p.a. a taxei scontului. În acest context yenul a înregistrat o depreciere notabilă în prima parte a săptămîinii și abia la închiderea de 213,20 yen/dolar a coborît sub nivelul de referință.

Pe piața eurodepozitelor s-a înregistrat o creștere deosebită a dobinzilor la toate perioadele la dolarul S.U.A. și mărcile vest-germane. La perioada de șase luni eurodolarul au fost tranzacționați la circa 16,75% (cu aproape două procente peste nivelul maxim al săptămîinii precedente) iar mărcile vest-germane la circa 9,25% (creștere de circa o jumătate de procent). Eurofrancii elvețieni la aceeași perioadă au fost negociați la circa 5,625%.

Piața aurului a înregistrat un recul important al prețului metalului, recul explicat prin performanțele dolarului, atât pe piețele de schimb cit și pe piața depozitelor. La ultimul fixing la Londra al săptămîinii prețul aurului a fost stabilit la 596 dolari pe uncie în timp ce nivelul maxim al săptămîinii la fixing a fost de 655 dolari pe uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

NORVEGIA — PREZENȚĂ ACTIVĂ ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

TARĂ industrializată cu o economie în plină dezvoltare și modernizare, dispunând de bogate resurse naturale, Norvegia este în prezent puternic angrenată în circuitul economic mondial.

Producția de energie electrică, care depășește de 3—4 ori necesitățile interne, se obține aproape exclusiv din folosirea energiei hidroenergetice. Tocmai resursele hidroenergetice abundente (estimate la 556 TWh, din care 169 TWh exploatabile economic) au permis dezvoltarea unor ramuri energo-intensive: industria celulozei, industria aluminiului, electrochimică etc.

Răspunzind necesităților create de exploatarea resurselor naturale, Norvegia și-a dezvoltat industria construcțiilor de mașini și o serie de tehnologii de vîrf realizînd produse cu un grad superior de prelucrare. În acest sens, instalațiile de conservare a peștelui, de prelucrare a lemnului, furnalele și echipamentul siderurgic pentru industria feroaliajelor, centralele electrice, instalațiile de calcul, mijloacele de transport, instalațiile frigorifice și alte echipamente norvegiene sînt bine cunoscute și introduse pe piața internațională.

Un sector industrial aparte, cu o veche tradiție în economie care a cunoscut o dezvoltare și specializare deosebită în ultimii ani îl constituie industria construcțiilor navale, flota comercială a acestei țări fiind a șasea din

lume ca mărime. Deoarece Norvegia dispune de o flotă modernă (85% din numărul de nave are o vechime sub 10 ani, față de 62%, media flotei mondiale), peste 90% din capacitatea ei este angajată în comerțul dintre țările terțe. În prezent producția este orientată în principal spre construcția de nave specializate, asigurînd inclusiv servicii și reparații.

Cel mai nou și mai dinamic sector, care a produs modificări structurale deosebite în economia norvegiană și de care se consideră că este direct legată evoluția viitoare a situației economice a țării, îl constituie industria extracției țiteiului și a gazelor naturale. Sînt zece ani de cînd s-au făcut primele descoperiri exploatabile de țitei și patru ani de cînd producția a egalat consumul Norvegiei. În 1979, producția de țitei și gaze naturale a Norvegiei a fost de 40 milioane t.e.p. Comisariatul norvegian al petrolului, organismul național care coordonează activitatea acestui sector apreciază, ținînd seama de ultimele descoperiri că în 1990 producția anuală de țitei „off shore” a Norvegiei va putea ajunge la 90 milioane t.e.p. Rezervele totale de țitei, cunoscute în prezent, în platforma continentală a Norvegiei se ridică la 1,5 miliarde tone echivalent țitei, în condițiile în care 80% din sectorul norvegian al Mării Nordului nu este încă explorat. Potrivit aprecierii Comisariatului, în Marea Nordului ar exista încă rezerve de

2 000—3 000 milioane tone țitei, ce urmează a fi identificate.

Relațiile economice dintre România și Norvegia înregistrează un curs ascendent. Volumul schimburilor comerciale a cunoscut o creștere însemnată în ultimii ani, ajungînd la finele anului 1979 de 9 ori mai mari decît în anul 1970. Principalele produse incluse în nomenclatorul de export al României spre Norvegia sînt: tablă din oțel, cauciuc sintetic, rulmenți, parchete, mobilă, confecții și tricotaje. Produsele importate de România de pe piața norvegiană cuprind în principal: utilaj naval, produse siderurgice și minerale, produse chimice etc. Acordul bilateral de cooperare economică, industrială și tehnică în vigoare între cele două țări a creat un cadru juridic adecvat încheierii unor acțiuni de cooperare între firmele norvegiene și întreprinderile românești în domeniul industriei echipamentelor navale, atît în sfera producției, cît și a comercializării. Cu ocazia celei de-a IX-a sesiuni a Comisiei mixte româno-norvegiene, din 1980 s-au reliefat noi posibilități de dezvoltare a cooperării în industria construcțiilor de mașini, industria chimică și industria alimentară. În acest context, vizita de stat a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, în Norvegia, la invitația Majestății Sale Regale Olav V va constitui un moment important în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare economică dintre cele două țări, în identificarea de noi forme de cooperare reciproc avantajoase.

Carmen DAMȘA

Priorități și orientări în dezvoltarea economică

VALORIFICAREA RESURSELOR DE PETROL ȘI GAZE ÎN ȚĂRILE AFRICANE

ÎN VIZIUNEA specialiștilor, Africa reprezintă continentul care dispune de cele mai importante resurse potențiale de hidrocarburi, existînd încă mari suprafețe terestre și marine neexplorate. Rezervele sigure de petrol ale Africii sînt estimate la 10 miliarde tone, iar producția oscilează în jurul a 300 milioane tone. Africa deține, în 1979, o pondere de 9,31% în volumul total al producției mondiale de țitei.

Potențialul petrolifer al Africii se concentrează în trei zone principale: Africa de nord, unde se află — cu excepția Nigeriei — principalii producători africani de petrol, respectiv Libia, Algeria, Egipt și Tunisia, țări care dispun încă de importante resurse aflate în stadiul de prospectare: Golful Guineei — zonă care include în nord-est Nigeria — principalul producător african — Benin, Togo, Ghana și Coasta de Fildeș, iar în sud Camerun, Guineea ecuatorială, Gabon, Congo și Angola; bazinul lacului Ciad și al fluviului Zair — zonă în care încep să se intensifice prospecțiunile, mai ales în Niger, Ciad și Zair.

În ceea ce privește producția de petrol a țărilor africane se constată o intensificare a cercetării și prospecțiunilor on shore și off shore pentru punerea în valoare a noi zăcăminte, atît în țările considerate drept producători importanți cît și în alte țări, situate în marea lor majoritate pe coasta Atlanticului.

Tendința de orientare spre identificarea și punerea în valoare a noi resurse petrolifere este amplificată de faptul că țările neproducătoare sau mici producătoare de țitei resimt profund consecințele majorărilor frecvente ale prețului petrolului pe piețele internaționale, fiind confruntate cu puternice deficite ale balanțelor comerciale și de plăți.

În cadrul Reuniunii experților africani în problemele energiei (Addis-Abeba, 25—28 martie 1980) secretarul general al Organizației Unității Africane arăta că se impune o politică unitară a țărilor africane în domeniul energiei, care implică intensificarea explorării și exploatării resurselor lor energetice, utilizarea unor tehnici și

tehnologii moderne în domeniul prospecțiunilor, exercitarea unui control efectiv asupra resurselor (inclusiv cele financiare) și elaborarea unor programe speciale de formare a cadrelor tehnice.

Avînd în vedere lipsa sau insuficiența resurselor financiare, a tehnologiei și a cadrelor calificate și apreciînd că într-un mare număr de țări în curs de dezvoltare există indicii privind existența unor resurse potențiale de hidrocarburi, Banca Mondială și-a făcut cunoscută intenția de a stimula, prin diverse mijloace, cercetarea și exploatarea resurselor energetice în aceste țări în scopul reducerii dependenței acestora de importul de hidrocarburi. Intervenția Băncii ar consta în acordarea de împrumuturi pentru realizarea anumitor proiecte (cercetare, prospectare, exploatare) și participarea la formarea cadrelor.

Politica de punere în valoare a resurselor de hidrocarburi, prin extinderea ariei de prospectare și prin îmbunătățirea tehnologiilor de exploatare se observă în majoritatea țărilor africane, care au prevăzut în cadrul planurilor și programelor lor de dezvoltare investiții sporite pentru vitalizarea acestui sector. Totodată, țările africane stimulează intensificarea acțiunilor de cooperare cu parteneri străini în domeniul cercetării, prospectării și exploatării zăcămintelor lor de țitei.

M. MOLDOVEANU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

OȚEL — prognoze mondiale

RECENT, Secretariatul O.C.D.E. a realizat un studiu asupra perspective-lor mondiale la producția de oțel, pînă la nivelul anului 1985. Studiul apreciază că, în ce privește țările în curs de dezvoltare, producția acestora va crește cu 8,1% pe an pînă în 1985, astfel că producția totală în cadrul grupului va crește la 96 mil. t față de 56 mil. t. Creșterile principale sub aspectul capacităților de producție și al producției vor fi datorate — în proporție de 4/5 — unor țări ca Brazilia, Mexic, Venezuela, Nigeria, Arabia Saudită, Coreea de Sud, Algeria. În cazul celor mai multe din țările citate, creșterile de producție se vor realiza printr-o mai judicioasă utilizare a capacităților industriale ale oțelăriilor.

La nivel mondial, studiul apreciază că cererea totală de oțel va crește, în medie, cu 3% pe an în perioada 1980—1985, respectiv 2,5% în țările O.C.D.E. și 8% în afara acestei zone. Capacitatea oțelăriilor din O.C.D.E. se prevede să crească de la 515 mil. t în prezent, la 526 mil. t.

În măsura în care previziunile studiului citat se vor realiza, țările O.C.D.E. vor produce, în 1985, la 90—95% din capacitatea efectivă a oțelăriilor, respectiv la nivelul atins în perioada de prosperitate de la începutul deceniului șapte sau în anii 1973—1974, cînd apăruse o penurie evasimondială de oțel. Pe de altă parte,

cunoscuta revistă britanică „The Economist” apreciază că aceste previziuni vor fi atenuate de efectul creșterii economice din țările în curs de industrializare care vor înregistra sporuri în ce privește producția și exportul către sfîrșitul deceniului 9 — creșteri de natură să afecteze lărgirea pieței țărilor tradițional exportatoare.

profile — la produse care, pentru a fi livrabile la export trebuie să aibă un grad înalt de prelucrare. Din acest punct de vedere se pare că avantajul revine țărilor recent industrializate ce își profilează de la început industriile naționale spre realizarea de produse prelucrate, chiar în condițiile unor importuri sporite de oțel brut ce poate fi valorificat superior în vederea exportului de produse electronice, automobile, nave, avioane etc.

Linile generale ale acestor previziuni sînt confirmate și de prognoza realizată de Institutul american al fierului și oțelului, care are în vedere, la nivelul anului 1990 față de 1980,

Prognoze americane
(în mil. t echivalent oțel brut)

	1980				1990			
	prod.	import	export	consum	prod.	import	export	consum
S.U.A.	144	24	4	164	157	27	5	179
Japonia	123	1	46	78	153	1	53	101
C.E.E.	165	14	46	133	181	17	45	153
Alte țări								
nesocialiste	147	79	26	200	247	108	55	300
Total țări								
nesocialiste	579	118	122	575	738	153	158	733

Sursa : American Iron & Steel Institute

Se pune, de asemenea, problema eforturilor cu care vor fi confruntate acestea din urmă pentru a reuși să-și revitalizeze industriile naționale în sensul modernizării, apreciindu-se că numai în cazul Statelor Unite cheltuielile se vor ridica la circa 7 miliarde dolari anual.

Reorganizarea industriei oțelului va presupune, în următorii ani, trecerea — de la producția de oțel în bare, tablă,

exporturi mult mai mari provenind din țările în curs de dezvoltare (și în special cele aflate în curs de industrializare) — în condițiile creșterii inclusiv a consumului intern — în comparație cu majorarea mai puțin semnificativă a exporturilor de oțel ce vor fi realizate de către țările occidentale industrializate.

Em. S.

Transferul invers de competențe

(Urmare din pag. 25)

dezvoltare și, cînd acest lucru este posibil, de a folosi personal sau consultanți, originari din țările în curs de dezvoltare pentru a executa în aceste țări programe sau proiecte, finanțate de organisme țării dezvoltate. O altă măsură vizează crearea unui serviciu internațional de compensare pentru a despăgubi țările exportatoare de competențe pentru pierderile lor în personal calificat.

Dat fiind că de acest fenomen profită țările dezvoltate sau, mai precis, dat fiind că fluxurile de competență constituie implicit un transfer de resurse se pune, tot mai insistent, și problema unei împărțiri, cu țările de unde provin specialiștii, a cîștigurilor și a avantajelor sau a unei anumite compensări a țărilor de origine, pentru resursele transferate. Aplicarea în practică a a-

cestei propuneri s-ar putea realiza prin : a) o contribuție modestă a țărilor dezvoltate, gaze ale imigranților, sub forma unei prelevări directe asupra veniturilor specialiștilor respectivi ; această contribuție ar putea fi completată prin posibilitatea de a permite imigranților originari din țările în curs de dezvoltare, de a vărsa contribuții voluntare, degrevate fiscal, țărilor în curs de dezvoltare de origine. Totodată țările de reședință ar urma să rezerve voluntar pînă la 10% din impozitul pe venit prelevat de la specialiștii imigranți, pentru a fi acordat ca asistență țărilor rămase în urmă ; b) un impozit suplimentar asupra venitului primit în țările dezvoltate de imigranții calificați originari din țările în curs de dezvoltare (o taxă, de exemplu, de 5% în decursul unei perioade de cel mult 10 ani) care ar reprezenta contribuția imigranților la procesul de

dezvoltare al țărilor de origine ; c) crearea de organizații specializate, sub auspiciu internaționale, regionale sau naționale, care ar urma să primească și să cheltuiască fondurile primite prin intermediul celor două măsuri de mai sus ; d) posibilitatea de a extinde facilitatea de finanțare compensatorie a F.M.I. pentru a ține cont de „nevoile de ajustare”, legate de fluctuațiile imprevizibile ale cîștigurilor imigranților.

Aceste propuneri sînt expresia încercărilor legitime ale țărilor în curs de dezvoltare de a-și recupera într-o anumită măsură drepturile asupra acestui prețios capital format cu imense sacrificii, și care este deturnat tot mai mult în prezent de la destinația firească de progres economic și social al țărilor respective. Deplina utilizare în interesul țărilor în curs de dezvoltare a importanțelor resurse umane care în prezent iau calea țărilor capitaliste dezvoltate nu se va putea însă realiza decît prin instaurarea unei noi ordini în lume, bazată pe echitate și dreptate în relațiile internaționale.

Evaluarea materialelor secundare lemnoase ca sursă de energie

ÎN CURSUL SECOLULUI TRECUT, utilizarea lemnului drept combustibil nemijlocit s-a redus într-o mare măsură datorită trecerii la folosirea combustibililor minerali (cărbune, țiței și gaze naturale). În prezent, lemnul continuă să reprezinte principala sursă de energie pentru gospodărie și încălzit în special în țările în curs de dezvoltare. Se estimează că în aceste țări, 86% din consumul anual total de masă lemnoasă îl reprezintă utilizarea sa drept combustibil. Analiza datelor statistice arată că ponderea energiei obținute prin utilizarea lemnului în balanța energetică a țărilor în curs de dezvoltare reprezintă 6% în Orientul Apropiat, 20% în America Latină, 29% în Asia și Pacific și pînă la 66% în Africa. În Europa occidentală această pondere este apreciată la 0—5%, cu excepția Finlandei (peste 20%). Pe de altă parte însă, utilizarea industrială a lemnului în țările vest-europene (pentru producerea hîrtiei, panzelor, mobilei etc.), a crescut într-o asemenea măsură, încît peste jumătate din cererea de masă lemnoasă trebuie acoperită prin importuri. Această dezvoltare a prelucrării industriale a lemnului a permis o creștere considerabilă a cantității de materiale lemnoase reziduale ce pot fi utilizate ca sursă de energie. Și totuși, ponderea energiei produse pe bază de lemn este în prezent în multe țări occidentale atît de redusă (spre exemplu, în R.F. Germania ea se cifrează la numai 0,2%), încît deseori ea nici nu este inclusă în statisticile oficiale, și aceasta în ciuda faptului că aproape jumătate din reziduurile lemnoase disponibile — care rămîn după scăderea celor utilizate ca materii prime — sînt folosite ca surse de energie (se apreciază, că 12—13 milioane mc de deșeuri lemnoase au fost utilizate în aceste țări în perioada 1974—1976 pentru producerea de energie). Evident, o astfel de situație, aparent paradoxală își are explicația în faptul că consumul de alte tipuri de combustibili se situează încă la nivele foarte ridicate.

DESIGUR, lemnul nu poate fi considerat mai mult decît o sursă suplimentară de energie, atît în țările în curs de dezvoltare, cît și în cele industrializate. Cu toate acestea, situația în cazul țărilor în curs de dezvoltare este, din acest punct de vedere, potențial aptă schimbării: astfel, prin adoptarea unor măsuri de perspectivă lungă, cum ar fi alocarea unor mari suprafețe fertile culturilor de „plante energetice“, se pot obține mutații spectaculoase. În Brazilia, spre exemplu, o cotă de 10% din totalul benzinei utilizate este deja înlocuită cu alcoolul obținut prin procesul de bioconversie, această pondere fiind de așteptat să crească foarte curînd la 20%.

Dincolo de toate aceste considerații însă, este de precizat faptul că lemnul reprezintă o importantă sursă de energie pentru chiar industria forestieră. În țările vest-europene, bunăoară, reziduurile lemnoase acoperă peste 25% din necesarul de energie al industriei forestiere, potențialul de producere a energiei din masa lemnoasă fiind însă mult mai ridicat, cam de 2,5 ori mai mare decît consumul actual de energie al sectorului de prelucrare mecanică a lemnului. Ceea ce înseamnă că în aceste țări industria de prelucrare a lemnului oferă un real potențial de autosatisfacere a necesarului energetic.

O fabrică de cherestea, spre exemplu, are nevoie de numai o treime din totalul propriilor deșeuri lemnoase produse pentru a-și rezolva problema aprovizionării cu energie, restul de două treimi putînd fi utilizat pentru producerea de căldură sau furnizarea de energie pentru alte instalații. Desigur că și aici trebuie păstrate anumite proporții pentru ca o creștere sensibilă a folosirii reziduurilor lemnoase ca sursă de energie să nu conducă la apariția unei concurențe între cererea pentru utilizarea acestora ca materii prime pentru producerea pastei de lemn și hîrtie și cea pentru utilizarea lor în scopuri energetice. De aceea, pentru a se evita creșterea prețurilor este necesar să se stimuleze dezvoltarea inclusiv a altor surse potențiale de producere a energiei din masa lemnoasă — prin utilizarea biomasei necomercializabilă ca atare, rezultate în urma defrișărilor, sau prin extinderea plantațiilor de copaci sau arbuști „energetici“ repede crescători.

Întreprinderile de prelucrare a lemnului au nevoie de o anumită cantitate de energie pentru desfășurarea proceselor tehnologice. În cadrul unităților în funcțiune, există sisteme de obținere a energiei electrice, a aburului sau sisteme combinate care, după cum se cunoaște, se clasifică în centrale cu abur, centrale cu gaze, generatoare Diesel, motoare cu abur, motoare cu gaze. Toate aceste sisteme — mai mult sau mai puțin complexe — pot fi convertite la utilizarea reziduurilor lemnoase drept combustibil. Problema care se pune este aceea ca, pe baza unor analize riguroase, să se stabilească, de la caz la caz, în ce condiții unele dintre aceste sisteme devin mai avantajoase prin utilizarea deșeurilor combustibile lemnoase. Iată cîteva concluzii ale unor calculații legate de această utilizare, așa cum rezultă din lucrarea lui K. Kerr: „Evaluation of wood residues as an energy source for forest industries“, UNIDO, Seminarul asupra industriei de prelucrare a lemnului, (Köln și Hanovra, R.F. Germania, 16—30 mai 1979).

P RINCIPALA PROBLEMĂ care se ridică o reprezintă întocmirea unei balanțe energetice, cu alte cuvinte, analiza eficienței apelării la utilizarea acestora drept combustibil.

În cazul centralei cu abur, din studiile lui K. Kerr rezultă o balanță energetică activă a reziduurilor lemnoase cu un disponibil de 19100 MWh/an, față de un necesar de energie de 17800 MWh/an.

Balanța energetică a utilizării deșeurilor lemnoase combustibile este și mai favorabilă în cazul centralelor cu gaze, datorită producției mai ridicate de energie electrică ce se poate obține din combustibilul lemnos solid, respectiv aproximativ 65 kWh din 100 de kg de deșeuri lemnoase cu un grad mediu de umiditate de 35% (față de 36 kWh în cazul centralelor cu abur).

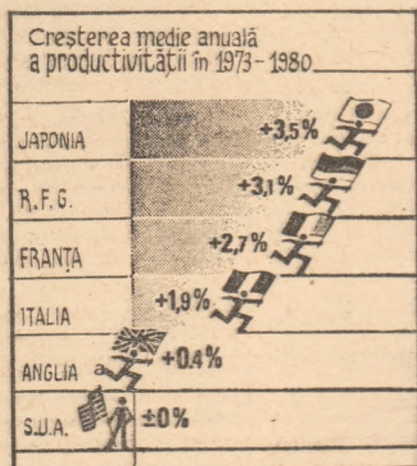
Reiese astfel că numai o jumătate din potențialul energetic al cantității de deșeuri lemnoase combustibile este necesară pentru acoperirea consumului de energie al fabricii de cherestea.

Din totalul potențialului caloric anual al deșeurilor lemnoase combustibile — numai circa 25% pot fi cel mult convertite în energie electrică; restul se poate recicla sau utiliza în diverse sisteme adaptate pentru încălzit. În orice caz este de reținut faptul că, în cele mai bune cazuri, circa 80% din producția totală de energie obținută din deșeurile lemnoase combustibile poate fi utilizată în scopuri industriale. Această foarte ridicată eficiență obținută printr-un sistem combinat energie electrică-energie calorică reprezintă un mare avantaj economic în comparație cu alte sisteme, cum ar fi producerea de energie prin utilizarea generatoarelor Diesel sau a marilor centrale electrice centralizate din rețeaua publică, situații în care eficiența este mai mică cu 30% în primul caz și cu 30—40% în cel de-al doilea — un argument în plus pentru reciclarea deșeurilor combustibile lemnoase în acest fel.

Costea MUNTEANU
I.E.M.

În competiția productivității muncii

DINAMICA productivității muncii sociale din diverse țări industrializate, este foarte diferențiată. În graficul alăturat, care ilustrează evoluția acestui indicator în perioada 1973—1980 în principalele țări capitaliste, în capul scăării valorilor medii anuale de creș-

tere a productivității muncii sociale se situează Japonia, iar pe ultima treaptă a acesteia — S.U.A. După opinia specialiștilor, stagnarea înregistrată în perioada menționată de productivitatea muncii în economia S.U.A. a constituit unul dintre principalii factori care au influențat în sens negativ competitivitatea produselor americane pe piața mondială.

Ungaria: perfecționarea activității în domeniul investițiilor

ÎN PERIOADA 1976—1979 volumul investițiilor capitale în economia națională a R.P. Ungare a reprezentat 735 miliarde forinți, sumă care a depășit cu 33 mlrd. forinți nivelul lor planificat. Sporirea volumului investițiilor, fără a se ține seama de posibilitățile reale ale economiei naționale, a făcut, însă, necesară — relatează presa ungară — adoptarea, în anii 1978—1979, a unor măsuri de limitare a cererii de investiții capitale și de concentrare a mijloacelor pentru înfăptuirea accelerată a construcțiilor în curs.

Ca urmare, numărul obiectivelor începute în anii 1976—1978 a fost de trei ori mai mic decât în perioada 1971—1975, iar în 1979—1980 n-a fost inaugurată construcția nici unui obiectiv de amploare. Totodată, în 1978—1979 a fost terminată construcția unei pătrimi din numărul total al obiectivelor importante aflate în lucru, față de numai o șeptime în 1977 și o șesime în 1976. În ceea ce privește volumul total al investițiilor efectuate în anul 1979 (de 203,5 miliarde forinți), acesta a depășit cu 3% cifra corespunzătoare din 1978,

rămânând însă sub nivelul planificat pentru anul trecut. Se apreciază că măsurile aplicate au determinat încetinirea ritmului de creștere a cererii de investiții capitale și au limitat necesitatea efectuării de noi construcții, întărindu-se de asemenea caracterul planificat al muncii în acest sector de activitate.

Agrotehnica sub impactul „crizei“ energiei

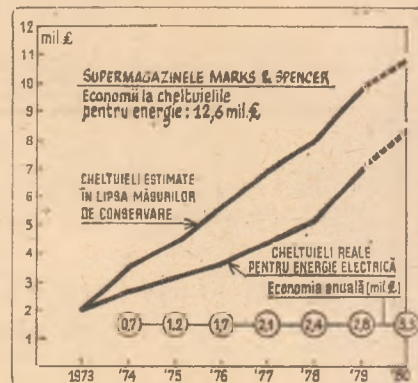
EXPERTI în problemele agriculturii din diferite țări prognozează agravarea situației alimentare în lume, îndeosebi ca urmare a decalajului dintre creșterea populației și cea a producției agrolimentare în țările în curs de dezvoltare. Aceasta, în condițiile risipirii speranțelor trezite de așa-numita „revoluție verde“ lansată în deceniul al șaptelea. Concepută în condițiile unui cost relativ scăzut al energiei și îngrășămintelor chimice, ale existenței unor resurse suficiente de apă, soiurile de plante și agrotehnica folosită în cadrul „revoluției verzi“ și-au pierdut eficiența sub efectul atit al creșterii prețurilor la petrol și gaze cit și al fenomenelor mai frecvente sau mai persistente de secetă.

În acest context, oamenii de știință și cercetătorii din domeniul agriculturii încearcă să realizeze premisele unei noi „revoluții verzi“, pornind de la necesitatea micșorării consumurilor specifice de energie și îngrășămintele. Ca atare, accentul se pune pe selecționarea unor soiuri de cereale cu o perioadă mai scurtă de maturizare, găsirea unor plante care ar putea fi cultivate împreună cu grâul sau orezul pentru a reface azotul extras din sol de culturile cerealiere, intensificarea proceselor de fotosinteză la grâu și orez (pentru a spori recolta la hectar fără mărirea cantității de îngrășămintele) ș.a.m.d.

Anglia: „în industrie se poate economisi mai multă energie“

SPECIALIȘTII britanici apreciază că Anglia dispune încă de multe rezerve nevalorificate în vederea economisirii energiei, în special în sectorul industrial și comercial, unde s-a făcut încă puțin față de posibilitățile oferite de tehnica actuală. Pentru stimularea economisirii s-a trecut la înființarea de posturi de consultanți în probleme de conservare a energiei la nivelul unităților economice mari consumatoare de energie electrică. Un astfel de exemplu — prezentat de cotidianul britanic *Financial Times* — îl constituie rețeaua de supermagazine „Marks and Spencer“ unde consultanții au reușit să inițieze o colaborare fructuoasă cu industria energetică în realizarea de utilaje mai economice pentru dotarea magazinelor și a depozitelor: frigidere, ventilatoare,

încălzirea apei cu panouri solare sau prin reutilizarea căldurii de la compresoarele frigiderele, boilere cu consum modular diferențiat în funcție de cerere, sisteme de alarmă pentru cazul depășirii consumului de energie elec-

trică stabilit etc. Rezultatul: cantitatea de energie electrică consumată în prezent este aproape egală cu cea din 1972, deși s-au pus în funcție noi instalații de refrigerare. Economii de energie în perioada 1974—1980 s-au cifrat la 12,6 mil. lire sterline, investițiile pentru obținerea lor nedepășind 1,7 mil. lire.

U.R.S.S.: stație electrică geotermală de tip nou

CERCETĂRILE efectuate în zona europeană a Uniunii Sovietice arată că, pe baza utilizării căldurii din straturile adânci ale Pământului, ar putea funcționa centrale electrice cu o capacitate instalată totală de zeci de milioane kW. Dacă este cunoscut faptul că din punct de vedere ecologic asemenea centrale prezintă numeroase avantaje, se așteaptă ca eficiența lor economică să fie pusă în evidență de o unitate de tip nou, cu o putere de 10 MW, care urmează să se construiască în ținutul Stavropol.

Ea va utiliza — cu ajutorul a două sonde, forate la o distanță de 700—900 m — căldura reinnoibilă a apei care, la adâncimea de 4—5 km, atinge o temperatură de 170—190°C. Datorită presiunii interne a straturilor, apa termală ajunge la suprafață, unde se transformă în abur, care pune în mișcare o turbină, ce acționează un generator electric. Centrala va funcționa în circuit închis, intrucit aburul se va condensa și se va reîntoarce în subteran prin cea de a doua sondă. Tocmai aceasta constituie elementul nou în construcția și funcționarea centralei geotermale proiectate, comparativ cu centrala Paujetskaia care funcționează de mai mulți ani în Kamciatka și unde aburul folosit și condensat nu se mai întoarce în subteran.

GLOSAR

Date noi despre D.S.T. [II]

Alte măsuri luate recent de F.M.I. sau avute în vedere sînt menite să contribuie, alături de simplificarea coșului valutar al D.S.T. (vezi Revista economică nr. 45 din 7 noiembrie a.c.), la o mai largă răspîndire a acestui instrument, deși toți specialiștii sînt de acord că transformarea D.S.T. în principalul activ de rezervă al sistemului monetar internațional, obiectiv prevăzut în statutul F.M.I., va necesita o perioadă de timp îndelungată. Aceste măsuri sînt următoarele:

(1) Recluarea alocărilor de D.S.T. în perioada „de bază” 1979—1981 (aceste alocări — de fapt emisiunea de D.S.T. — au fost întrerupte în 1972). Primăvara viitoare se vor lua hotărîri în ce privește posibilitatea continuării alocărilor în perioada de bază care începe în 1982.

(2) Lărgirea listei instituțiilor autorizate să dețină și să efectueze tranzacții cu D.S.T., pe care pînă acum figura o singură instituție: Banca Reglementelor Internaționale (cu sediul la Basel). Această listă mai cuprinde în prezent Banca Națională a Elveției și un număr de bănci regionale de investiții (potrivit statutului F.M.I., numai țările membre au dreptul de a obține alocări de D.S.T.).

(3) Este în studiu lărgirea funcțiilor D.S.T. (în prezent, D.S.T. are patru funcții: de etalon monetar, de mijloc de rezervă, de procurare de monedă convertibilă — în anumite condiții — și de mijloc de plată, limitat la plata dobinzilor și comisioanelor către F.M.I.).

(4) Se studiază, de asemenea posibilitatea ca F.M.I. să se imprumute pe piețele de capital, în schimbul unor obligațiuni emise de F.M.I. și exprimate în D.S.T. În felul acesta, F.M.I. ar putea avea un rol sporit în reciclarea petrodolarilor. De altfel, încă de pe acum au apărut pe piețele de capital obligațiuni ale altor imprumutați în D.S.T., iar unele bănci comerciale s-au oferit să deschidă conturi, de asemenea în D.S.T.

Totodată sînt examinate și alte posibilități de lărgire a interesului pentru deținerile și tranzacțiile cu D.S.T., cum ar fi:

(5) Majoritatea dobinzilor la D.S.T. pînă la nivelul dobinzilor pieței (în prezent, dobînda la D.S.T. este menținută la o anumită distanță de cea curentă).

(6) Renunțarea la cerința de „reconstituire” a disponibilităților de D.S.T. în conturi (în prezent, 30% din sumele de D.S.T. alocate unui stat membru trebuie să se afle ca sold permanent în cont).

(7) Inițierea de studii în cadrul F.M.I. cu privire la măsurile care ar trebui luate pentru a permite sectorului particular să aibă, mai mult decît acum, creanțe și datorii exprimate în D.S.T.

(8) Studiarea de către Banca Mondială a posibilității de a contracta împrumuturi pe piață și de a acorda împrumuturi exprimate în D.S.T. (în prezent, moneda folosită este dolarul S.U.A.).

(9) Utilizarea D.S.T. pentru exprimarea creditor de export acordate de Export-Import Bank (Eximbank) din S.U.A. și de instituțiile similare din alte țări.

(10) Înflințarea în cadrul F.M.I. a unui cont (de „substituire” sau altfel denumit) în care să se poată depune monedă națională și să se obțină în schimb echivalentul în D.S.T.

În cercurile F.M.I. se apreciază că D.S.T. ar putea oferi în perspectivă o bază stabilă și ordonată pentru sistemul monetar internațional.

C. K.

Cerealele — sursă de combustibil?

Radu Pascu, București

Spre deosebire de majoritatea celorlalte țări ale lumii, Brazilia dispune de avantajul unor vaste terenuri agricole și al unei forțe de muncă abundente, pe care să le poată utiliza în cultivarea trestiei de zahăr, pe baza

căreia prin distilare să obțină alcool utilizabil — în amestec sau ca atare — drept carburant pentru autovehicule. Dar chiar și în cazul Braziliei se apreciază că producerea alcoolului necesar întregului parc de autovehicule ar întrece cu mult posibilitățile țării.

În alte țări se are în vedere producerea de alcool pe bază de porumb. În S.U.A., de pildă, alcoolul obținut în acest mod costă în prezent doar cu puțin mai mult decît

benzina obținută prin rafinarea petrolului importat, iar în cîțiva ani ar putea deveni total competitiv cu benzina. Se ridică însă cel puțin două probleme. Una este costul energetic al distilării alcoolului, operație care necesită multă energie (uneori sub formă chiar de petrol sau gaze). A doua problemă este ilustrată de un calcul care arată că alimentarea cu alcool a numai 10% din parcul de autovehicule al S.U.A. ar presupune utilizarea în acest scop a jumătate din recolta de porumb a țării, ceea ce ar scumpi considerabil numeroase produse agroalimentare. Admițînd că în cîțiva ani recurgerea la porumb ca sursă de energie ar fi inevitabilă, experții relevă că în acest caz prețul minim al acesteia cereale — indiferent utilizarea — ar începe să fie determinat de cel al petrolului importat, care, după cum se știe, în ultimii ani a crescut nemăsurat.

Ipoteza prezentată reprezintă în opinia ziarului *The New York Times* un argument puternic în favoarea economisirii carburanților, alternativa în acest context fiind o reducere total nedorită a consumului alimentar, ca și o diminuare a exportului de porumb.

Oțel

Vasile Damian, Iași — Principalul producător mondial de oțel este U.R.S.S., țară în care s-au obținut anul trecut 149 milioane tone. Între țările nesocialiste cel mai mare producător de oțel a devenit în acest an Japonia care, în special datorită cererii de oțel a șantierei navale și a industriei automobilului, va produce anul acesta circa 111 milioane t. Ea reușește astfel să-și mențină producția la nivelul anului trecut, în vreme ce în alte țări capitaliste dezvoltate încetinirea generală a activității economice a marcat vizibil industria siderurgică. Astfel, producția americană, de oțel va coborî în acest an sub 100 milioane tone, pentru prima oară după 1963, după ce anul trecut atinsese 124 milioane t. Se apreciază că atât S.U.A. cit și Japonia au fiecare în prezent o capacitate anuală de producție de ordinul a 140—150 milioane t.

Toate aceste date se referă la producția totală. Sub raportul producției de oțel pe locuitor, pe primul loc în lume se situează Luxemburgul cu 12 t, urmat de Belgia (cu 1,1 t) și Cehoslovacia (cu 1 t).

În țara noastră producția de oțel a crescut de la 284 mii t în 1938 și 555 mii t în 1950 la 3,4 mil. t în 1965 și 12,9 mil. t anul trecut. Pentru 1985 se are în vedere producerea a circa 20 mil. t de oțel, în condițiile majorării ponderii oțelului de convertitor și ale dezafectării și limitării funcționării unor oțelării Martin, mari consumatoare de energie.

Cotidian

Cornel Bulat, Tândărei — „International Herald Tribune” este un cotidian american de limbă engleză fondat în urmă cu 93 de ani la Paris. Inițial el apărea în numai patru pagini. Astăzi, grație recurgerii la serviciile unor sateliți artificiali, el este tipărit simultan (în 16 pînă la 24 de pagini) la Paris, Zürich, Londra și Hong Kong, ceea ce-i permite să fie difuzat în aceeași zi în 143 țări ale lumii. Durata transmiterii facsimilului prin satelit este de cinci minute pentru o pagină.

Ascensiunea prețurilor

Daniel Codruț, București — 1) Deși prețurile

Structura pe grupe de mărfuri a exportului mondial (în %)

	1960	1970	1979 (est.)
Combustibili	10,6	9,2	21,7
Alte produse de bază	37,2	27,7	19,5
Produse manufacturate	52,2	63,1	58,8
Total	100,0	100,0	100,0

materiilor prime pe piața mondială au înregistrat creșteri substanțiale, așa cum rezultă din tabelul și graficele însoțind articolul pe această temă apărut în nr. 44 din 31 octombrie a.c. al revistei noastre, pe termen lung aceste creșteri au fost în-

Plante oleaginoase

Daniel Ene, Alexandria — 1) Cel mai mare randament la hectar în prînța plantelor oleaginoase se obține, pe plan mondial, dintr-o specie de palmier care crește în pădurile ecuatoriale din Africa și America de Sud, pe nume *Elaeis guineensis*: în condiții favorabile se pot obține între 4 și 6 tone de ulei la hectar. Arborele produce fructe timp de 30 de ani. Producția mondială din aceste fructe se ridică la 3,5 milioane t pe an și este obținută de pe o suprafață de 1,2 milioane de hectare. Se apreciază că ea ar putea crește substanțial dacă ar fi cultivate enorme suprafețe oferind condiții favorabile acestei culturi în zonele ecuatoriale ale globului.

2) Randamentul arborilor de cauciuc cultivați astăzi în lume în plantații este de 20 de ori mai ridicat decît al arborelui sălbatic cunoscut în secolul trecut. Principalii producători mondiali de cauciuc natural erau în 1978 Malaezia (1,6 mil. t), Indonezia (903 mii t), Thailanda (467 mii t), Sri Lanka (156 mii t) și India (133 mii t). Restul țărilor cultivatoare produc fiecare sub 100 mii t pe an. Producția mondială a fost în același an de 3,7 mil. t.

trecute de cele ale produselor manufacturate exportate de țările capitaliste dezvoltate. Ca urmare, structura pe grupe de mărfuri a comerțului mondial s-a modificat substanțial în ultimele două decenii, așa cum a testat tabelul de mai jos.

2) Asupra stadiului la care au ajuns negocierile purtate de mai mulți ani în cadrul Conferinței O.N.U. pentru dreptul mării vă puteți informa consultînd articolul pe această temă publicat în nr. 38 din 19 septembrie 1980 al revistei noastre.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 46 din 14 noiembrie 1980

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Cerințe ale realizării sarcinilor de plan : gospodărirea rațională a materialelor (L. Ionete) 2
- Recuperarea și refolosirea metalelor (Dan Andreescu) 4
- Beneficiul în cooperativele agricole de producție (II) (Ion Manea) 6
- Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Elemente noi în creditarea pe termen scurt a unităților economice (Olga Mateescu) 8
- Dobânzile ridicate impun reducerea recurgerii la credite și utilizarea lor judicioasă (Dorel Oprescu) 10
- Creșterea continuă a productivității muncii (II) (Barbu Gh. Petrescu) 12
- Turismul — o „industrie“ fără consum de materii prime, cu posibilități de dezvoltare în fiecare județ (Gh. Barbu) 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Industria mică — o componentă importantă a economiei noastre naționale (II) Sistemul de conducere și mecanismul de funcționare (dr. Emil Mihuleac, dr. Nicolae Oprea) 16

TEORII — IDEI

- Creșterea rolului conducător al partidului în societate — legitate a construcției socialiste (Constantin Nica) 18
- Școli ● curente ● economiști. Economiști români militanți pentru instruirea și emanciparea țărănimii (II) (prof. dr. Oprea Parpală) 20
- Cercetarea fundamentelor conducerii proceselor economice (Constantin Virgil Negoită) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Transferul invers de competențe — un fenomen potrivit eforturilor de lichidare a subdezvoltării (prof. dr. Constantin Bichi) 24
- Tendințe-conjuncturi 26
- Norvegia — prezență activă în circuitul economic (Carmen Damsa) 27
- Valorificarea resurselor de petrol și gaze în țările africane (M. Moldoveanu) 27
- Statistică internațională 28
- Evaluarea materialelor secundare lemnoase ca sursă de energie (Costea Munteanu) 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- The economic and financial mechanism : functional and efficient. New elements concerning the short term credit system for the economic units (Olga Mateescu) 8
- The high-rate interests suppose a cut down in asking for credits and a judicious use of the credits (Dorel Oprescu) 10
- Continuous upgrowth of the productivity (II) (Barbu Gh. Petrescu) 12
- Schools ● trends ● economists. Romanian economists militants for the education and the emancipation of the peasantry (II) (Prof. Dr. Oprea Parpală) 20
- The research on the basis of economic processes management (Constantin Virgil Negoită) 22
- The down stream transfert of competence — a phenomenon against the efforts towards the eradication of the underdevelopment (Prof. Dr. Constantin Bichi) 24

DANS LE NUMÉRO

- Elements nouveaux dans les crédits à court terme pour les unités économiques (Olga Mateescu) 8
- Les intérêts élevés exigent la réduction de l'appel aux crédits et leur utilisation judicieuse (Dorel Oprescu) 10
- L'accroissement continu de la productivité du travail (II) (Barbu Gh. Petrescu) 12
- Ecoules-courants-économistes. Les économistes roumains militants pour l'instruction et l'émancipation de la paysannerie (II) (prof. dr. Oprea Parpală) 20
- La recherche des fondements de la direction des processus économiques (Constantin Virgil Negoită) 22
- Le transfert inverse des compétences — un phénomène opposé aux efforts envers la liquidation du sous-développement (prof. dr. Constantin Bichi) 24

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Экономико-финансовый механизм: функциональность-эффективность. Новые элементы в области краткосрочного кредитования экономических предприятий (Олга Матееску) 8
- Высокие проценты делают необходимым сократить обращение к кредитам и рационально их использовать (Дорел Опреску) 10
- Постоянный рост производительности труда (II) (Барбу Г. Петреску) 12
- Школы ● течения ● экономисты. Румынские экономисты, поборники за просвещение и эмансипацию крестьянства (II) (проф. др. Опря Парпала) 20
- Исследование основ руководства экономическими процессами (Константин Вирджи́л Негоица) 22
- Обратная передача компетенций — явление, противное усилиям направленным на ликвидацию недоразвития (проф. др. Константин Бичи) 24

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Continuă campania de încheiere a abonamentelor pe anul 1981 la „Revista economică“.

Prețul abonamentului : 260 lei anual. Pentru studenți, elevi, ca și pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, prețul abonamentului individual este de : 130 lei anual, 65 lei semestrial, 32,50 lei trimestrial.

Comenzile pentru abonamente se primesc de către oficiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, pînă la 15 decembrie a.c. Pînă la această dată se primesc, la administrația revistei, comenzi din partea întreprinderilor și instituțiilor, pentru abonamente la revistă și pentru volumele de legislație economică comentată pe care aceasta le editează în anul 1981 : Contractele economice, Breviar de drept și tehnică comercială internațională, Legislația industriei mici.

Încheind din timp abonamentul, vă asigurați primirea neîntreruptă a revistei și a suplimentelor sale specializate : „Curier economic-legislativ“, „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale“, „Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice“.

Redacția și administrația: București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, 70159, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei“

MĂSURI EXCEPTIONALE

STIMAȚI CUMPĂRĂTORI !

Comerțul de stat vă oferă în continuare adresele altor magazine din țară care desfac articole de îmbrăcăminte executate la parametrii maximi și minimi (măsuri excepționale).

Cumpărători din localitățile: Bacău, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Bistrița, Mangalia, Medgidia, Tîrgoviște, Moreni, Pucioasa, Găești, Titu, Fieni, solicitați mărfuri cu măsuri excepționale din următoarele magazine:

BACĂU

● Magazinul universal LUCEAFĂRUL, str. Nicolae Bălcescu nr. 27 (confecții, încălțăminte pentru femei, bărbați și copii)

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ

● Magazinul universal VICTORIA, str. Oituz nr. 21 (confecții, încălțăminte pentru femei, bărbați și copii)

BISTRIȚA

● Magazinul HERMES, bd. Decebal, bloc K 2 (confecții, încălțăminte pentru femei, bărbați și copii)

● Magazinul CONFECȚII, Calea Armatei Roșii nr. 27 (confecții pentru femei, bărbați și copii)

● Magazinul FEMINA, Piața Centrală nr. 42 (confecții și încălțăminte pentru femei)

MANGALIA

● Magazinul nr. 108, str. Oitului nr. 12 (confecții pentru femei și bărbați)

MEDGIDIA

● Magazinul nr. 86, str. Poporului, bloc P 1 (confecții pentru femei și bărbați)

TÎRGOVIȘTE

● Magazinul MUNTENIA, bd. Independenței nr. 7 (confecții, încălțăminte pentru femei și bărbați)

MORENI

● Magazinul nr. 27, str. V. I. Lenin nr. 28 (confecții pentru femei și bărbați)

● Magazinul nr. 34, str. Victoriei nr. 17 (încălțăminte pentru femei și bărbați)

PUCIOASA

● Magazinul nr. 36, str. Republicii nr. 80 (confecții bărbați)

● Magazinul nr. 34 str. Fintinelor nr. 21 (confecții femei)

● Magazinul nr. 37, str. Republicii nr. 82 (încălțăminte pentru femei și bărbați)

GĂEȘTI

● Magazinul nr. 20, str. 13 Decembrie nr. 40 (confecții femei și bărbați)

● Magazinul nr. 25, str. 13 Decembrie nr. 33 (încălțăminte pentru femei și bărbați)

Toamna a sosit de mult în magazinele comerțului de stat

Magazinele de confecții, de galanterie și raioanele de specialitate din marile magazine universale din București și din țară, vă oferă o bogată și modernă colecție de articole specifice sezonului de toamnă : raglance din tercot, taioare, pălării și berete, eșarfe și mănuși, umbrele simple, pliante și dublu pliante.

COMPLETAȚI-VĂ DIN TIMP GARDEROBA DE TOAMNĂ !

NU UITAȚI că, din punct de vedere calendaristic, toamna a început